

EGY HÍRNÉV ÁLLAPOT FELÉ: A KÍNAI SZOCIÁLIS HITELRENDSZER PROJEKTJE

Xin Dai*

ABSZTRAKT

T

A jelenleg zajló "hírnévforradalom", amely a hírnévkövetés és -elemzés széles körű elterjedésére utal, mostanra a "hírnévtársadalom" helyett a "hírnévállam" felé mozdul el: A kormányzati hatóságok a magánszektor szereplőinek nyomdokaiba lépve egyre inkább igyekeznek a hírnév-mechanizmusokat és -technológiákat a jog és a kormányzás területén is alkalmazni. 2014-ben Kína nemzeti kormánya hatalmas politikai tervet mutatott be a kínai "társadalmi kreditrendszer" kiépítésére (a továbbiakban: SCSP, ami a "társadalmi kreditrendszer-projekt" rövidítése). Az SCSP megtervezésekor a kínai kormány azt képzelte el, hogy az olyan hírnév-mechanizmusokat, mint a feketelistázás, a minősítés és a pontozás, az ország számos, eddig megoldhatatlan kormányzási és szabályozási problémájának kezelésére használják a társadalmi és gazdasági életben, a piaci csalárd magatartástól kezdve a bírósági ítéletek végrehajtásának nehézségein át a kormányzati korrupcióig, a szakmai visszaélésekig, sőt a tudományos életben a plágiumig. Bár nyugati kormányok is vizsgálták a hírnévtechnológiák és -mechanizmusok alkalmazását kormányzási és társadalmi ellenőrzési kontextusokban, a kínai SCSP mint átfogó, egyedi keretbe foglalt és aktívan végrehajtott politikai projekt nem ismer máshol a világon hasonlót, és így egyedülálló esetet kínál a hírnévállam mint szélesebb körű tendencia felemelkedésének tanulmányozására. Ez a cikk az első szisztematikus leíró és elemző tanulmány az SCSP-ről. A hírnévállamról szóló általános elméleti vitákra támaszkodva négy kulcsfontosságú stratégiát azonosít, amelyeket ebben a cikkben "szabályozás", "keresőfény", "beépítés" és "intézményesítés" néven kategorizál, és amelyeket a kormányzati szereplők hihetően alkalmazhatnak, amikor a hírnevet a jog és a közigazgatás számára igyekeznek felhasználni. Míg a nyugati tapasztalatok már szemléltetik, hogy ezek a stratégiák hogyan működhetnek a gyakorlati kontextusban, addig a kínai SCSP új lehetőségek feltárása során a hírnévállamot ismeretlen területre viszi. A cikk a főbb szakpolitikai kezdeményezéseket megvizsgálva megállapítja, hogy az SCSP összességében a kínai fejlődési állam azon törekvését jelenti, hogy új eszközökkel kezelje a kormányzás állandó problémáit. Miközben nagy reményeket ébresztett és komoly félelmeket keltett, az SCSP-t - amint azt ez a cikk kifejti - alapvetően azok az intézményi és piaci erők alakították és korlátozták, amelyek eleve ösztönözték. Mindazonáltal, ha a jövőbeni intézményi megállapodások és a technológiai fejlődés összhangba kerülne a jelenlegi végrehajtási kihívások leküzdésével, az SCSP által létrehozott hírnévállam képes lenne megváltoztatni a jogot és a kormányzást, ahogyan azt Kínában és azon túl is ismerjük. Ez a cikk konkrétan első gondolatokat fogalmaz meg az SCSP valószínűsíthető következményeiről három fontos, de nem kellőképpen feltárt területen, amelyek tágabb értelemben a kormányzat kiterjesztésével és hatékonyságával, a végrehajtás optimális megközelítésével és a kormányon belüli ügynökségi ellenőrzéssel kapcsolatosak.

I. BEVEZETÉS

A hírnév forradalma, amelyet a Big Tech közel két évtizeddel ezelőtt hozott ránk,¹ most a Big Gov felé veszi az irányt. A legtöbben azonban nem tudják, hogy manapság a mozgalom élvonalában olyan valószínűtlen úttörők járnak, mint Kína délnyugati hátszágainak helyi tisztviselői. Még sok kínai sem hallott még Qingzsenről, egy túlnyomórészt vidéki településről, amely közvetlenül Guizhou tartományi főváros mellett fekszik, Kína egyik legkevésbé fejlett szárazföldi tartományában. Még kevesebben várnák, hogy megtudják, hogy az ottani kormányzati hatóságok 2009 óta merészen a hírnévkövetés és -elemzés koncepciójának radikális kiterjesztését szorgalmazzák. A hivatalosan "Becsületos Qingzhen" elnevezésű, ambiciózus helyi politikai projekt központi eleme a kormányzat által a falusiakra, a vidéki háztartásokra és a kis agrárvállalkozói szervezetekre alkalmazott rangsorolás, pontozás és hasonló hírnév-mechanizmusok szisztematikus alkalmazása.² A városvezetés, ahogyan azt saját szakpolitikai dokumentumaiban előírja, arra törekedett, hogy az olyan rutinszerű kormányzati döntéseket, mint a támogatások és ösztönzők elosztása, az engedélyezési kérelmek feldolgozása és a közigazgatási szankciók kiszabása, összekapcsolja az egyének és a helyi vállalkozások "hitelességi szintjével", amelyet egy több mint 1000 pontozási szabályból álló ütemterv szerint értékelnek.³ Ezek a kezdeményezések - büszkélkedik a helyi propaganda - messzemenően olyan pozitív változásokat hoztak Qingzhen számára, mint a GDP, a lakossági jövedelem, a beruházások áramlása, a társadalmi rend és a "harmónia" javulása.⁴ Ilyen módon felbátorodva, Qingzhen tisztviselői 2017-ben bejelentették továbbá, hogy a "Becsületos Qingzhen" következő szintre tervezik emelni egy jelentős technológiai fejlesztéssel, amely blokkláncalapú adatszerkezetet és alkalmazásokat tartalmaz.⁵

---

* Jogi professzor, Kínai Óceán Egyetem; J.S.D., University of Chicago Law School; J.D., Duke University School of Law. Köszönöm Tom Ginsburgnak és Lior Strahilevitznek a korábbi tervezetekkel kapcsolatos részletes észrevételeket és tanácsokat, a 11. Privacy Law Scholar Conference résztvevőinek a nagyon hasznos észrevételeket és javaslatokat, valamint Wang Boyangnak, Wu Jianfeinek és a Guiyang Yuandong Credit Co. Ltd.-nek a kapcsolódó terepkutatásban nyújtott segítségért. Ezt a kutatást a Kínai Nemzeti Társadalomtudományi Alap (16BFX015 számú projekt) támogatásával finanszírozták. Minden hiba az enyém.

¹ Lásd Lior Jacob Strahilevitz, *Reputation Nation: Law in an Era of Ubiquitous Personal Information*, 102 NW. U. L. REV. 1667, 1670-71 (2008).

² Qingzhen Shi: Liuwei Yiti Dazao Chengxin Qingzhen (清镇市: "六位一体" 打造诚信清镇) [*Honest Qingzhen Built from Six Angels*], Renmin Wang (人民网) [PEOPLE. CN], <http://expo.people.com.cn/GB/n1/2016/0708/c403808-28536852.html>; Guizhou Qingzhen Shi Chengxin Nongmin Jianshe Chengxiao Xianzhu (贵州清镇市诚信农民建设成效显著) [Kiemelkedő eredményeket értek el a becsületos gazda projekt révén Qingzhenben, Guizhou], Zhongguo Wenming Wang (中国文明网) [CHINA CIVILIZATION] (Mar. 27), http://www.wenming.cn/syjj/dfcz/gz/201503/t20150327_2527223.shtm.

³ Függelék a Qingzhen Shi Cehngxin (Xinyong) Xinxi Guanli Banfa (清镇市诚信(信用)信息管理办法) [QINGZHEN VÁROS RENDELKEZÉSEI A HITELES ÉS HITELES TÁJÉKOZTATÁS KEZELÉSÉRŐL] függelékéhez. (2017) (egy olyan ütemtervet határoz meg, amely meghatározza, hogy egy magánszemély vagy egy jogi személy pontszámai hogyan kerülnek hozzáadásra vagy visszavonásra).

⁴ Lásd a 2. lábjegyzetet.

⁵ "Shenfen Lian" app Fabu Guizhou Qingzhen Tansuo Da Shuju Shidai de Chengxin Xiangtu Jianshe (身份链 app "发布 贵州清镇探索大数据时代的诚信乡土建设) [*ID Chain App unveiled to take Guizhou Qingzhen's Honest Rural Society Project to the Era of Big Data*], Huanqiu Wang (环球网) [Huanqiu.com] (2017. május 29.), <http://china.huanqiu.com/hot/2017-05/10762808.html>; Qingzhen

Shi Chuangjian Guojia Shehui Xinyong Tixi Jianshe Gongzuo Shishi Fangan
(清镇市创建国家社会信用体系建设工作实施方案) [*Qingzhen terv a nemzeti szociális
hitelrendszer projekt megvalósítására*].

1

Valóban a hírnév ígérkezik a társadalmi-gazdasági kormányzás ilyen erős eszközének? Bár az elméleti szakirodalomban már megalapozott a hírnévforradalom iránti általános lelkesedés,^{6 a} szkepticizmus azonban könnyen felmerülhet, ha a legbiztosabb "igen" válasz nem máshonnan érkezik, mint egy olyan helyről, mint Qingzhen, ahol a mai napig találunk sáros vidéki utakat, amelyeket kocsibejárókká kell kikövezni, és írástudatlan vidéki lakosokat kell megtanítani az okostelefonok használatára. Qingzhen azonban valójában csak egy merész példája, ha nem is mikroformája a kínai általános politikai fejlődésnek: Az egész országban a vállalkozó szellemű és egyre találékonyabb pártállam határozottan a hírnév felé fordul, mint a jogi és szabályozási intézményei átalakításának kritikus eszköze felé.

Leginkább 2014-ben Kína legfelsőbb végrehajtó hatósága, az Államtanács egy olyan magas szintű politikai dokumentumot (a továbbiakban: "2014-es tervezet") adott ki, amely hosszasan leírta a kínai "szociális hitelrendszer" (a továbbiakban: "SCSP", a "szociális hitelrendszer-projekt") kiépítésének tervét.⁷ Úgy tűnik, hogy a kormány átfogó célja az SCSP-vel kapcsolatban az ország számos megoldhatatlan szabályozási problémájának kezelése a társadalmi és gazdasági életben, kezdve a piaci csalárd magatartástól kezdve a bírósági ítéletek végrehajtásának nehézségein át a kormányzati korrupcióig, a szakmai visszaélésekig, sőt a tudományos életben a plágiumig.⁸ Mindezen különböző fajtájú vétkes közös patológiája, ahogyan azt a hatóságok nyilvánvalóan kitalálják, a burjánzó "bizalomromboló" viselkedésben rejlik, ami viszont a hírnévkövetés és a szankciók és jutalmak formájában megjelenő hatékony ösztönzők hiányából fakad.⁹ Úgy tűnik, hogy az SCSP olyan gondolatmenetből indul ki, amely szerint e problémák megfékezésének és a társadalmi ellenőrzés javításának kulcsa abban kell, hogy rejlik, hogy a kormányzat minden lehetséges módon kihasználja a hírnévmechanizmusokat.¹⁰

Az, hogy a kormányzati hatóságok a jog, a szabályozás és a kormányzás során hírnév-mechanizmusokat igyekeznek alkalmazni, nem kizárólag kínai jelenség. Ebben a cikkben a "hírnévállam" kifejezést használom a jog és a kormányzás e világszerte zajló fejlődésének rövidítéseként. A "hírnévtársadalom" kialakulásához képest, amelyről a nyugati jogi és szakpolitikai szakirodalomban már sok tinta¹¹, a hírnévállam kialakulása eddig korlátozott tudományos figyelmet kapott. Bár elszórtan már vizsgálták a kapcsolódó jelenséget,¹² szisztematikus vizsgálat még nem készült arról, hogy az állam hogyan és miért használja a hírnevet stratégiai eszközként.

Xinyong Zhongguo (Guizhou Guiyang) (信用中国(贵州贵阳)) (2017. december 14.), <http://www.gyscx.gov.cn/a/xinyongdongtai/tongzhigonggao/2017/1214/2727.html>.

⁶ *Lásd pl.* THE REPUTATION SOCIETY: HOW ONLINE OPINIONS ARE RESHAPING THE OFFLINE WORLD (Hassan Masum és Mark Tovey szerk., 2011) (a hírnévrendszerek különböző piaci és társadalmi kormányzási kontextusokban való alkalmazásával kapcsolatos elméletekről és gyakorlatokról szóló esszék gyűjteménye).

⁷ Guowuyuan Shehui Xinyong Tixi Jianshe Guihua Gangyao (2014-2020) (国务院《社会信用体系建设规划纲要》(2014-2020年)) [A SZOCIÁLIS HITELRENDSZER ÉPÍTÉSÉRE VONATKOZÓ ÁLLAMI TANÁCS TERVEZET (2014)].

⁸ *Lásd a fenti* I. rész I.1. pontját (az SCSP-vel kezelendő kormányzási és szabályozási problémák sorát felsorolva).

⁹ *Lásd id.* (megjegyezve, hogy a kínai hitelrendszer jelenlegi állapota problematikus, mivel mind a hitelnyilvántartás, mind a kapcsolódó ösztönzők terén komoly hiányosságok tapasztalhatók).

¹⁰ *Lásd id.* I.3. RÉSZ ("[A]z SCSP elsődleges célja, hogy ... a társadalom minden szegletére kiterjedő rendszert hozzon létre ... [annak érdekében, hogy] jelentősen javítsa a becsületességet és őszinteséget a kormányzati, üzleti, társadalmi életben és az igazságszolgáltatási rendszerben, jelentősen javítsa a piaci és társadalmi elégedettséget [és] általában javítsa ... a piac hitelezési környezetét és ... a társadalmi gazdasági rendet.").

¹¹ *Lásd a fenti* 6. lábjegyzetet.

¹² A tudományos munkák számos olyan elszórt esetet észleltek és vizsgáltak, amelyek ilyen fejlődést képviselnek vagy előrevetítenek. *Lásd például* LUCIO PICCI, REPUTATION-BASED GOVERNANCE (2010); Lior Jacob Strahilevitz, "How's My Driving?" *Mindenki (és minden?) számára*, 81 N.Y.U. L. REV. 1699 (2006); Strahilevitz, *Reputation Nation*, *supra* note 1.

irányítási eszköz.

Az SCSP egyedülálló lehetőséget kínál számunkra, hogy közelről tanulmányozzuk a hírnév állapotát. Az SCSP átfogó és egyedi keretbe foglalt politikai projektként nem ismer máshol a világon hasonlót. Bár eredetileg a modern hiteljelentési és hitelminősítési gyakorlatok beindítására irányuló kormányzati erőfeszítések összességének szánták, elsősorban a banki hitelezés szűk kontextusában¹³, az SCSP az 1990-es évek vége óta később széles körű projektté fejlődött. Amint a 2014-es tervezet és egy sor kapcsolódó szakpolitikai dokumentum (a továbbiakban: **SCSP szakpolitikai dokumentumok**) felületes olvasása elegendő ahhoz, hogy kiderüljön, a kínai állam nemzeti szinten ugyanazt kívánja elérni, mint amire Qingzhen, mint korábban említettük, helyi szinten törekedett, ami lényegében a hírnévmechanizmusok alkalmazása mindenki és minden esetében.

De hogyan tervezi a kínai állam valójában egy ilyen ambiciózus és látszólag mindenre kiterjedő politikai projekt összeállítását? Melyek azok a fő mozgatórugók, amelyek a kínai államnak az átfogó hírnévállam felé való húzódása mögött húzódnak? Elméletben és a gyakorlatban mik lehetnek az SCSP hihető ígéretei? És hol rejlenek valójában a kihívások és kockázatok? E kérdések hatékony megválaszolása nemcsak Kína SCSP-jének, hanem általánosabban a hírnévállam által bejárt út és a jövőre vonatkozó pályák megértéséhez is elengedhetetlen.

Az SCSP világos értelmezése azonban kihívást jelentő feladat, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a kínai kormány gyakorlatilag minden szintje és ága által kiadott, gyakran hosszú és bonyolult SCSP-politikai dokumentumokból nem sok hasznos útmutatás származik. Kínán kívül a megfigyelők a 2014-es tervezet kiadása óta egyre inkább felfigyelnek erre a fejleményre. De a figyelemfelkeltő újságírói beszámolókat leszámítva, amelyek egy adatalapú, nagy testvér stílusú disztópiát ábrázolnak,¹⁴ az angol nyelven írt mélyreható tanulmányok, amelyek gondosan dokumentálják és elemzik ezt a fejlődést, továbbra is korlátozottak.¹⁵ Figyelemre méltó példaként Rogier Creemers az SCSP-t az alábbi szemszögből vizsgálta meg

---

¹³ A kínai kormány akkor ismerte fel először a modern hitel- és hírnévrendszerek hasznosságát, amikor gazdasági reformja az 1980-as években beindult és elérte a bankszektort. Az 1980-as évek végétől a kormány elkezdett dolgozni a hitelrendszerek létrehozásán az államilag ellenőrzött bankokon belül és kívül. Az 1990-es évek közepén, a vállalati hitelezés és finanszírozási tevékenység gyors növekedésének elősegítése érdekében a Kínai Népi Bank ("PBOC"), az ország központi bankja elkezdte működtetni a kereskedelmi hitelinformációk belső online rendszerét, amelyhez a kereskedelmi bankok hozzáférhettek és használhatták. *Lásd* Zhongguo Renmin Yinhang Zhongguo Zhengxin Ye Fazhan Baogao (中国人民银行《中国征信业发展报告》.

(2003–2013))) [PBOC Report on China's Credit Reporting Industry 2003-2013] (2013)

¹⁴ *Lásd pl. China's Digital Dictatorship*, THE ECONOMIST (2016. december 17.), <https://www.economist.com/news/leaders/21711904-worrying-experiments-new-form-social-control-chinas-digital-dictatorship>; Josh Chin & Gillian Wong, *China's New Tool for Social Control: A Credit Rating for Everything*, WSJ (2016. nov. 28.), <https://www.wsj.com/articles/chinas-new-tool-for-social-control-a-credit-rating-for-everything-1480351590?mg=prod/accounts-wsj>; Cheang Ming, *FICO with Chinese Characteristics: Nice rewards, But Punishing Penalties*, CNBC (2017. március 16.), <https://www.cnbc.com/2017/03/16/china-social-credit-system-ant-financials-sesame-credit-and-others-give-scores-that-go-beyond-fico.html>; Sara Hsu, *China's New Social Credit System*, THE DIPLOMAT (2015. május 10.), <http://thediplomat.com/2015/05/chinas-new-social-credit-system/>; Mara Hvistendahl, *Inside China's Vast New Experiment in Social Ranking*, WIRED (2017. december 14.), <https://www.wired.com/story/age-of-social-credit/>.

¹⁵ Figyelemre méltó tudományos munka például Chen, Yongxi és Anne S. Y. Cheung, *The Transparent Self Under Big Data Profiling: Privacy and Chinese Legislation on the Social Credit System* (2017. június 26.). University of Hong Kong Faculty of Law Research Paper No. 2017/011. Elérhető az SSRN-en: <https://ssrn.com/abstract=2992537>; Rogier Creemers, *Disrupting the Chinese State: Új szereplők és új tényezők* (2016. május 24.). Előadás a Digital Disruption in Asia (Digitális zavarok Ázsiában) című konferencián: Methods and Issues (módszerek és kérdések), Leideni Egyetem, 2016. május 24-25. Elérhető az SSRN-en: <https://ssrn.com/abstract=2978880> vagy

<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2978880>. Egy informatív agytrösz-kutatáshoz lásd: Mirjam Meissner, *China's Social Credit System: A Big-Data Enabled Approach to Market Regulation with*

a kínai állam partnersége a növekvő internet- és kommunikációs technológiai ("IKT") ágazattal, hogy az újonnan rendelkezésre álló technológiai megoldásokat a kormányzati reformhoz használja. ¹⁶ Shazeda Ahmed a Sesame Creditre, az Alibaba kínai internetes óriáscég egyik leányvállalata által működtetett vezető fogyasztói hitelpontozási rendszerre összpontosított, mivel a vállalatot gyakran tekintik az SCSP előőrsének a magánszektorban. ¹⁷ Mirjam Meissner az SCSP-nek a kínai gazdasági szabályozási képességekre gyakorolt potenciális támogató hatását és az ebből eredő, a hazai és külföldi üzleti vállalkozásokra gyakorolt hatását vizsgálta. ¹⁸ Yongxi Chen és Anne SY Cheung megvizsgálta az SCSP-vel kapcsolatban felmerülő adatvédelmi kérdéseket, és azonosította a kínai adatvédelmi szabályozás hiányosságait és hiányosságait. ¹⁹ Bármennyire is informatívak és tanulságosak ezek a korai hozzászólások, egyik sem foglalta össze kellően átfogó módon az SCSP óriásvállalatát. Az SCSP azonban nem csak a piacról és a politikáról szól, szakpolitikai megközelítései többről szólnak, mint a "nagy adatok", és a jogra és a kormányzásra gyakorolt hatásai túlmutatnak az adatvédelemmel kapcsolatos általános aggályokon.

Ebben a cikkben az SCSP első szisztematikus leíró és elemző beszámolóját nyújtom. Az elméletalkotás alapvető megközelítéseként ebben a cikkben az SCSP-t olyan újszerű esetnek tekintem, amely a hírnévállam felemelkedésének széleskörű tendenciáját illusztrálja. Ez a megközelítés lehetővé teszi számomra, hogy a hírnévállamról szóló általános elméleti vitákra támaszkodva négy kulcsfontosságú stratégiát azonosítsak, amelyeket ebben a cikkben "szabályozásként", "keresőfényként", "beépítésként" és "intézményesítésként" kategorizálok, és amelyeket a kormányzati szereplők hihetően alkalmazhatnak, amikor a hírnevet kormányzati célokra igyekeznek felhasználni. Míg a nyugati tapasztalatok már mutatják, hogy ezek a stratégiák hogyan működhetnek a gyakorlati kontextusban, addig a kínai SCSP új lehetőségek feltárása során a hírnévállamot ismeretlen területre viszi. A cikk a főbb szakpolitikai kezdeményezéseket megvizsgálva megállapítja, hogy az SCSP összességében a kínai állam fejlődési törekvését jelenti, hogy új eszközökkel kezelje a kormányzás tartós problémáit. Miközben nagy reményeket ébresztett és komoly félelmeket keltett, az SCSP-t - amint azt ez a cikk kifejti - alapvetően azok az intézményi és piaci erők alakították és korlátozták, amelyek eredetileg is motiválták. Mindazonáltal, ha a jövőbeni intézményi megállapodások és a technológiai fejlődés összhangba kerülne a jelenlegi végrehajtási kihívások leküzdésével, az SCSP által létrehozott hírnévállam képes lenne megváltoztatni a jogot és a kormányzást, ahogyan azt Kínában és azon túl is ismerjük.

A cikk további része a következőképpen folytatódik. A II. rész ismerteti a hírnév fogalmát és a hírnév jogban és kormányzásban való felhasználásának négy alapvető kormányzati stratégiáját, elsősorban a meglévő nyugati jogi és szakpolitikai szakirodalomból és az Egyesült Államokban található kapcsolódó gyakorlati példákából kiindulva. A III. rész ezután kibontja az SCSP főbb szakpolitikai kezdeményezéseit, és megvizsgálja, hogy a II. részben azonosított alapvető stratégiákat hogyan alkalmazzák ezekben a különböző szakpolitikai programokban. E leíró jellegű beszámoló kidolgozása során ez a rész rámutat, hogy az SCSP politikai kezdeményezései fogalmilag két általános csoportra oszthatók. Az egyik csoporton keresztül a kínai állam néhány alapvető technikai és intézményi infrastruktúrát fektet le a hírnévállam számára, míg a másik csoporton keresztül a kínai állam radikálisabb társadalmi mérnöki törekvéseket kísérel meg,

---

Broad Implications for Doing Business in China, MERICS (2017. május 24.)
<https://www.merics.org/en/microsite/china-monitor/chinas-social-credit-system>.

¹⁶ Creemers, *id.*

¹⁷ Shazeda Ahmed, *Cashless Society. Cached Data Security Considerations for a Chinese Social Credit System*, TheCitizenLab (2017. január 24.), <https://citizenlab.ca/2017/01/cashless-society-cached-data-security-considerations-chinese-social-credit-system/>.

¹⁸ Meissner, 15. lábjegyzet.

¹⁹ Chen & Cheung, 15. lábjegyzet.

beleértve a hírnév-mechanizmusok alkalmazását a jog és a társadalmi normák társadalmi ellenőrző hatásának erősítésére. A főbb szakpolitikai kezdeményezések ismertetése során azok indokoltságát, problémáit és kihívásait is áttekintjük, gyakran összehasonlítható amerikai példákhoz viszonyítva.

A IV. rész ezután stilizáltan bemutatja azt a négy kulcsfontosságú intézményi és piaci erőt, amelyek - mint kifejttem - motiválták és alakították az SCSP-t. Átfogó keretbe foglalva, az SCSP egy olyan üres edénynek tekinthető, amelybe a központi politikai döntéshozók, az alacsonyabb szintű kormányzati szereplők és a magánvállalkozói szereplők különböző érdekeit öntötték bele. Az V. rész ezután első elemzést nyújt az SCSP lehetséges hatásairól és következményeiről három fontos szempontra vonatkozóan, amelyekre azonban ritkábban reflektálnak. Először is azzal érvel, hogy a hírnévállam felemelkedése, ahogyan azt az SCSP megtestesíti, elméletben egy olyan plauzibilis jövőt vetít előre, amely lehetővé teszi, hogy a központosított kormányzás hatékonyabb legyen, és így szembeszáll a neoliberais előreléjzéssel, miszerint a rend decentralizáltabb ~~mint~~ fő kialakulni. Ezután elemzi a szigorúbb végrehajtás erényeit és buktatóit, amelyet az SCSP lehetővé tehet. Végül megvizsgálja, hogy a hírnév milyen ígéretekkel és korlátokkal járhat a felsőbb kormányzati hatóságok számára a leányvállalatok ellenőrzésének eszközeként. A VI. rész röviden zárja a tanulmányt.

A módszertani megjegyzést illetően ez a tanulmány a nyilvános anyagok kritikai áttekintésére támaszkodik, beleértve a kínai központi, ágazati és helyi kormányzati hatóságok által eddig kiadott, jelenleg elérhető SCSP-politikai dokumentumok többségét²⁰, valamint a kapcsolódó helyszíni vizsgálati projektek során végzett megfigyelések és interjúk során szerzett információkra.²¹ Ahogy az SCSP végrehajtási folyamata tovább bontakozik és fejlődik, további információk válhatnak elérhetővé, amelyek a jövőbeni kutatások során szisztematikusabb empirikus vizsgálatokat tesznek lehetővé.

II. A HÍRNÉV ÉS AZ ÁLLAM: A HÍRNÉV STRATÉGIAI FELHASZNÁLÁSA

A. A hírnév konceptualizálása

A hírnév örök emberi jelenség.²² A meglévő szakirodalom mindazonáltal nem jutott el a reputáció egységesen elfogadott definíciójához. E cikk céljaira a reputáció fogalmát úgy fogalmazom meg, hogy kétféle társadalmi folyamatot emelek ki, amelyek a reputáció társadalmi funkcióinak velejárói és alapvető fontosságúak, nevezetesen a reputációval kapcsolatos információk előállítását, valamint a reputáción alapuló egyéni és kollektív döntéshozatali tevékenységeket.

²⁰ Eddig több száz ilyen dokumentumot állítottak ki a kormányzat minden szintje és ága. A legtöbb ilyen szakpolitikai dokumentum megtalálható a Credit China, a kínai kormány SCSP-vel kapcsolatos információkkal foglalkozó weboldalán. *Lásd:* Zhengce Fagui (政策法规) [a politikai és jogi dokumentumokkal foglalkozó weboldal], Xinyong Zhongguo (信用中国) [CREDIT CHINA], <http://www.creditchina.gov.cn/zhengcefagui/?navPage=2>.

²¹ A különböző hivatalos és informális csatornákon keresztül összegyűjtött, az SCSP szakpolitikai tervezéséről és végrehajtásáról szóló általános és konkrét információk mellett a helyszíni terepszemlék is elsősorban a 2017-es év során végeztem Guiyangban és Qingzhenben (Guizhou), saját magam és a Kínai Óceán Egyetem két végzős hallgatója által, az én felügyeletem alatt.

²² Hassan Masum, Mark Tovey és Yi-Cheng Zhang, *Bevezetés: A hírnévtársadalom építése*, in *supra* note [6], at xv; Randy Farmer, *Web Reputation Systems and the Real World*, in *supra* note [ ] at 13. Egyesek azt állítják, hogy még az állatoknál is megfigyelhető, hogy a döntéshozatal során kezdetleges hírnév-mechanizmusokat használnak, például a szociális tanulás és a hallgatóság. John Whitfield, *The Biology of Reputation*, in *supra* note 6, 40; Adam Thierer et. al., *How the Internet, the*

Sharing Economy, and Reputational Feedback Mechanisms Solve the "Lemons Problem", 70 U. MIAMI L. REV. 830, 840-72 (2016)

Az általános értelmezés szerint a hírnév egy szereplőre vonatkozó leíró és/vagy értékelő információk összessége, beleértve, de nem kizárólagosan a múltbeli magatartását, amely így vagy úgy, de árulkodik a szereplő jellemzőiről, és segít megjósolni ugyanannak a szereplőnek a jövőbeli cselekedetét vagy teljesítményét.²³ A digitális korszak előtti időkben a hírnévvel kapcsolatos információkat elsősorban az offline interperszonális hálózatok mechanizmusain keresztül gyűjtötték és terjesztették, mint például a szájról szájra terjedő hírek, pletykák, közös emlékek és közösségi normák.²⁴ A modern technológiák segítségével manapság az ilyen információk a rendkívül kifinomult megfigyelési és viselkedéskövetési módszerekkel gyűjtött és számítógépes algoritmusok segítségével feldolgozott adatokkal generálhatók. Néha a hírnévre vonatkozó információk közvetlen visszajelzések formájában jelennek meg,²⁵ például a pletykák és az eBay fogyasztói véleményei révén; máskor közvetett módon, a releváns adatokat tovább aggregáló és elemző közvetítő folyamatok révén jönnek létre, ahogyan azt a pénzügyi hitelességre vonatkozó FICO-pontszámok, a Slashdot tartalom minőségére vonatkozó karmapontok²⁶ vagy a közösségi hálózatok népszerűségére vonatkozó Klout-pontszámok szemléltetik.²⁷

A hírnévvel kapcsolatos információk azonban elsősorban azért fontosak, mert mindenféle racionális szereplő keresi és használja őket döntései meghozatalához.²⁸ Az eBay-en vásárlók a mások által az eladónak adott pontszámokból akarnak tájékozódni, hogy eldöntsék, mit vásárolnak vagy mit kerüljenek. A látogatók a Yelp! és hasonló helyi üzleti értékelő oldalakat ellenőrzik, hogy eldöntsék, étteremben vacsoráznak-e vagy boltban vásárolnak-e. A gigamunkások az álláskeresőkről szóló Turkopticon-értékelések alapján döntenek arról, hogy érdemes-e elvállalni egy, az Amazon Mechanical Turks-on meghirdetett munkát.²⁹ Ezek a hírnévinformáció alapján hozott magánjellegű döntések következményekkel járnak, mivel hatással vannak mind maguknak a döntéshozóknak, mind a hírnév alanyainak jólétére. Különösen a hírnév alanyai szembesülhetnek olyan következményekkel, amelyek számos formát ölthetnek, mint például a közösségek kiközösítése vagy megbecsülése, valamint a potenciális partnerekkel való gazdasági és társadalmi tranzakciós lehetőségek növekedése vagy csökkenése.³⁰ A kilátás, hogy a hírnév alapú döntéshozatal tárgyává válnak, tehát viselkedési ösztönzőket teremt egy adott csoport vagy általában véve a társadalmi szereplők számára. Amikor például az Uber elfogadja azt a politikát, hogy egy bizonyos minősítés alá eső sofőrt felfüggeszti,

---

²³ Chrysanthos Dellarocas, *Designing Reputation Systems for the Social Web*, in *supra* note 6, at 4; Eric Goldman, *Regulating Reputation*, *supra* note 6, at 51-52; David S. Ardia, *Reputation in a Networked World: Revisiting the Social Foundations of Defamation Law*, 45 HARV. C.R.-C.L. L. REV. 261, 264 (2010). Megjegyzendő, hogy a jó hírnév egyes meghatározásai tágabbak lehetnek, és nélkülözhetik az előrejelző elemet, így a halottaknak is lehet jó hírnevük. *Lásd* NUNO GAROUPA & TOM GINSBURG, JUDICIAL REPUTATION: A COMPARATIVE THEORY 4 (2015).

²⁴ *Lásd pl.* Stewart Macaulay, *Non-Contractual Relations in Business: A Preliminary Study*, 28 AM. SOC. REV. 55 (1963); Avner Greif, *Reputation and Coalitions in Medieval Trade: Evidence on the Maghribi Traders*, 49 J. ECON. HIST. 857 (1989); ROBERT C. ELLICKSON, ORDER WITHOUT LAW: HOW NEIGHBORS SETTLE DISPUTES (1991).

²⁵ Jamais Cascio, *The Future of Reputation Networks (A hírnév-hálózatok jövője)*, in *supra* note 6, 185-186. o.

²⁶ *Lásd* YOCHAI BENKLER, A HÁLÓZATOK GYÖRGYE 76-80 (2006).

²⁷ *Lásd a Klout-pontszámot*, <https://klout.com/corp/score>.

²⁸ Dellarocas, *Supra* 23, 4. o.; Goldman, *Supra* 23. o., 51-52. o.

²⁹ M. Six Silberman és Lilly Irani, *Operating an Employer Reputation System: A Turkopticon tanulságai, 2008-2015*, 37 COMP. LABOR LAW & POL'Y J. 505 (2016).

³⁰ Azokon a modern piacokon, ahol léteznek digitális hírnévrendszerek, az empirikus tanulmányok jellemzően azt találták, hogy a kereskedők értékesítési teljesítményét nagymértékben befolyásolhatják a fogyasztói döntéseket befolyásoló online vélemények. *Lásd pl.* D.K. Gauri, A. Bhatnagar, R. Rao, *Role of Word of Mouth in Online Store Loyalty: Comparing Online Store Ratings with Other e-store Loyalty Factors*, 51 Comm. of the ACM 89 (2008); E.K. Clemons, G.G. Gao, L.M. Hitt, *When Online Reviews Meet Hyperdifferentiation: A Study of the Craft Beer Industry*, 23 J. MGMT INFO. SYS. 149 (2006); Ye,

R. Law, B. Gu, The Impact of Online User Reviews on Hotel Room Sales, 28 INT'L J. HOSPITALITY
MGMT 180 (2009).

Ez a politika bizonyára hatással van azokra az egyénekre, akiket ténylegesen eltávolítanak a platformról, de ami még fontosabb, hogy általában véve ösztönzi az Uber sofőrjeit arra, hogy kielégítő szolgáltatást nyújtsanak.³¹

A hírnévvel foglalkozó népszerű és tudományos szakirodalom egyaránt túlnyomórészt a hírnév információs elemére összpontosít.³² A mai digitális hírnévrendszerek a legmélyebben abban különböznek a téglá és papír korszak rendszereitől, hogy példátlan mennyiségű és sokféle adatot tudnak felhasználni. Az is igaz, hogy a hírnév alapú döntéshozatal és az azt követő viselkedési ösztönzők gyakran természetes vagy elkerülhetetlen következményként jelentkeznek, amikor a hírnévre vonatkozó információk keletkeznek és terjednek.³³ Mindazonáltal számos hírnévrendszer napjainkban olyan tudatos rendszertervezés eredménye, amely arra törekszik, hogy konkrét kapcsolatot teremtsen a hírnévinformációk bizonyos típusai és a konkrét döntéshozatali tevékenységek között. Például az olyan megosztási platformok, mint az Uber és az Airbnb egyaránt a szolgáltató értékelési pontszámait használják felfüggesztés vagy megszüntetés alapjául;³⁴ az Alibaba online vásárlási platformjai, a Taobao és a Tmall olyan értékelési rendszereket működtetnek, amelyek kifejezetten a fogyasztói elégedettségi pontszámok alapján kapcsolják össze a platform által támogatott promóciós lehetőségekre való jogosultságot és az eladókra vonatkozó tranzakciós korlátozásokat.³⁵ A hírnév hasznos konceptualizációjának ma ezért ki kell emelnie a hírnévvel kapcsolatos információk és a hírnév alapú döntéshozatal mindkét aspektusához kapcsolódó tényezőket és dinamikát.

B. A hagyományos paradigma: A hírnév piacának kormányzati szabályozása

Hol és miért várjuk, hogy az állam szerepet játsszon egy olyan társadalomban, ahol a hírnév egyre inkább rendszereződik? A meglévő jogi és szakpolitikai kutatásokban a kormányzati szereplők és a hírnév közötti kapcsolatokra vonatkozó uralkodó nézőpont gyakran abból az elképzelésből indul ki, hogy a hírnévrendszerek mindenekelőtt a piacon és a civil társadalomban spontán erőként alakulnak ki és működnek.³⁶ E gondolatmenet szerint az alapállás az, hogy a hírnév jólétfokozó, mivel elősegíti a piacgazdaság és az általános társadalmi élet előnyös magánrendeződését.³⁷ Eric Goldman például - nyilvánvalóan neoklasszikus módon - azt az elméletet fogalmazza meg, hogy a hírnévrendszerek a piaci információs aszimmetria csökkentésével javíthatják a Smith-féle "láthatatlan kéz" működését, és ezáltal fokozhatják a gazdasági hatékonyságot.³⁸ Lior Strahilevitz továbbá

³¹ Rafi Mohammed, *Uber's "Price Gouging" Is the Future of Business*, HARV. BUS. REV. (2013. december 16.), www.hbr.org/2013/12/ubers-price-gouging-is-the-future-of-business?utm_source=feedburner.

³² Különösen a nyugati irodalomban. Ezzel szemben a kínai tudósok már a szociális hitelrendszerekről szóló sokkal korábbi vitákban is hangsúlyozták, hogy a pozitív és negatív viselkedési ösztönzők nélkülözhetetlen elemei az ilyen rendszereknek. *Lásd* Lin Yifu (林毅夫), Shehui Xinyong Tixi Jianshe yu Jinrong Gaige (社会信用体系建设与金融改革) [*A szociális hitelrendszer kiépítése és a pénzügyi reform*], Zhongguo Jinrong (中国金融) [CHINA FINANCE], 2004. évi 12. szám.

³³ Az ilyen panoptikum-logika, *lásd pl.* Strahilevitz, *How's My Driving*, *Supra* note 12, 1711. o. (sugallja, hogy a megfigyelés önmagában visszatartó erő a rossz viselkedéstől)

³⁴ *Lásd* Weishenme Wo de Fangyuan bei Zanshi Zhongzhi huo Zanting Zhanghao? (为什么我的房源被暂时中止或暂停账号?) [*Miért szüneteltették vagy függesztették fel a bejegyzésemet*], AIRBNB.COM, <https://zh.airbnb.com/help/article/1303/why-was-my-listing-paused-or-suspended>.

³⁵ A Taobao hírnévrendszerének leírását *lásd* Lizhi Liu & Barry Weingast, *Taobao, Federalism, and the Emergence of "Law, Chinese Style"*, 102 MINN. L. REV. (megjelenés: 2018).

³⁶ *Lásd pl.* Thierer et al., 13. lábjegyzet.

³⁷ Gary E. Bolton et al., *How Effective Are Electronic Reputation Mechanisms? An Experimental Investigation*, 50 MGMT. SCI. 1587, 1592 (2004) (különböző piacok összehasonlítása, beleértve a

visszacsatolási mechanizmusokkal rendelkező és a visszacsatolási mechanizmusok nélküli piacokat).
³⁸ Goldman, *Supra* 23. lábjegyzet, 53. pont. Adam Smith valóban tudomásul vette a hírnév viselkedésbeli hatását. *Lásd* ADAM SMITH, THE THEORY OF MORAL SENTIMENTS 86 (1853. kiadás, 1759) (megjegyezve, hogy az egyén sikere szinte mindig a szomszédok és az egyenrangúak kegyétől és jó véleményétől függ.).

azt állítja, hogy a tömeges információ és az informális társadalmi szankciók mozgósításával a hírnévmechanizmusok nemcsak hogy kevésbé költséges és hatékonyabb módon ösztönözhetik a társadalmilag hatékony viselkedést, mint az állami formális jogi és szabályozási eszközök³⁹, hanem csökkenthetik a magán döntéshozók statisztikai megkülönböztetésre való támaszkodását is, amely egyébként problémás elosztási következményekkel jár.⁴⁰

Ezek az optimista nézetek a hírnévpiacról, mint korábban említettük, jelentős empirikus bizonyítékokkal alátámasztottak.⁴¹ Intuitív következményük a jogra és a politikára nézve az, hogy a hírnévnek hagyni kell virágozni a piacon, és a kormánynak - mint a hírnévpiac exogén kényszerítő tényezőjének - be kell avatkoznia, amikor ez a piac kudarcot vall és kárt okoz, hogy a hírnévpiac nettó jóléti haszna maximalizálódjon.

A jogtudósok eddig legalább a következő értelemben vették figyelembe a hírnévpiac lehetséges hibáit. Először is, a magánélet védelmével foglalkozó tudósok kitartóan figyelmeztetnek arra, hogy a magán hírnévrendszerek információs károkat okozhatnak az egyéneknek. Aggodalmuk szerint a hírnévtechnológiák elterjedése a személyes információk tolakodó gyűjtéséhez és sértő nyilvánosságra hozatalához és felhasználásához vezethet;⁴² a pontozási rendszerek negatív, egyenlőtlen hatást gyakorolhatnak a hagyományosan hátrányos helyzetű csoportokra;⁴³ és a hírnévrendszerek mindenütt jelenléte a személyes információk túlzott nyilvánosságra hozatalához is vezethet.⁴⁴ Ahol externális problémák merülnek fel, ott az államnak olyan eszközökkel kell beavatkoznia, mint a szabályozási ellenőrzés és a felelősségre vonatkozó jogszabályok, és az ilyen beavatkozást gyakran hasznosnak tartják.

Másodszor, a hírnév piaca a stratégiai magatartás miatt kudarcot vallhat. Erőteljes ösztönzőket lehet alkalmazni, hogy a rendszer kijátszása, manipuláció és csalás révén önjövedelmező magatartást váltsanak ki.⁴⁵ Számos hírnévrendszert sújtanak a hamis vélemények, az astroturfing és a rosszindulatú inputok.⁴⁶ Az ilyen típusú stratégiai magatartásokra a szabályozói beavatkozás szintén intuitív válasz, bár az optimistább nézet szerint a piac és a technológia állami beavatkozás nélkül is megoldást kínálhat.⁴⁷ Nem meglepő, hogy az optimista nézetet nem mindenki osztja, és a vita nem dőlt el arról, hogy az önkorrekció milyen mértékben csökkenti hatékonyan a stratégiai viselkedést a hírnévpiacon.⁴⁸

---

³⁹ Strahilevitz, *How's My Driving*, 12. lábjegyzet.

⁴⁰ Strahilevitz, *Reputation Nation*, *supra* note 1, 1724-26. o. *Lásd még* Jules Polonetsky & Christopher Wolf, *Big Data: Future of Privacy Forum* (2014), <http://www.futureofprivacy.org/wp-content/uploads/Big-Data-A-Tool-for-Fighting-Discrimination-and-Empowering-Groups-Report1.pdf>.

⁴¹ Paul Resnick, Richard Zeckhauser és John Swanson, *The Value of Reputation on eBay: A Controlled Experiment*, 9 EXP. ECON. 79 (2006) (15 eBay-tanulmány összefoglalása). *Lásd még a fenti* 24. és 30. megjegyzéseket.

⁴² *Lásd általában* DANIEL J. SOLOVE, A HÍRHATÁRSÁG JÖVŐJE: GOSSIP, RUMOR, AND PRIVACY ON THE INTERNET (2007).

⁴³ Danielle Keats Citron & Frank Pasquale, *The Scored Society: Due Process for Automated Predictions*, 89 WASH. L. REV. 1, 14 (2014).

⁴⁴ Scott R. Peppet, Az adatvédelem feloldása: The Personal Prospectus and the Threat of A Full-Disclosure Future, 105 Nw. U. L. Rev. 1153 (2011).

⁴⁵ Shun Ye, Guodong (Gordon) Gao és Siva Viswanathan, *Strategic Behavior in Online Reputation Systems: Evidence from Revoking on eBay* 38 MIS Q. 1033 (2014).

⁴⁶ Abbey Stemler, *A visszacsatolási hurok meghibásodása*: MINN. J.L. SCI. & TECH. 673, 688-703 (2017).

⁴⁷ Goldman például azt javasolja, hogy a verseny és a magánrendelés a hírnévpiacon másodlagos hírnévrendszereket hoz létre, amelyek szabályozzák a többi hírnévrendszert, és azok az elsődleges rendszerek, amelyek nem kezelik megfelelően az olyan problémákat, mint a hamis értékelések, így a potenciális felhasználók számára lelepleződnek és elkerülhetők lesznek. *Lásd Goldman*, 23. lábjegyzet.

⁴⁸ Például a Yelp! és más fogyasztói véleményező oldalak azzal vádolták, hogy manipulálják a hatalmukat, hogy reklámtevékenységet vonjanak el a kisvállalkozóktól. Lori A. Roberts, *Brawling*

with the

Harmadszor, a hírnéviacon versenyellenes magatartással és monopóliummal kapcsolatos problémák is előfordulhatnak, amelyeket potenciálisan az állam szabályozói beavatkozással kell kezelni. Például a vertikális és általános értékelő oldalak térhódításával sok kereskedő hajlamos olyan rendelkezéseket beilleszteni fogyasztói szerződéseibe, amelyek megtiltják a fogyasztóknak, hogy online értékeléseket tegyenek közzé róluk, és a hírnévtermelés ilyen magánjellegű elnyomása lehet az a terület, ahol az államnak jogorvoslati eszközökkel kell beavatkoznia.⁴⁹ Még mélyebben, olyan tudósok, mint Frank Pasquale, azzal érvelnek, hogy a mai digitális hírnévrendszereket olyan vállalatok monopolizálják, amelyek átláthatatlan fekete doboz algoritmusokat uralnak, és ezek a monopolisták manipulálják ezeket a fekete doboz hírnévrendszereket, hogy a polgárok személyes adatait saját profitjuk maximalizálása érdekében kihasználják.⁵⁰ Az ilyen problémák megoldása érdekében a magánalgoritmusokkal kapcsolatban számos agresszív szabályozási javaslat született az átláthatóság és az érthetőség növelése érdekében.⁵¹

Negyedszer, mivel a társadalmilag kívánatos hírnévrendszerek néha közjószág jellegűek, a piac önmagában nem biztos, hogy optimális számú ilyen rendszert hoz létre. Amennyiben a magánszektorban nincs egyértelmű érdeke a hírnévrendszerek optimális módon történő létrehozásához szükséges kezdeményezések megtételére, azt is javasolták, hogy az állam hasznos beavatkozással előírhatja bizonyos hírnévkövető programok létrehozását és használatát.⁵²

Összefoglalva, a meglévő szakirodalom az állam szerepét nagyrészt külső szabályozóként képzelel el, aki beavatkozik a piaci kudarcok olyan tipikus patológiáinak kezelésére, mint a negatív externáliák, a stratégiai magatartás, a versenyellenes manőverek és a közjó, amennyiben azok nem kezelhetők más módon a magánrendelkezéssel. Az Egyesült Államokban számos jól ismert kormányzati beavatkozás valóban ilyen neoliberais keretek között tekinthető. Például az Egyesült Államokban az adatvédelemmel és adatbiztonsággal kapcsolatos számos ágazati törvény és szabályozás mellett az olyan jogszabályok, mint a tisztességes hitelinformációs törvény ("FCRA"), a tisztességes és pontos hitelműveletekről szóló törvény és az egyenlő hitelezési lehetőségekről szóló törvény olyan szabályozási rendszereket is létrehozottak, amelyek kifejezetten szabályozzák a fogyasztói hiteltörténetek és pontszámok létrehozásából, terjesztéséből és felhasználásából eredő potenciális externáliákat.⁵³ Emellett az amerikai hatóságok jogszabályokkal, magánperekkel és szabályozói végrehajtási intézkedésekkel igyekeztek kezelni az olyan problémákat is, mint a csalárd

---

Consumer Review Site Bully, 84 U. CIN. L. REV. 633, 639-648 (2016) ("billion dollar bully"). *Lásd még* Daniel J. Solove, *Speech, Privacy, and Reputation on the Internet*, in *THE OFFENSIVE INTERNET: PRIVACY, SPEECH AND REPUTATION* (Saul Levmore és Martha C. Nussbaum szerk., 2010).

⁴⁹ Goldman, *Supra* 23. lábjegyzet, 58. pont.

⁵⁰ *Lásd általában* FRANK PASQUALE, *A FEKETE DOBOX TÁRSADALOM: A TITKOS ALGORITMÁK, AMELYEK A PÉNZT ÉS AZ INFORMÁCIÓT IRÁNYÍTJÁK* (2015).

⁵¹ *Id.* AT 217-18; Frank Pasquale, *Dominant Search Engines*: in *THE NEXT DIGITAL DECADE: ESSAYS ON THE FUTURE OF THE INTERNET* 415-17 (2010).

⁵² Strahilevitz például azzal érvel, hogy a társadalmilag előnyös hírnévrendszerek, például a "Hogyan vezetek mindenkinek" programok nem valószínű, hogy optimális módon alakulnának ki és válnának elfogadottá, mivel nincs egyértelmű magánszektorbeli érdek, amely a szükséges kezdeményezést megtenné. Válaszul azt javasolja, hogy az állam hasznos beavatkozásra lenne képes azáltal, hogy a járművezetők általános részvételét írja elő az ilyen hírnévkövető programokban való részvételre. Strahilevitz, *How's My Driving*, *supra* note 12, 1717-19. o.

⁵³ Fair Credit Reporting Act, 15 U.S.C. § 1681 (2012); Fair and Accurate Credit Transactions Act (FACTA) of 2003, Pub. L. No. 108-159, 117 Stat. 1952 (a 15 U.S.C. különböző szakaszaiban kodifikált módosításokkal) (az 1970. évi Fair Credit Reporting Act módosításáról); Equal Credit

Opportunity Act, 15 U.S.C. § 1691 (2012).

felülvizsgálatok⁵⁴ és a felülvizsgálatok szerződéses elhallgatása.⁵⁵

C. Az asszertív paradigmák: intézményesülés.

Bár a szabályozási paradigma gyakori és fontos, nem képes teljes képet adni arról, hogy a kormányzati szereplők manapság hogyan használják stratégiaileg a hírnévmechanizmusokat. Különösen a kínai SCSP megértésére tett kísérletek során még az alkalmi megfigyelők is észrevehetik, hogy a kínai állam, amely más politikai és intézményi feltételezések alapján működik, olyan kormányzati beavatkozási forgatókönyveket képzel el e projekt számára, amelyek túlmutatnak a piaci kudarcok szabályozásának neoliberais felfogásán.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy a kínai SCSP-t csak *ad hoc* jelenségnek kell tekinteni. Mivel itt a hírnevet úgy fogalmazzuk meg, mint ami hírnévinformációból és hírnévalapú döntéshozatalból áll, egyiknek sem kell kizárólag a magánszektor szereplőitől származnia. Amellett, hogy kívülről szabályozza a hírnévpiacon, bármely kormányzati szereplő - legalábbis elméletben - támaszkodhat saját információs és hatalmi erőforrásaira, és stratégiaileg beavatkozhat a hírnév belső működésébe. Ez azt sugallja, hogy a kormányzati stratégiáknak legalább három asszertívebb paradigmája is elképzelhető. Az Egyesült Államokból vett gyakorlati példákon keresztül ez a szakasz bemutatja, hogy ezeket a stratégiákat, amelyek koncepcióban meglehetősen intervencionistának tűnnek, valójában már alkalmazták a kormányzati szereplők egy neoliberais politikai rendszerben.

1. A keresőfény-stratégia

Az első típusú stratégiát "keresőfény" stratégiának nevezhetjük.⁵⁶ A keresőfény-stratégia alkalmazásakor a kormányzati szereplők a közszféra adatait és információit különböző formátumokban becsatornázzák a hírnévpiacon, hogy a magánszereplők felhasználhassák azokat döntéshozatali tevékenységük során. Mivel az ilyen közszférabeli információk lehetővé tehetik a hírnévpiacon számára, hogy hatékonyabban válogassa a hírnév tárgyait, és ezáltal erősebb hírnév-ösztönzőket hozzon létre ugyanazon, a kormányzat elvárhatja, hogy szabályozási céljai egy részét anélkül érje el, hogy szükségszerűen az egyébként költségesebb állami beavatkozást hívná segítségül a rendőrségen és a bíróságon keresztül.⁵⁷

A kormányzati szereplők által a keresőfény-stratégia alkalmazására az Egyesült Államokban jól ismert példa a Megan's Law hatása, és a büntügyi előzmények nyilvánosságra hozatalára vonatkozó hasonló rendszerek szintén híres példák. Számos állam Megan-törvénye értelmében a hatóságok kötelező regisztrációs kötelezettséget írnak elő a szexuális bűnözők számára, és a személyes adataikat erre a célra létrehozott weboldalakon teszik közzé, amelyek segítségével a közösségek, a munkáltatók és a potenciális szerelmi perek tájékozottabb döntéseket hozhatnak a biztonsági kockázatok kezelése során.⁵⁸

⁵⁴ Stacy Feuer, *Határokat átlépve az online véleményekkel és ajánlásokkal? Erre is van útterv!*, FTC (2016. június 30.), <https://www.ftc.gov/news-events/blogs/business-blog/2016/06/crossing-borders-online-reviews-endorsements-theres-roadmap>.

⁵⁵ *Lásd a* Consumer Review Fairness Act, 15 U.S.C. §45b. Állami jogszabályok, *lásd pl.* Cal. Civil Code § 1680 (2015).

⁵⁶ LIOR JACOB STRAHILEVITZ, INFORMATION AND EXCLUSION 158 (2011).

⁵⁷ PICCI, *SUPRA* NOTE 12 AT 53-54; Michael Halberstam, *Beyond Transparency: Rethinking Election Reform from an Open Government Perspective*, 38 SEATTLE U. L. REV. 1007, 1026 (2015) (idézi az Obama-kormányzat 2009-es nyílt kormányzati irányelvét, amely a nyílt kormányzás célját nem elsősorban az elszámoltathatóság vagy a korrupcióellenesség, hanem a köz- és magánszféra kormányzati működésben és problémamegoldásban való részvételeként írja le).

⁵⁸ *Match.com, hogy kezdje el ellenőrizni a szexuális bűnözők nyomán per*, CNN (ápr. 18, 2011), <http://www.cnn.com/2011/TECH/web/04/18/match.rape.lawsuit/index.html> (Tagjai online társkereső oldalak is figyelembe vehetik büntetőjogi háttér ellenőrzések potenciális perek által lefuttatott ezeken az oldalakon ellen források, mint például a National Sex Offender Registry)

A nyílt kormányzati adatok ("Open Government Data", OGD) rendszereinek az elmúlt években tapasztalt térnyerése arra utal, hogy a keresőfény-stratégia a jövőben egyre szélesebb körben és egyre nagyobb léptékben valósulhat meg. Az Egyesült Államokban az OGD-rendszerek keretében a kormányzati hatóságok jellemzően weboldalakat, API-kat és adattároló platformokat hoznak létre és kínálnak fel, hogy a nagyközönség számára lehetővé tegyék a nagy mennyiségű kormányzati adathoz való hozzáférést mind nyers, mind feldolgozott formában.⁵⁹ Amellett, hogy az OGD-rendszerek kormányzati információk forrásokkal támogatják a piaci hírvérendszereket, a kormányzati átláthatóság és elszámoltathatóság hatékony eszközei is lehetnek, mivel a nyilvánosság az ilyen információkat felhasználhatja a kormányzati szereplők teljesítményének jobb nyomon követésére és értékelésére.⁶⁰

2. A beépítési stratégia

A kormányzati szereplők is aktívan megszerezhetik és beépíthetik a piacon keletkezett hírvével kapcsolatos információkat, hogy tájékoztassák a nyilvános döntéshozatalt, különösen a különböző szabályozási tárgyakra vonatkozó bőséges répa- és botforrásainak elosztása tekintetében. Az ilyen kormányzati stratégiát itt röviden "beépítésnek" nevezzük.

Az Egyesült Államokban nehéz elképzelni, hogy a kormányzati szereplők a beépítési stratégiát olyan módon alkalmazzák, mint például amikor a hatóságok az egyén FICO-pontszámait vagy a közösségi média népszerűségi mutatóit vizsgálják annak eldöntése során, hogy mekkora bírságot szabjanak ki az adott személyre mondjuk egy parkolási rendelet megsértése miatt. Mindazonáltal a bűnüldözési és a titkosabb terrorizmusellenes kontextusban léteznek hasonló jellegű gyakorlatok. Különösen 9/11 után, kihasználva a

Az állami és magánfelügyeletre vonatkozó amerikai szabályozási aszimmetria miatt a nemzetbiztonsági hatóságok számos informális együttműködési megállapodást kötöttek a magánadat-ellenőrökkel és adatközvetítőkkel, amelyekeken keresztül a magánszektorból származó adatokat nyers és feldolgozott formában is beszereznek, és ezeket a régiókban létrehozott "fúziós központokban" összesítik.⁶¹ Polgári kontextusban egy hétköznapiabb példa a SEC szabályai, amelyek előírják a pénzügyi cégeknek, hogy a "nemzetileg elismert statisztikai minősítő szervezet" által kiadott hitelminősítéseket használják egy sor szabályozási követelmény teljesítéséhez.⁶² Egy koncepcionálisan újszerűbb példa eközben a Peer-to-Patent projekt, amely online fórumot hoz létre külső önkéntesek számára, hogy megvitassák a folyamatban lévő szabadalmi kérelmeket, és javaslatot tegyenek a releváns korábbi technika példáira, amelyeket az USPTO szabadalmi vizsgálói figyelembe vesznek a kérelemmel kapcsolatos döntések meghozatalakor.⁶³

Emellett vannak olyan esetek is, amikor az amerikai kormányzati szereplők a köztisztviselők felügyelete és fegyelmezése során külső visszajelzéseket és véleményeket kérnek a polgároktól. Az ilyen jellegű programok gyakori típusa a bűnüldöző tisztviselőkre vonatkozik. New York City például kidolgozott egy olyan polgári panaszfelülvizsgálati bizottságok rendszerét, amelyek fogadják a rendőrségi visszaélésekről szóló állampolgári bejelentéseket.

---

⁵⁹ Micah Altman, Alexandra Wood, David R. O'Brien, Salil Vadhan, Urs Gasser, *Towards A Modern Approach to Privacy-Aware Government Data Releases*, 30 BERKELEY TECH. L.J. 1967, 2059 (2015)

⁶⁰ Lucio Picci, *Reputation-Based Governance and Making States "Legible" to Their Citizens*, in *supra* 6. megjegyzés, 143. pont.

⁶¹ Jon D. Michaels, *Az elnök összes kémje: Private-Public Intelligence Partnerships in the War on Terror*, 96 CAL. L. REV. 901, 908-19 (2008)

⁶² A 15c3-1 szabály módosításainak elfogadása és alternatív nettó tőkeszükséglet elfogadása egyes brókerek és kereskedők számára, Exchange Act Release 34-11497, 1975. június 26., <https://www.sec.gov/ocr/ocr-learn-nrsros.html>.

⁶³ *Lásd* PICCI, *SUPRA* NOTE 12, 9-10. pont. Egy másik újszerű javaslat szerint a városi egészségügyi

felügyelők a Yelp éttermi véleményeit használnák az élelmiszer eredetű megbetegedésekről, hogy jelentősen megtakarítsák a higiéniai ellenőrzési erőfeszítéseket. *Lásd* Edward L. Glaeser, et al., *Big Data and Big Cities: The Promises and Limitations of Improved Measures of Urban Life*, Harvard Business School NOM Unit Working Paper 16-065, 2015, <https://dash.harvard.edu/bitstream/handle/1/24009688/16-065.pdf?sequence=1>, pp. 30-32.

és kivizsgálja, valamint intézkedéseket hozhat ezekkel kapcsolatban.⁶⁴ Néhányan hasonló szellemben azt javasolják, hogy a rendőrségi viselkedésről az alulról szerveződő "copwatching" szervezetek által összegyűjtött és összeállított információkat a rendőrségi vezetők és igazgatók használják fel.⁶⁵ Mások olyan formális 360 fokos visszajelzési programokat is javasoltak, amelyeken keresztül a peres felek és a jogtanácsosok felülvizsgálják az ügyészek⁶⁶ és a bírák teljesítményét.⁶⁷

3. Az intézményesítési stratégia

A keresőfény vagy a beolvasztási stratégia követésével az állam lényegében a hírnevet köz- és magánszféra közös vállalkozásává alakítja át. Pedig az egyik logikus következő lépés, amit az állam egyszerűen megtehet, hogy saját információs erőforrásainak és döntéshozatali hatalmának mozgósításával közhírnévrendszereket hoz létre. Pontosabban, a kormányzati szereplők hírnévprofilokat állíthatnak fel és/vagy hírnév-pontszámokat generálhatnak az egyéni és vállalati állampolgárokról, amelyeket aztán ugyanezek és más kormányzati szereplők felhasználnak a velük kapcsolatos döntések meghozatalához a jövőbeni közigazgatási és szabályozási találkozások során. Mivel ezáltal az állam hatékonyan bevezeti a reputációs rendszerek működési logikáját a jog és a szabályozás formális intézményi folyamatába, ebben a cikkben az ilyen stratégiát "intézményesítésnek" nevezem.

Az Egyesült Államokban a prototipikus intézményi elhelyezési foratókönyv ismét hipotetikusnak tűnhet: Egy kormányzati ügynökség elsősorban a közszféra adatrendszereiben tárolt adatok feldolgozásán alapuló hírnév-pontszámokat készít az egyes állampolgárokról, és ezeket a pontszámokat azután ugyanaz és más ügynökségek használják fel olyan döntések meghozatalához, mint a társadalombiztosítási juttatások elosztása, a vállalkozói engedélyek kiadása, a feltételes szabaddlára helyezés és a próbaidő engedélyezése, vagy akár a letartóztatások. Míg a

Az amerikai kormányzati szereplők talán nem alkalmazták az intézményesítési stratégiát a leírtakhoz hasonlóan messzemenő módon, de számos olyan foratókönyv létezik, ahol a hatóságok olyan hírnévkövetési, ügynökségek közötti adatmegosztási és/vagy adatbányászati gyakorlatokat fogadtak el, amelyek együttesen hasonló hatásokat hivatottak kiváltani. Például mind a polgári, mind a katonai kormányzati beszerzési kontextusban egyes ügynökségek nyomon követik és pontozzák az eladók múltbeli teljesítményét, hogy azt a jövőbeni ajánlattételi és szerződéskötési folyamatokban felhasználhassák.⁶⁸

A big data technológiák térhódítása tovább bővítette az adatelemzési erőfeszítéseket a kormányzati rendszereken belül. Az adó-, egészségügyi, biztonsági és oktatási hatóságok gyakran próbálták meg a hálózatba kapcsolt nyilvános adatbázisokban tárolt digitalizált személyes adatokat bányászni.⁶⁹ Ezekből az adatbányászati erőfeszítésekből tényleges vagy fogalmi feketelisták keletkeztek, amelyeket a hatóságok arra használnak, hogy döntéseket hozzanak arról, hogy az érintett személyeket munkavállalási, szavazási vagy repülési korlátozásokkal, bevándorlási

⁶⁴ A CCRB-ről, a New York-i Civil Panaszfelügyeleti Testületről, <https://www1.nyc.gov/site/ccrb/about/about.page>.

⁶⁵ Jocelyn Simonson, *Copwatching*, 104 CAL. L. REV. 391, 420 (2016).

⁶⁶ *Lásd általában* Stephanos Bibas, *Prosecutorial Regulation Versus Prosecutorial Accountability*, 157 U. PA. L. REV. 959, 1014 (2009) (az ügyészkollégák, a védőügyvédek, a vádlottak, a bírák, az esküdtek és az áldozatok teljesítményértékeléseinek felhasználása az ügyészek ösztönző fizetési rendszerének alapjaként).

⁶⁷ *Lásd általában* David K. Kessler, *The More You Know: How 360-Degree Feedback Could Help Federal District Judges*, 62 RUTGERS L. REV. 687 (2010). Jelenleg a szövetségi kerületi bírákról szóló informális észrevételeket az ügyvédektől az Almanac of the Federal Judiciary (A szövetségi bírói kar almanachja) című kiadványban kérik. *Lásd id.* 694.

⁶⁸ PICCI, 12. LÁBJEGYZET, 8. FEJEZET.

⁶⁹ Tal Z. Zarsky, *Transparent Predictions*, 2013 U. ILL. L. REV. 1503, 1511 (2013) (megjegyezve, hogy az IRS prediktív modellezést alkalmaz arra, hogy a rendelkezésére álló hatalmas adathalmazok elemzése révén megtalálja azokat a személyeket, akik a legnagyobb valószínűséggel hamis bevallást nyújtanak be, amelyek tartalmazzák az adócsalás korábbi eseteire vonatkozó információkat, valamint egyéb személyes és pénzügyi adatokat); Kenneth A. Bamberger & Deirdre K. Mulligan, *Privacy Decisionmaking in Administrative Agencies*, 75 U. CHI. L. REV. 75, 75-76 (2008).

őrizetbe vétel és kitoloncolás, valamint terrorizmus elleni megfigyelés.⁷⁰ Ezenkívül az "intelligens városok" közelmúltbeli fejlődésével összefüggésben az amerikai helyi önkormányzatok is egyre nagyobb mértékben alkalmaznak előrejelző algoritmusokat számos típusú közfunkció ellátása során, többek között, de nem kizárólagosan, a vádlott előzetes letartóztatásba helyezéséről, a gyermekelhelyezésről és a rendőrségi járőrök beosztásáról szóló döntésekben.⁷¹ Bár a prediktív algoritmusok kormányzati alkalmazása nem azonos az intézményesített hírnév használatával, sok összefüggésben a kettő szorosan összefügg. Amint az jellemzően várható, a hírnév intézményesítése, amelyet az ügynökségek közötti adatmegosztás, az adatbányászat és a prediktív algoritmusok hatékony eszközei tesznek lehetővé, lehetővé teszi a kormány számára, hogy erőforrásait - beleértve a szankciókat és jutalmakat is - célzottabb, személyre szabottabb és hatékonyabb módon ossza el, és ez ennek megfelelően egy fontos lépcsőfokot tesz le a jog, a szabályozás és általában a kormányzati szolgáltatások nyújtásának személyre szabása felé.⁷²

D. Összefoglaló

E cikk a hírnévnek a hírnév-információból és a hírnév-alapú döntéshozatalból álló konceptualizációja megvilágítja azokat az alapvető paradigmákat, amelyek alapján az állam a hírnevet jogi és kormányzati célokra szolgáló eszközként használhatja. A legáltalánosabban értelmezve, az állam kívülről szabályozhatja a hírnévpiacon, hogy elősegítse a hírnév magánrendező hatásából származó előnyöket, ugyanakkor minimalizálja annak hátrányait. De még határozottabban a kormányzati szereplők is bevetik saját információs erőforrásaikat, döntéshozatali hatáskörüket vagy mindkettőt, amikor a hírnév felhasználására törekszenek. Az alábbi mátrix azokat az ideáltípusokat mutatja be, amelyek ezeket az alapvető kormányzati stratégiákat megragadják.

	A magánszektor információi	A közszféra információi
A magánszereplők döntéshozatala	szabályozás	keresőfény
A hatóságok döntéshozatala	beépítés	intézményesülés

3.1. táblázat: A kormányzati stratégiák négy paradigmája a hírnév használatára

A hírnévvel kapcsolatos meglévő jogi és közpolitikai kutatások eddig olyan intézményi gyakorlatokra összpontosítottak, amelyek elsősorban a szabályozás és a reflektorstratégiák alkalmazását foglalják magukban. Ahogy azonban e rész eddig bemutatta, még az Egyesült Államokban is tettek a kormányzati szereplők különböző kísérleteket arra, hogy kihasználják az asszertívabb beépítési és intézményesítési stratégiák előnyeit.

Megjegyzendő, hogy a valóságban a politikai kezdeményezések és programok széles skálája közül nem kell minden egyesnek pontosan és kizárólagosan a fenti mátrix egyik kvadránsába, de nem a másikba esnie. Ehelyett egy hírnév által inspirált kormányzati program akár egynél több alapstratégia alkalmazását is kombinálhatja. Például, amikor a kormányzati szereplők információkat gyűjtenek és dolgoznak fel, hogy létrehozzák a

⁷⁰ Margaret Hu, *Big Data Blacklisting*, 67 FLA. L. REV. 1735, 1742-44 (2015).

⁷¹ Robert Brauneis & Ellen P. Goodman, *Algorithmic Transparency for the Smart City*, 20 YALE J. L. & TECH. 103, 114-15 (2018). *Lásd még* VIRGINIA EUBANKS, AUTOMATING INEQUALITY: HOW HIGH-TECH TOOLS PROFILE, POLICE, AND PUNISH THE POOR (2018).

⁷² A személyre szabás az adatechnológiák révén az amerikai kormányzat által kitűzött cél. *Lásd* GAO, *Adatbányászat*: GAO-04-548, 2-3 (2004. május), <http://www.gao.gov/new.items/d04548.pdf>.

hírnév-pontszámokat, egyszerre adhatnának ki ilyen pontszámokat a piaci szereplők tájékoztatására, és használhatnák azokat saját döntéshozataluk irányítására, így vegyítve a kereső és az intézményesítő stratégiákat. Vagy pedig a konkrét szabályozási megállapodások révén az állami és a magán döntéshozók kicserélhetik az általuk birtokolt információkat, amelyeket a másik fél hírnévjelzéseként használhat, és így kombinálhatják a keresőfény- és a beépítési stratégiákat. Továbbá, mivel a közszféra és a magánszektor információi egyre inkább egyesülnek, amikor a kormányzati döntéshozatali folyamatban használják őket, számos program lényegében kombinálta a beépítési és az intézményesítési stratégiák alkalmazását.

A többféle stratégia kombinálásának lehetősége azt sugallja, hogy a kormányzati szereplők a valóságban a hírnévvel kapcsolatban még a szokásosnál is újszerűbb és valószínűleg ellentmondásosabb megközelítéseket alkalmazhatnak. A nyugati kormányzati szereplők, mint például az Egyesült Államoké, nem merítették ki az összes lehetséges megközelítést. Ahogy a következő III. részben rátérünk az SCSP-re, az amerikai gyakorlatok összehasonlító referenciapontként való felhasználása segít világosabb fényt vetni azokra a területekre, ahol valóban újszerű felfedezésekre vállalkoznak a kínai kontextusban.

III. AZ SCSP KICSOMAGOLVA

Mit tervez Kína pontosan az SCSP-vel kapcsolatban, és hogyan tervezi elérni a célkitűzéseit? Azok számára, akik a projekt feliratából indulnának ki, hogy tájékozódjanak, az angol "social credit" kifejezés messze nem tökéletes fordítása a kínai "*shehui xinyong*" kifejezésnek. Míg a "credit" szó angolul nem jelent olyan tág értelemben, kínai megfelelője számos olyan magasztos erkölcsi erényt társít, mint a megbízhatóság, az ígéret betartása, a normák betartása, a feddhetetlenség és az általános udvariasság. Eközben a "társadalmi" módosítószó a kínai nyelvhasználat értelmében hangsúlyozza, hogy a "hitel" itt nemcsak a pénzügyi és kereskedelmi tranzakciókra vonatkozik, hanem a társadalmi interakciók minden más kontextusára is.

Úgy tűnik azonban, hogy ez a széles és homályos erkölcsi keret az egyetlen látható átfogó téma, amely egyesíti az SCSP-ben szereplő politikai kezdeményezések különböző csoportjait. Az SCSP szakpolitikai dokumentumai szerint a projekt jelenlegi változatában a "kormányzati tisztesség" címszó alatt szinte minden olyan típusú szakpolitikai kezdeményezést tartalmaz, amely a jog és a kormányzás javítására alkalmas, beleértve az olyan tankönyvi jogállamisági javaslatokat, mint a nyilvános meghallgatási és konzultációs eljárások kiterjesztett alkalmazása és a végrehajtó hatalom törvényhozói felügyeletének megerősítése.⁷³ Ezután az "üzleti becsületesség" kérdéseként a megkérdőjelezhető vagy illegális piaci magatartások széles körének ellenőrzését javasolja, a nem biztonságos vagy hamisított fogyasztói termékek értékesítésétől kezdve a trösztellenes jogsértésekig.⁷⁴ Az igazságszolgáltatási rendszer általános közmegítélésének és hitelességének javítására irányuló reformkezdeményezések, amelyeket általában az igazságügyi reform részeként értelmeznek, most szintén szerepelnek az SCSP-ben, mint annak "igazságügyi hitelesség" összetevője.⁷⁵ Bármi más, ami nehezen csoportosíthatónak tűnik az előbbi kategóriákba, mint például az egészségügyi szakemberek etikai szabályokkal való szabályozása, a tudósok visszaszorítása a plágiumtól, és a társadalmi szervezetek ösztönzése arra, hogy közérdekű kereseteket nyújtsanak be a tömeges fogyasztói vagy

⁷³ 2014-ES TERVEZET, II.1. RÉSZ.

⁷⁴ 2014-ES TERVEZET, II.2. RÉSZ.

⁷⁵ 2014-ES TERVEZET, II.4. RÉSZ. Az "igazságszolgáltatási ágra" való hivatkozás nemcsak a bíróságokra,

hanem a kínai kontextusban az ügyészségre és a rendőrségre is vonatkozik.

a környezeti károkozások - többek között - a "társadalmi becsületesség" címszó alatt vannak összevonva.⁷⁶ Emellett, némileg jellegzetesen kínai módon, az SCSP arra is felszólít, hogy forrásokat kell fordítani az oktatási és propagandaprogramokra a bizalom és a becsületesség általános kultúrájának előmozdítása érdekében.⁷⁷ Ennél több nélkül elkerülhetetlen az a benyomás, hogy az SCSP a közigazgatás és a jogi reformkezdeményezések összevisszasága.

Az SCSP-vel kapcsolatos legtöbb közzétett kutatás eddig csak e hatalmas rendszer egyes részeinek leírására tett kísérletet.⁷⁸ Ebben a III. részben bemutatom, hogy az SCSP hatékonyan értelmezhető úgy, mint a kínai kormány sokrétű erőfeszítése a hírnév hatásainak, erőforrásainak és mechanizmusainak felhasználására a jog- és kormányzati apparátus működésének javítása érdekében. E rész további része az SCSP leíró és elemző beszámolóját úgy szervezi meg, hogy a főbb politikai kezdeményezéseket két általános csoportra osztja. Az első csoportot a kínai kormány azon erőfeszítései alkotják, amelyek a kialakulóban lévő hírnévállamához szükséges piaci, intézményi és technológiai infrastruktúra megteremtésére irányulnak. A második csoportot az újszerűbb és bizonyos értelemben radikálisabb társadalmi mérnöki kezdeményezések alkotják, amelyek célja Kína piaci és kormányzati rendszereinek átalakítása.

A. Infrastruktúrák kiépítése a hírnévhez Állam

Amint azt a kormány is elismeri, Kína hírnévtársadalma a jelenlegi szakaszban még mindig viszonylag fejletlen. A hírnévnek a kormányzás eszközeként való felhasználására irányuló általános állami program támogatása érdekében az SCSP olyan kezdeményezéseket tartalmaz, amelyek Kína vonatkozó piaci, technikai és intézményi infrastruktúrájának létrehozására és korszerűsítésére irányuló kísérletnek tekinthetők.

1. A hírnév piacának megteremtése

Az SCSP, mint említettük, egy sokkal szűkebb értelemben vett kormányzati projektre vezethető vissza, amely az 1980-as évek vége óta arra törekedett, hogy modern hiteljelentési és hitelminősítési gyakorlatot hozzon létre a kínai bank- és pénzügyi szektor számára.⁷⁹ Ahogy a vállalati és fogyasztói hitel- és finanszírozási kereslet a szigorúan ellenőrzött bankszektoron kívül folyamatosan nőtt, ami idővel egy hatalmas "árnyékbankszektor" kialakulásához vezetett,⁸⁰ a hatóságok számára egyre inkább előtérbe került annak fontossága, hogy a bankrendszeren kívüli vállalati és fogyasztói hitelügynökségek fejlettebb piaca legyen.⁸¹

A piaci alapú, nem banki hitelügynökségek drámai bővülésének lendülete a következő években kezdődött

⁷⁶ 2014-ES TERVEZET, II.3. RÉSZ

⁷⁷ 2014-ES TERVEZET, III. RÉSZ. Sokkal korábban, lásd Quanguo Zhengui Ban Zhongxuan Bu Zhongyang Wenming Ban Deng Jiaoyu Kaizhan Shehui Chengxin Xuanchuan Jiaoyu de Gongzuo Yijian (全国整规办、中宣部、中央文明办等关于开展社会诚信宣传教育的工作意见). [A TÁRSADALMI BECSÜLETESÉG ÉS HITEL ELŐMOZDÍTÁSÁRA ÉS PROPAGANDÁJÁRA VONATKOZÓ, A PIACI REND FEGYELMEZÉSÉÉRT ÉS NORMALIZÁLÁSÁÉRT FELELŐS VEZETŐ CSOPORT ÁLTAL KIADOTT MUNKAIRÁNYZAT, A CCP KÖZPONTI PROPAGANDA OSZTÁLYA ÉS A KÖZPONTI CIVILIZÁCIÓS ÜGYEK HIVATALA]. (2003).

⁷⁸ Lásd a 14-19. lábjegyzethez tartozó szöveget.

⁷⁹ Lásd a 13. lábjegyzetet.

⁸⁰ Wei Shen, *Shadow Banking System in China - Origin, Uniqueness and Governmental Responses*, 1 J. INT'L BANK. L. & REG. 20 (2013).

⁸¹ 2014-es tervezet, VI.3. rész; Yanghang jiu Jiakuai Xiaowei Qiye he Nongcun Xinyong Tixi Jianshe da Jizhe Wen (央行就加快小微企业和农村信用体系建设答记者问) [*PBOC Addresses Press on Accelerating the Construction of Small and Micro-Enterprise and Rural Credit System (A vidéki hitelrendszer és a mikro- és kisvállalkozások fejlesztésének előmozdítása)*], Tengxun (腾讯网)

[Tencent] (Mar. 27), <http://finance.qq.com/a/20140327/017480.htm>.

a 2000-es évek végén, elsősorban a kínai big data és az internetalapú pénzügyek fellendülésének köszönhetően,⁸² az üzleti tevékenységük során felhalmozott hatalmas fogyasztói tranzakciós adatokra támaszkodva az e-kereskedelmi cégek elkezdtek hiteljelentéseket és minősítéseket készíteni felhasználóikról, amelyek lehetővé teszik számukra a működés optimalizálását, a platformtevékenységek szabályozását, a hitelalapú tranzakciók megkönnyítését, és végül az alapvető pénzügyi szolgáltatásokba való terjeszkedést.⁸³ 2013 óta a virágzó online fogyasztói hitelezési platformok kíséretében több száz big data hitel- és kockázatellenőrző cég jelent meg, amelyek hitelemzést kínálnak a fogyasztói hitelezési tranzakciókhoz, és amelyeket nemcsak az internetes hitelezési cégek, hanem a hagyományos bankok is használnak.⁸⁴

Ilyen körülmények között a kínai hatóságok az SCSP-kezdemenyezések részeként végül a nem banki hitelügynökségek szabályozott piacának hivatalos létrehozásával léptek előre. 2013-ban az Államtanács elfogadta a régóta esedékes⁸⁵ rendeletet a hitelinformációs ágazatról, amely hivatalos szabályozási rendszert állapított meg a hitelügynökségek engedélyezésére, bejegyzésére és működésére vonatkozóan,⁸⁶ majd nem sokkal később a Kínai Népbank, Kína központi bankja (a továbbiakban: **PBOC**) által kiadott, a hitelügynökségekre vonatkozó, konkrétabb irányítási szabályok következtek.⁸⁷ 2015 óta a kormány az egységes azonosítósámok új rendszereit is bevezette, amelyeket mind az egyes állampolgárok, mind az üzleti és társadalmi szervezetek hitelprofiljaihoz kívánnak használni.⁸⁸

A hivatalos szabályozási keretrendszer bevezetésével a PBOC 2015-ben megtette az első lépést a korábban szürke fogyasztói hitelpiac szereplőinek legitimálása felé⁸⁹ azáltal, hogy zöld utat adott a

---

⁸² Douglas W. Arner et. al., *The Evolution of Fintech: A válság utáni új paradigma?*, 47 GEO. J. INT'L L. 1271, 1298 (2016) (2009 óta több mint 2000 P2P-hitelezési platform jelent meg).

⁸³ Az Alibaba már 2002-ben elkezdett harmadik fél által nyújtott tanúsítási szolgáltatásokat nyújtani B2B kontextusban, amikor még nagyon kis méretű volt. Hiteladatbázisa 2011-ben egymillió fizetett előfizetőt jelentett be. Liu Xinhai (刘新海), Zhengxin yu Da Shuju (征信与大数据) [CREDIT INFORMATION SERVICE AND BIG DATA] (2016) 307-8. o.). A vállalat először 2010-ben tesztelte a vizet az internetes finanszírozással, amikor elindított egy kisméretű hitelplatformot.

⁸⁴ Zhang Yuzhe et al (张宇哲等), Zhensu Shuju Chanye Lian (整肃数据产业链) [Policing the Big Data Industry], Caixin Zhoukan (财新周刊) [CAIXIN WEEKLY] (2017. augusztus 4.), <http://topics.caixin.com/zssjcy/>.

⁸⁵ A rendelet három tervezetét 2002-ben, 2009-ben és 2011-ben tették közzé nyilvános észrevételek benyújtására.

⁸⁶ Zhengxin Ye Guanli Tiaoli (征信业管理条例) [A KORMÁNYZATI RENDELKEZÉSI SZABÁLYOZÁS HITELINFORMÁCIÓS IPARÁG] (2013).

⁸⁷ Zhengxin Jigou Guanli Banfa (征信机构管理办法) [A HITELÜGYINTÉZETEK VEZETÉSI SZABÁLYAI] (2013).

⁸⁸ Az egyének nemzeti személyazonosító számai azóta olyan egyedi azonosítónak alakultak át, amelyet sokkal több tranzakciós összefüggésben kell majd használni. Az üzleti és nonprofit szervezetek esetében a különböző azonosítókat, amelyeket korábban az egyes szabályozó hatóságoktól kaptak, egy új, egységes társadalmi hitelszám váltotta fel, amelyet minden szabályozási és tranzakciós összefüggésben használni kell. *Lásd* Faren he Qita Zuzhi Tongyi Xinyong Daima Zhidu Jianshe Zongti Fangan (法人和其他组织统一社会信用代码制度建设总体方案). [ÁLTALÁNOS TERV A JOGI SZEMÉLYEK ÉS EGYÉB SZERVEZETEK EGYSÉGES TÁRSADALMI HITELAZONOSÍTÓ RENDSZERÉNEK KIÉPÍTÉSÉRE]. (2015); Guowuyuan Bangong Ting Guanyu Jiaqiang Geren Chengxin Tixi Jianshe de Zhidao Yijian (国务院办公厅关于加强个人诚信体系建设的指导意见). [AZ ÁLLAMTANÁCS HIVATALÁNAK IRÁNYMUTATÓ VÉLEMÉNYE AZ EGYÉNI TISZTESSÉGES ÉS HITELRENDSZER MEGERŐSÍTÉSÉRŐL]. (2016).

⁸⁹ Korábban volt egy sanghaji cég, amelyet a PBOC szponzorált, 1999-ben hozták létre, és 2000-ben kezdte meg az első kísérleti programot a fogyasztói hiteljelentésben. Yao Jia (姚佳), Geren Jinrong Zhengxin de Falv Guizhi (个人金融征信的法律规制) [AZ EGYÉNI PÉNZÜGYI SZABÁLYOZÁS JOGI SZABÁLYOZÁSA] (2011), 28. o.).

nyolc céget, hogy kísérleti jelleggel "felkészüljenek a fogyasztói hitelrendszerek működtetésére".

⁹⁰ A nyolc cég között olyan meghatározó internetes óriások leányvállalatai vannak, mint az Alibaba és a Tencent. ⁹¹ A PBOC eredetileg úgy tervezte, hogy hat hónapos időszak után ad ki hivatalos engedélyeket. A hivatalos engedélyek kiadását követően minden bizonyos drámai átrendeződésre lehet számítani a piaci tájképben, mivel a szabályozott piac csak az engedéllyel rendelkező szereplők számára lesz nyitott, míg a jelenleg jogbizonytalanságban működő többi szereplő hivatalosan törvényen kívül kerül. ⁹² A piac strukturális változásának ilyen kilátása élénk spekulatív érdeklődést vált ki. ⁹³ A kísérleti programokat működtető cégek is aktívan igyekeztek kihasználni a szabályozási kiváltságaikat üzleti tevékenységük bővítése érdekében. Az Alibabához kapcsolódó Sesame ^{Credit}⁹⁴, a kísérleti programba bevásárolt legnevesebb cég, agresszívan reklámozta magát azzal, hogy a hitelpontozását újszerű alkalmazásokra terjesztette ki, beleértve annak meghatározását, hogy ki hagyhatja ki a pekingi nemzetközi repülőtér biztonsági ellenőrzését. ⁹⁵

Váratlan fordulatot hozott azonban, hogy végül a kísérleti programokat működtető nyolc egyéni cég közül egyiknek sem adtak ki engedélyt. 2017 áprilisában a PBOC egyik magas rangú tisztviselője utalt arra, hogy a nyolc kísérleti program egyike sem felelt meg a PBOC elvárásainak a minőség tisztességessége, az intézményi függetlenség, valamint az adatvédelem és az adatbiztonság tekintetében. ⁹⁶ Bár ezek minden bizonyos valódi és fontos szabályozási aggályok, a kísérleti program közeli megfigyelői számára furcsának tűnhetett, hogy a szabályozó hatóságok nem azonosították a kapcsolódó problémákat sokkal korábbi szakaszban aggályosnak. Például a függetlenség és az összeférhetetlenség kérdése, amelyet a PBOC nyíltan felvetett

---

⁹⁰ Zhongguo Renmin Yinhang Guanyu Zuohao Geren Zhengxin Yewu Zhunbei Gongzuo de Tongzhi (中国人民银行关于做好个人征信业务准备工作的通知) [A Bank of China közleményt tesz közzé az egyedi hitelbeszedés előkészítéséről]. (2015).

⁹¹ Egy másik cég, a Qianhai Credit, a Ping An Group nevű, már befutott, teljes körű szolgáltatást nyújtó pénzügyi konglomerátumhoz kapcsolódik; a többi öt cég viszonylag függetlenebb formában működik, de ennek ellenére szintén úgy tekintik, hogy bizonyos mértékben pénzügyi cégekhez kötődik.

⁹² Wan Cunzhi: Wei Shenme Bajia Jigou Liangnian Duo Hai Mei Nadao Geren Zhengxin Paizhao (万存知: 为什么八家机构两年多还没拿到个人征信牌照?) [Wan Cunzhi arról, hogy a nyolc ügynökség miért nem kapott engedélyt, mivel több mint két éve a kísérleti programban van], Peking University Institute of Digital Finance (2017. május 31.), <http://idf.pku.edu.cn/index/point/2017/0531/29490.html>. (A PBOC tisztviselője megjegyzi, hogy Kínában több mint 500 000 olyan cég van, amely az üzleti adminisztrációs hatóságoknál "hitel" mint egyik tervezett működési területet regisztrálta, amelyek egyharmada a fogyasztói hiteljelentésben, a többiek pedig a vállalati hiteljelentésben érdekeltek).

⁹³ Lásd pl. Xinyong Zhongguo Shangxian Yunxing Gainian Gu Dazhang ("信用中国" 上线运行概念股大涨) [Credit China Site Went Online Sparking Rise of Conceptually Related Stocks], Fenghuang Caijing (凤凰财经) [IFENG FINANCE], http://finance.ifeng.com/a/20150602/13748776_0.shtml (beszámoló arról, hogy a PBOC a fogyasztói hiteljelentési piac megnyitását jelző lépései részvényárfolyam-emelkedési hullámot indítottak el az ilyen piacon potenciális versenyzőnek tekintett vállalatoknál).

⁹⁴ A Sesame Credit egy magán hitelpontozási rendszer, amelyet az Ant Financial Services Group fejlesztett ki, egy olyan vállalat, amelyet általában a kínai e-kereskedelmi konglomerátum, az Alibaba Group kapcsolt vállalkozásaként értelmeznek, tekintettel az Alipay Alibaba Groupból való kiválásának meglehetősen bonyolult történetére és az ebből eredő nyereségmegosztási megállapodásra. Mindazonáltal az Alibaba Group hivatalos jogi struktúrája szerint az Alibaba Group nyilvánosságra hozza, hogy az Ant Finance-ban nem rendelkezik részesedéssel, illetve nem ellenőrzi azt. Lásd például az Alibaba Group Holding Limited 2017. március 31-én véget ért pénzügyi évről szóló éves jelentését, Form 20-F, II. oldal,

<https://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1577552/000104746917004019/a2231121z20-f.htm>.

⁹⁵ Hvistendahl, 14. lábjegyzet. A Sesame és a repülőtér közötti együttműködést, amelyre 2015-ben került sor, később a PBOC utasítására leállították. Lásd Zhima Xinyong ZHEME Gaodiao Dan Haiyou Jige Yiwen Nanyi Huida (芝麻信用这么高调, 但还有几个疑问难以回答) [Sesame Credit Went

High-Profile But Facing Tough Questions], Huxiu (虎嗅) [HUXIU] (Jun. 6, 2017), <https://www.huxiu.com/article/198462.html?rec=similar>.

⁹⁶ *Lásd a 92. lábjegyzetet* (a PBOC tisztviselője, Wan Cunzhi megjegyezte, hogy a szabályozók számára meglepő volt, hogy a nyolc cég messze nem felelt meg az elvárásoknak az adatvédelem, a biztonság és a működési függetlenség területén).

olyan nagy szereplőkkel szemben, mint a Sesame és a Tencent 2017-ben,⁹⁷ bizonyára már akkor is létezett, amikor ezek a cégek először kaptak zöld utat 2015-ben. A PBOC azonban még a mai napig sem adott iránymutatást arról, hogy milyen kritériumok alapján határozza meg egy hitelügynökség működési függetlenségét. Valójában a szabályozási környezet alapvető bizonytalanságai az évek során várhatóan arra ösztönözték a fogyasztói hitelpiac egy részére pályázó magánvállalkozásokat, hogy a termék- és szolgáltatási kínálat fejlesztése helyett a kormányzati kapcsolatok kialakításával agresszívan versenyezzenek, ami viszont a szabályozási rejtély forrása lett ezen a területen.

Mindenesetre a kísérleti rendszerrel kapcsolatos tapasztalataik révén a hatóságok nyilvánvalóan még nagyobb tétet láttak a kialakulóban lévő pénzügyi hitelinformációs piac fejlődésében, mint amekkorát ők maguk is érezték.⁹⁸ Ezenkívül a fogyasztói hitelügynökségek engedélyezése irányába történő haladás lassulása úgy is értelmezhető, hogy az a kínai kormány 2016-ban és 2017-ben tanúsított politikai álláspontjának általános, magas szintű elmozdulását tükrözte az internetalapú peer-to-peer hitelügynökségek működéséből eredő, egyre inkább kitett pénzügyi és társadalmi kockázatok óvatosabb kezelése irányába.⁹⁹ Végül 2017 vége és 2018 eleje körül világossá vált, hogy a kínai kormány elhatározta, hogy a hiteljelentési és hitelminősítési piacot olyan modellben kívánja működtetni, amely sokkal nagyobb és közvetlenebb ellenőrzést tesz lehetővé számára, mint amire pusztán egy engedélyezési rendszer alkalmas: Az első hivatalos engedélyt a fogyasztói hitelezési tevékenység folytatására, amelyet végül a PBOC 2018 februárjában adott ki, a "Baihang Credit Scoring" nevű vegyesvállalat kapta, amely újonnan alakult, és amelynek legnagyobb részvényese a kormány által támogatott Kínai Nemzeti Internetfinanszírozási Szövetség volt, amely 36%-os részesedéssel rendelkezett, a nyolc kísérleti cég pedig egyenként 8%-os részesedéssel rendelkezett.¹⁰⁰ Bár további működési részletek még nem állnak rendelkezésre, ez a kormány által ellenőrzött hitelinformációs ügynökség, mint a terület domináns és egyetlen törvényes szereplője, várhatóan az internetalapú hitelnyújtó cégektől, kis- és mikrohitelező cégektől és fogyasztói finanszírozási cégektől fogja beszerezni az adatait, amelyek mindegyike korábban kívül esett a hagyományos, államilag ellenőrzött banki hitelrendszer lefedettségén.¹⁰¹ E sorok írásakor még mindig jelentős bizonytalanság övezi azt, hogy a magánvállalatok így vagy úgy továbbra is működtetik-e különálló rendszereiket,¹⁰² vagy többé-kevésbé az adatforrások szerepére szorulnak-e vissza a

⁹⁷ Egyesek szerint a PBOC talán nem is úgy értette, hogy a nyolc közül egyik sem elég független, hanem egyszerűen csak vonakodott nyilvánosan megnevezni a neveket (különösen a Sesame, a Tencent és a Qianhai nevét). *Lásd* Guo Yuhang (郭宇航), Bajia Zhengxin Jigou Bingfei Quan Dou Bu Hege Ying Chengshu Yijia Shidian Yijia (八家征信机构并非全都不合格, 应成熟一家试点一家) [*All Eight Firms Are Not Following Regulatory Requirements, and the Pilot Program Should Have Be Rolled Out on Case-by- Case Basis*], Shanghai Finance Institute (2017. május 8.), <http://www.sfi.org.cn/plus/view.php?aid=1055>.

⁹⁸ *Lásd* a 92. lábjegyzetet (a PBOC tisztviselője, Wan Cunzhi megjegyezte, hogy a kísérleti programok számos problémája "váratlan" volt).

⁹⁹ *Lásd* *id.* (A PBOC tisztviselője, Wan Cunzhi megjegyezte, hogy a PBOC nem számított arra, hogy az internetalapú pénzügyi vállalkozások elleni általános lecsapást nem sokkal azután indítják el, hogy a kísérleti fogyasztói hitelprogramok zöld utat kaptak).

¹⁰⁰ Shouzhang Geren Zhengxin Paizhao Zhengshi Xiaofa Baihang Zhengxin Huo Pai (首张个人征信牌照正式下发 百行征信获牌) [First Consumer Credit License Formally Issued to Baihang Credit Reporting], http://www.xinhuanet.com/money/2018-02/24/c_129815794.htm.

¹⁰¹ Sun Shuang (孙爽), Shouzhang Geren Zhengxin Paizhao Hualuo Baihang Zhengxin Zhe Jida Wenti Daijie (首张个人征信牌照花落百行征信, 这几大问题待解). [Az első fogyasztói hiteljelentési engedélyt a Baihang Credit Scoringnak adták ki, néhány fontos megválaszolandó kérdéssel], *Yiling Caijing* (Feb. 22, 2018), <http://mp.weixin.qq.com/s/HGtZy7B5IXUFx9uAOR0xTw>.

¹⁰² 2018 februárjában a Tencent bevezette saját kísérleti fogyasztói hitelpontozási rendszerét, amelyhez az egyes felhasználók okostelefonos alkalmazáson keresztül férhetnek hozzá, de a szabályozó hatóságok állítólagos nyomására gyorsan leállította azt, ami arra utal, hogy a szabályozó

hatóságok a továbbiakban nem engedhetik meg ezeknek a cégeknek, hogy a Baihangtól különálló rendszereket működtessenek. Ennek ellenére a Sesame Credit e cikk írásakor továbbra is működteti a pontozási rendszerét. Lucy Hornby, Sherry Fei Ju & Louise Lucas, *China Cracks Down on Tech*

Baihang egységes hitelpontozási rendszere. ¹⁰³

2. Speciális és általános információs infrastruktúra

Az SCSP szakpolitikai dokumentumai többször is megjegyzik, hogy a kínai hírnévpiac fejletlensége a hitelekkel kapcsolatos információk súlyos hiányának tudható be. ¹⁰⁴ Ez a vélt hiány a kereslet és a kínálat mindkét oldalán tapasztalható dinamikából ered. Egyrészt a bankok és más pénzügyintézetek a fokozódó versennyel szembenézve most arra törekcsenek, hogy olyan hitelfelvevőkre terjesszék ki a hatókörüket, akiknek a közelmúltig nem vagy alig volt hitelmúltjuk, beleértve a vidéki lakosokat, a fiatal városi lakosokat, valamint a kis- és mikrovállalkozásokat. ¹⁰⁵ Másrészt sokan úgy vélik, hogy a kormányzati szervek nem tettek megfelelő erőfeszítéseket annak érdekében, hogy az általuk gyűjtött és felhalmozott közszektorbeli adatokat hozzáférhetővé tegyék, nemhogy könnyen használható formátumban, a magánhírnévrendszerek potenciális felhasználása érdekében. ¹⁰⁶

Az SCSP-n keresztül a kínai kormány célja, hogy a közszféra információit a piacra irányítsa, hogy ezeket az információkat közvetlenül felhasználhassák, vagy tovább feldolgozhassák a magánszereplők döntéshozatali tevékenységeihez szükséges hírnévinformációként. Az ilyen információk és adatok, amelyeket a kínai jogi és hivatalos dokumentumokban gyakran "közhiteles információknak" neveznek, jellemzően úgy vannak definiálva, hogy tág értelemben magukban foglalnak minden olyan információt és adatot, amelyet állami szervek gyűjtöttek vagy generáltak, és amely felhasználható annak értékelésére, hogy egy alany mennyire tartja be jogi és szerződéses kötelezettségeit. ¹⁰⁷ Az SCSP

Credit Scoring, FINANCIAL TIMES (2018. február 4.), <https://www.ft.com/content/f23e0cb2-07ec-11e8-9650-9c0ad2d7c5b5>.

¹⁰³ Sun Shuang (孙爽), Shouzhang Geren Zhengxin Paizhao Hualuo Baihang Zhengxin Zhe Jida Wenti Daijie (首张个人征信牌照花落百行征信, 这几大问题待解). [Az *első fogyasztói hiteljelentési engedélyt a Baihang Credit Scoringnak adták ki, néhány fontos megválaszolandó kérdéssel*], Yiling Caijing (Feb. 22, 2018), <http://mp.weixin.qq.com/s/HGtZy7B5IXUFx9uAOR0xTw> (megjegyezve, hogy nem világos, hogy a Baihang létrehozása azt jelenti-e, hogy a jövőben a Sesame Credit, mint 8%-os részvényes, majd felajánlja az összes fogyasztói hiteladatát a Baihang számára).

¹⁰⁴ 2014 BLUEPRINT, I.2. rész (megjegyezve, hogy nem alakult ki a teljes rendszert lefedő hitelrendszer, és Kínában súlyos hiány van a társadalmi tagok hitelnyilvántartásában).

¹⁰⁵ Shen, 80. l. ábrájához.

¹⁰⁶ *Lásd pl.* Zheng Lei & Gao Feng (郑磊 高丰), Zhongguo Zhengfu Shuju Pingtai Yanjiu: Kuangjia Xianzhuang yu Jianyi (中国政府数据平台研究: 框架、现状与建议) [*Government Data Platforms in China: Platforms, Current Status, and Reform Proposals*], Dianzi Zhengwu (电子政务) [E-GOVERNMENT], 7. sz., 2015, 11-12. o. (A kínai OGD-platformok hatékonyságának értékelése Tim Berners-Lee ötcsillagos mérőszámai alapján, és megállapította, hogy a platformokon található adatok általános minősége és gyakorlati értéke alacsony); Zheng Lei & Xiong Jiuyang (郑磊 熊久阳), Zhongguo Difang Zhengfu Kaifang Shuju Yanjiu: Jishu yu Falv Texing (中国地方政府开放数据研究: 技术与法律特性) [*Study on Open Local Government Data in China: Technical and Legal Characteristics*], Gonggong Xingzheng Pinglun (公共行政评论) [PUBLIC ADMINISTRATION REVIEW], 2017. 1. sz. 57. o. (a helyi önkormányzati OGD platformok hatékonyságának hiányosságait állapítja meg).

¹⁰⁷ *Lásd pl.* Shanghai Shi Shehui Xinyong Tiaoli (上海市社会信用条例) [SHANGHAI MUNICIPAL REGULATION ON SOCIAL CREDIT] (a továbbiakban: "SHANGHAI RENDELETE"), 2. szakasza (a társadalmi hitel ügy határozza meg, mint az információs alany státuszát a jogi és szerződéses kötelezettségeinek teljesítése szempontjából) és 8. szakasza (a "közhiteles információ" meghatározása, mint a közhivatalok által a közfeladatok ellátása során gyűjtött hitelinformációk). A helyi jogszabályok jellemzően megkülönböztetik a közhiteles és a magánhiteles információkat, amelyek közül az utóbbi megfelel az e cikkben tárgyalt magánszektorbeli információknak. Megjegyzendő azonban, hogy ezek a fogalmak a helyi jogszabályokban nem mindig pontosan meghatározottak, mint a sanghaji rendeletben, hanem néha műszószerűen használhatók. A wuxi-i jogszabályban például, míg a közhiteles információk kezdetben a kormányzati tevékenységek során keletkező információként vannak meghatározva, egy későbbi szakasz kiterjeszti a fogalmat azokra az információkra, amelyeket a kormányzati szervek magánforrásokból szerezhetnek be. *Lásd* Wuxi Shi Gonggong Xinyong Xinxi

Tiaoli (无锡市公共信用信息条例) [WUXI KÖZHITELI INFORMÁCIÓKRÓL SZÓLÓ VÁROSI RENDELETE], 3. szakasz (a közhiteles információk szűk meghatározása).

kifejezetten a kormányzati információs infrastruktúra korszerűsítésére irányuló állami beruházások, amelyek szükségesek az állami hitelinformációk előállításához, feldolgozásához és terjesztéséhez.

A nemzeti és helyi kormányzati szervek egyaránt beruháznak a hitelinformációs adatbázisok, adatplatformok és portálok létrehozásába, amelyek összegyűjtik és feldolgozzák a különböző ágazati és regionális hatóságok által korábban elkülönített rendszerekből származó nyilvános hitelinformációkat. Az ilyen infrastruktúra minden bizonnyal támogatja a kormányzat által a keresőfényszóró stratégia alkalmazását. Az SCSP-ben tervezett fontosabb felhasználása azonban az, hogy lehetővé tegye az adatmegosztást a kormányzati szereplők között az intézményesítési programok belső koordinációja érdekében, például a III.B.5. részben később ismertetett különböző típusú JSR-rendszerekben¹⁰⁹.

A konkrétan meghatározott közhiteles információkkal kapcsolatos célzott infrastrukturális beruházásokon túlmenően az SCSP a kínai nyílt kormányzati adatokra vonatkozó általános gyakorlat általános fejlesztésére is felszólít.¹¹⁰ 2012-től kezdődően több mint egy tucatnyi település, köztük olyan fejlett városok, mint Sanghaj, Peking, Foshan és Wuhan, hozott létre OGD-portálokat, és 2015 óta a központi kormányzat politikai napirendjén is szerepel egy országos OGD-platform terve.¹¹¹ A szokásos kormányzati információs oldalakkal összehasonlítva ezek az OGD-portálok jellemzően nagyobb mennyiségű és könnyebben használható formátumú adatokat kínálnak. A viszonylag kifinomultabb, felhőalapú számítástechnikai technológiákkal felépített közülük az egyesült államokbeli OGD-portálokhoz hasonló elemzési eszközöket és felületeket is kínálnak.¹¹²

Jelenleg azonban továbbra is bizonytalan, hogy a kellően kifinomult, felhasználóbarát OGD-infrastruktúra széles körben elterjed-e ahhoz, hogy Kína hírnevének piacán nagymértékben hasznot hozzon. A sanghaji kifinomult programtól eltekintve, amely figyelemre méltó kivételt képez,¹¹³ a közeli megfigyelők rámutatnak, hogy a meglévő programok még mindig korlátozottak hatókörük és jellemzőik tekintetében. Különösen az e programok által lefedett adatok gyakran nem használhatók fel a leghatékonyabban, mivel azokat nem dolgozták fel gépileg olvasható formátumba, nem frissítik őket időben és gyakran, vagy a másodlagos felhasználásra vonatkozó korlátozó feltételek vonatkoznak rájuk.¹¹⁴

3. Az adatszabályozás kerete

A kínai állam egyik fő programja a magán- és közszféra hírnevének rendszeréből eredő fenyegető és potenciális problémák hatékony szabályozási keretének létrehozása.

---

információ) és a 16. szakasz (a nyilvános hitelinformáció fogalmának kiterjesztése a magánforrásokból származó információkra).

¹⁰⁸ 2014-ES TERVEZET, IV. RÉSZ.

¹⁰⁹ 2014 BLUEPRINT, IV. rész (megjegyezve, hogy egy átfogó hitelinformációs és adatrendszer létrehozása előfeltétele a működő, hírnév alapú ösztönző és szankciós mechanizmusoknak).

¹¹⁰ 2014 BLUEPRINT VI.C. RÉSZ (a kormányzati nyílt információs projekt leírása az SCSCP kezdeményezés részeként).

¹¹¹ Zheng & Gao, 106. lábjegyzet, 8. pont.

¹¹² *Lásd pl.* Shanghai Shi Zhengfu Shuju Fuwu Wang (上海市政府数据服务网) [*Shanghai Municipal Government Data Service Site*], www.datashanghai.gov.cn.

¹¹³ A sanghaji program keretében a kormányzati adatok egyre nagyobb mennyiségét és változatosságát tették folyamatosan nyilvánossá gépi olvasható formátumban, és a kormányzat proaktívan támogatta a külső fejlesztők általi felhasználásukat olyan helyszíneken, mint például a kormány által támogatott nyílt adatkalkalmazási verseny. *Lásd pl.* Zheng Lei & Lv Wenzeng (郑磊 吕文增), Gonggong Shuju Kaifang de Chanchu yu Xiaoguo Yanjiu: Yi Shanghai Kaifang Shuju Chuangxin Yingyong Dasai wei Li (公共数据开放的产出与效果研究——以上海开放数据创新应用大赛为例) [*A Study on the Productive Results of Government Open Data: The Case of Shanghai's Open Data Application Contest*], Dianzi Zhengwu (电子政务) [E-GOVERNMENT], no.9, 2017.

¹¹⁴ *Lásd a 106. lábjegyzetet.*

az SCSP számára. Bár Kínában nem létezik a hitelinformációs vagy más típusú hírnévrendszerekre vonatkozó, FCRA-stílusú, legmagasabb szintű jogszabály, a fent említett, a hitelinformációs ágazatról szóló 2013. évi rendelet, amely egy országos szintű közigazgatási rendelet, alapvető adatvédelmi normákat állapított meg a pénzügyi és banki piacot kiszolgáló hitelügynökségekre vonatkozóan. Ehhez kapcsolódóan Kína az elmúlt években jelentős előrelépést tett az általános adatvédelmi jogszabályok terén is, ideértve a büntetőjogi törvény módosítását, amely súlyos büntetőjogi szankciókat ír elő a személyes adatokkal folytatott illegális tranzakciókkal szemben, valamint az új kiberbiztonsági törvényt, amely Kína első olyan nemzeti jogszabálya, amely kifejezetten az adatvédelem és adatbiztonság alapvető jogi alapelveiről rendelkezik.¹¹⁵

Ezenkívül számos tartományi és alacsonyabb szintű hatóság, többek között Hubei, Sanghaj és Hangzhou, lépett előre a helyi SCSP-programok szabályozási rendszereinek hivatalos megalkotásában, amelyek tartalmazzák az adatgyűjtésre, -feldolgozásra, -tárolásra és -felhasználásra vonatkozó adatvédelmi és biztonsági normákat és szabványokat, valamint a pontatlan és visszaélészerűen felhasznált információkból eredő hírnévkárosodások orvoslására szolgáló mechanizmusokat.¹¹⁶ Ezek a helyi törvények mind az állami, mind a magánadat-ellenőrök magatartására vonatkozóan felállítanak néhány olyan gerinces normát, amelyek Kínában sokáig hiányoztak. Például a 2017-ben hatályba lépett sanghaji helyi társadalmi hitelről szóló jogszabályban könnyen láthatunk olyan progresszív adatvédelmi normákat, mint többek között a kormányzati társadalmi hiteladatrendszerből a hírnévvel érintettek "elfeledtetéshez való joga",¹¹⁷ a hitel helyreállításához való jog,¹¹⁸ valamint a közigazgatási szervek által a polgárok társadalmi hiteladataival kapcsolatos lekérdezésekre vonatkozó ésszerűségi követelmény.¹¹⁹

Ezek az intézményi fejlesztések - ahogyan azt néhányan helyesen kritizálták - nem megfelelőek a szabályozási kihívások kezelésére, amelyekkel Kína a SCSP megvalósításával szembesül.¹²⁰ Általánosabban szólva, a hírnév kormányzati használatából eredő adatkockázatokat természetüknél fogva nehéz lehet szabályozni. A

Az amerikai kontextusban, mivel az amerikai kormányok az utóbbi években szintén nagyszabású OGD-rendszereket folytatnak, a tudósok arra figyelmeztettek, hogy az ilyen programok több rendszerszintű adatvédelmi kockázatot hordozhatnak, mint amennyit a jelenlegi FIP-ek, az adatvédelmi törvény és az egyes szövetségi és állami törvényes adatvédelmi rendszerek hatékonyan tudnak kezelni.¹²¹ És bár az Egyesült Államokban a törvények és a társadalmi hozzáállás egyaránt korlátozza a

---

¹¹⁵ 29 INTELL. PROP. & TECH. L.J. 20, 21, 29 (2017) (a kínai kiberbiztonsági törvény legfontosabb rendelkezéseinek összefoglalása).

¹¹⁶ *Lásd pl.* SHANGHAI RENDELETE, 34-38. szakasz; Hubei Sheng Shehui Xinyong Xinxin Guanli Tiaoli (湖北省社会信用信息管理条例) [HUBEI SOCIAL CREDIT INFORMATION ADMINISTRATIVE RULES], Sec. 32-38; Hangzhou Shi Gonggong Xinyong Xinxin Guanli Banfa (杭州市公共信用信息管理办法) [HANGZHOU TÁRSADALMI HITEL INFORMÁCIÓS ADMINISZTRATÍV SZABÁLYOK], 16., 24-30. szakasz.

¹¹⁷ SHANGHAI RENDELETE, 35. szakasz (a kormányzati adatplatformon szereplő hitelinformációk öt évig lekérdezhetők maradnak). Megjegyzendő, hogy a hitelinformációs ügynökségekre vonatkozó nemzeti rendelet hasonló szabályokat tartalmaz, de ez a rendelet nem szabályozza a kormányzati magatartást, míg a helyi rendeletek igen. *Lásd a* HITELINFORMÁCIÓS IRODALOMRÓL SZÓLÓ RENDELET 16. szakaszát.

¹¹⁸ *Lásd a* 38. szakaszt. *Lásd még* Guowuyuan Bangongting Guanyu Jiaqiang Geren Chengxin Tixi Jianshe de Zhidao Yijian (国务院办公厅关于加强个人诚信体系建设的指导意见). [AZ ÁLLAMTANÁCS HIVATALÁNAK IRÁNYMUTATÁSA AZ EGYÉNI BIZALMI ÉS HITELRENDSZER KIÉPÍTÉSÉVEL KAPCSOLATOS MUNKA FOKOZÁSÁRÓL]. (2016) (kifejezetten előírja, hogy a hitel helyreállítási mechanizmusokat az SCSP részeként kell létrehozni).

¹¹⁹ SHANGHAI RENDELETE, 17. és 20. szakasz.

¹²⁰ Chen és Cheung megvizsgálta a kínai nemzeti és helyi adatvédelmi és biztonsági szabályozás jelenlegi helyzetét az SCSP-vel kapcsolatos adatvédelmi és biztonsági kérdésekben, és arra a következtetésre jutott, hogy a közelmúltban hatályba lépett szabályozási követelmények a legjobb

gyakorlatokkal összehasonlítva még mindig nem megfelelőek az SCSP-programokban részt vevő kormányzati és magánszektorbeli adatgyakorlatok kockázatainak ellenőrzésére. *Lásd* Chen & Cheung, 15. lábjegyzet.

¹²¹ Ahogy Altman et al. felmérte, például az OGD-programok - például a Bostonban és Seattle-ben jelenleg elfogadott programok - keretében a közhiteles nyilvántartások kiadása azt eredményezheti, hogy az érzékeny adatok összekapcsolódnak bizonyos személyekkel, még akkor is, ha állítólagosan azonosíthatatlanok. Az olyan elterjedt adatvédelmi gyakorlatok, mint a

a kormánynak a magánszemélyek megfigyelésére vonatkozó képességét, számos fontos kivétel és joghézag lehetővé teszi a hatóságok számára a tömeges és ellentmondásos adatmegfigyelést. ¹²²

Az Egyesült Államokhoz képest Kínában még gyengébb a kormányzati adatkezelési gyakorlatra vonatkozó háttérjogvédelem,¹²³ és a kormányzati szereplők által a polgárok adatainak gyűjtésére és felhasználására vonatkozó meglévő korlátozások már régóta hiányoznak vagy csak lazán érvényesülnek. Amint azt a híradások az elmúlt években többször is feltárták, számos kormányzati adatplatform és rendszer is rendkívül sérülékeny a hackertámadásokkal és a biztonsági résekkel szemben. ¹²⁴

Ráadásul a hatékony szabályozás hosszú ideig tartó hiányának köszönhetően a kínai internetipar gyors növekedése a múltban rendszerszintű adatkockázatok felhalmozódásához vezetett. A magánszektor szereplőinek problémás adatszolgáltatási gyakorlata régóta mindennapos volt Kínában, és a nagy adatszolgáltató cégek mellett még az olyan magasan fejlett vállalatok, mint az Alibaba is ki voltak téve annak, hogy időnként elesnek a kezdetleges adatszegések és mulasztások miatt. ¹²⁵ A szinte ellenőrizetlen adatgyűjtés és a féktelen illegális adatkereskedelem az évek során egy hatalmas méretű feketepiacot eredményezett, ahol a személyes adatok hatalmas és még mindig növekvő mennyiségét folyamatosan megszerzik, összesítik, eladják és megkérdőjelezhető vagy egyértelműen illegális módon hasznosítják. ¹²⁶ Az egyik nagy aggodalomra ad okot, hogy az ilyen illegális forrásokból származó adatok egyre inkább elmosódhatnak, mivel azokat egyébként törvényes cégek használják fel az SCSP által inspirált hírnévrendszerek, többek között a hiteljelentési és minősítési rendszerek kifejlesztéséhez és működtetéséhez. Amint az a nyilvánosságra került információkból kiderül, például számos bank, amely hitelprofilokat vásárol a nagy adatszolgáltató cégektől, gyakran tisztában van az e cégek által felhasznált adatok megkérdőjelezhető jogszerűségével, de beleegyezik abba. ¹²⁷

A szabályozási infrastruktúra, amelyet Kína az SCSP-vel kapcsolatban eddig kiépített, ezért nyilvánvalóan messze nem megfelelő az általa felvetett kihívások kezeléséhez. Ennek ellenére néhány

---

az információk visszatartása, szerkesztése és durvábbá tétele a közzététel előtt nem biztos, hogy megfelelő védelmet nyújt az ilyen érzékeny információk számára, ezért kifinomultabb technikai mechanizmusok tűnnek szükségesnek az OGD-rendszerek által okozott további adatvédelmi kockázatok ellenőrzéséhez. *Lásd* Altman et al., *supra* 59. lábjegyzet, 2070. o.

¹²² Ezek közé tartozhat többek között a harmadik fél doktrína, a számos adatvédelmi jogszabályban szereplő bűnüldözési célú kivételek, valamint a köz- és magánfelügyeletre vonatkozó szabályozási aszimmetria, amely lehetővé teszi az olyan megállapodásokat, mint az egyesülési központok, ahol a különböző közintézményekből származó információkat további feldolgozás céljából összesítik. Erin Murphy, *The Politics of Privacy in the Criminal Justice System: Information Disclosure, the Fourth Amendment, and Statutory Law Enforcement Exemptions*, 111 MICH. L. REV. 485, 487 & n.2 (2013); Michaels, *supra* note 61 at 908-19 (2008).

¹²³ *Lásd* Chen & Cheung, 15. lábjegyzet.

¹²⁴ *Lásd pl.* Shebao Xinxi Menhu Dakai Zhengfu Wangzhan Anquan Kanyou (社保信息门户大开: 政府网站安全堪忧) [*Social Security Information Portal Exposed to Severe Security Risks*], Wangyi Keji (网易科技) [NETEASE TECH] (2015. május 4.), <http://tech.163.com/15/0504/09/AO0TLV4Q000915BF.html> (beszámoló arról, hogy számos helyi társadalombiztosítási ügynökség adatrendszerét hackerrel való feltörés veszélyének kitéttnek találták); Chuyu Fengkou de Zhengwu Yun Ruhe Yingdui Shuju Luoben Anquan Zhiyi (处于风口的政务云, 如何应对数据“裸奔”安全质疑) [*How Government Cloud System May Respond to Security Risks*], CSDN (Nov. 29, 2017), <https://www.csdn.net/article/a/2017-11-29/15936119> (beszámoló arról, hogy a vizsgálatok feltárták, hogy számos kormányzati szervek által használt felhőrendszer jelentős adatbiztonsági kockázatoknak van kitéve).

¹²⁵ Shazeda Ahmed & Adrian Fong, *Cashless Society, Cached Data: A mobilfizetési rendszerek védik a kínai polgárok adatait?*, THE CITIZEN LAB (2017. január 20.), <https://citizenlab.ca/2017/01/cashless-society-cached-data-mobile-payment-systems-protecting-chinese-citizens-data/>.

¹²⁶ *Lásd a 84. lábjegyzetet.*

¹²⁷ *Id.*

Itt is szükség van perspektívára. A nyugati kontextustól eltérően, ahol a magánélet és a közhatalom közötti vélt egyensúlyt a kormányzat digitális hírnévvel való felvértezésének veszélyeztetettsége miatt aggódnak, Kínában a kormányzati információs gyakorlatokkal kapcsolatos adatvédelmi és biztonsági veszélyek közül sok már az SCSP előtt is létezett és attól függetlenül létezik. A kínai kormányhatóságok például évtizedek óta vezetnek dossziékat és profilokat a városi polgárokról, amelyek különféle leíró és értékelő személyes információkból állnak. Az adatok pontosságával, időszerűségével és relevanciájával kapcsolatos várható hibák ellenére ezeket a dossziékat mindenféle közigazgatási összefüggésben felhasználták.¹²⁸ Mielőtt az SCSP arra ösztönözné a kormányokat, hogy egyre több központosított adatbázist és platformot hozzanak létre, a korábban leírt feketepiacon megszerzett és lebonyolított adatok vezető forrásai már eddig is a kormányzati szervek és tisztviselők által folytatott féktelen illegális adateladások és a kormányzati adatbázisok biztonsági rései voltak.¹²⁹ Emellett a kormányzati szereplők személyes adatok nem megfelelő nyilvánosságra hozatalának és felhasználásának hírhedt esetei is sokkal inkább az adatérzékenység általános hiányával függnek össze, mint az SCSP-kezdeményezésekre jellemző technológiai vagy intézményi intézkedésekkel.

Ilyen háttérrel szemlélve az SCSP nem csak a kockázatok valószínűsíthető növekedését, hanem a kínai szabályozási rendszerek számára jelentős lehetőségeket is kínál a status quohoz képest. Az újonnan előírt törvények és rendeletek mellett az SCSP végrehajtásával párhuzamosan a kulturális normák és a társadalmi attitűdök is tovább fejlődhetnek Kínában a szigorúbb adatvédelmi szabályozások irányába.¹³⁰ A szigorúbb adatvédelmi és biztonsági normákat támogató szabályozási jelzések megfigyelhetően a piaci szereplők részéről is reakciókat váltanak ki az adatkezelési gyakorlataik javítására.¹³¹ Bár ezek a fejlemények még együttesen is messze vannak attól, hogy egy hatékony adatszabályozási rendszer létrehozását indokolják, mégis azt sugallják, hogy az SCSP pozitív szerepet játszhat azáltal, hogy Kínában kiemelkedő fókuszpontot hoz létre a viták kezdeményezésére és a korábban hiányzó politikai tőke, intézményi erőfeszítések és piaci erőforrások adatszabályozásra való irányítására.¹³²

B. *Social Engineering a hírnévvel*

Bár az infrastruktúra kiépítésére irányuló erőfeszítések még mindig folyamatban vannak és kihívásokkal küzdenek, az SCSP

---

¹²⁸ *Lásd:* HONG YUNG LEE, A FORRADALMI CADRÁTOKTÓL A PÁRT TECHNOKRATÁKIG A SZOCIALISTA KÍNA 13. fejezetében (1990).

¹²⁹ *Lásd a* 84. lábjegyzetet.

¹³⁰ Amint azt például a PBOC egyik tisztviselője kifejezetten elismerte, az adatvédelmi kérdésekkel kapcsolatos váratlanul erős nyilvános reakció volt az egyik oka annak, hogy a PBOC úgy döntött, hogy elhalasztja a fogyasztói hitelügynökségek hivatalos engedélyezését. *Lásd a* 92. lábjegyzetet (megjegyezve, hogy a társadalom egésze váratlanul nagyfokú aggodalmát fejezte ki az adatvédelmi kérdésekkel kapcsolatban a nyolc kísérleti fogyasztói hitelprogramot működtető társasággal kapcsolatban).

¹³¹ A kiberbiztonsági törvény hatályba lépését követően a hatóságok példátlanul sok ellenőrzést végeztek az internetes vállalatok által használt adatvédelmi feltételek tekintetében, ami a jelentések szerint módosítások hullámát indította el. Weixin Taobao Deng Yinsi Tiaokuan Jieshou Kaohe (微信淘宝等隐私条款接受 "考核") [A WeChat és a Taobao adatvédelmi szabályzatát hivatalos ellenőrzések alá helyezik], Xinhua (新华) [XINHUANET] (Aug. 24, 2017), http://news.xinhuanet.com/fortune/2017-08/24/c_1121537281.htm.

¹³² Vegyük például a Baidu keresőóriás vezérigazgatója, Robin Li által kiváltott súlyos visszhangot. maga is nyilvánosan megjegyezte, hogy a kínai közönség kevésbé érzékeny az adatvédelmi kérdésekre, és hajlandó az adatokat a kényelemért és a szolgáltatásért cserébe. *Lásd* Yangshi Nudui Li Yanhong: (央视怒怼李彦宏: 谁说 "中国人愿意用隐私换便利"?) [CCTV blasts Robin Li: Who Says Chinese People Are Willing To Trade Privacy For Convenience?],

<http://www.ali213.net/news/html/2018-3/353329.html>.

23

már elindított egy sor figyelemfelkeltő társadalmi mérnöki kezdeményezést. Az amerikai tapasztalatokat összehasonlítási pontként szem előtt tartva, összességében ezek az SCSP politikai kezdeményezések a kínai államnak a hírnévállamról alkotott radikálisabb elképzeléseit tükrözik, és olyan kérdéseket vetnek fel, amelyeket a meglévő jogi és közpolitikai szakirodalomban még nem vizsgáltak meg teljes mértékben.

1. Hírnév mindenért

A pénzügyeken túli digitális hírnévrendszerek az elmúlt évtizedben virágzásnak indultak a kínai interneten. Az e-kereskedelmi platformokba ágyazottak mellett számtalan hírnévrendszer is létrejött, amelyek a közösségi oldalakkal és a fogyasztói értékelő platformokkal kapcsolatban működnek.¹³³ A kínai állam az SCSP-n keresztül szemérmetlenül kifejezte, hogy támogatja a hírnévrendszerek létrehozását a gazdasági tranzakciók és a társadalmi interakciók gyakorlatilag minden szektorában.¹³⁴ Az SCSP szakpolitikai dokumentumai például kifejezetten arra utasítják az összes iparági szervezetet és szakmai szolgáltató szövetséget, hogy az iparági önszabályozási funkciójuk gyakorlása során hozzanak létre a tagvállalatokra és magánszemélyekre vonatkozó hírnévprofilokat és minősítési rendszereket.¹³⁵ Ezek a javaslatok azt mutatják, hogy a kínai állam vonzónak tartja a hírnévrendszerek beillesztését a törvények és rendeletek kiegészítésére ott, ahol az utóbbiak nem tűnnek elég hatékonyak a szabályozási problémák kezelésében.

A kormány támogató álláspontja által nyilvánvalóan felbátorodva a nagy adatalapú hitelrendszerek Kínában a kezdetektől fogva nagyon lelkesen terjesztik ki alkalmazásaikat a pénzügyeken túli forgatókönyvekre. A Sesame Credit például már nagyon korán felkarolta a "társadalmi hitel" kiterjesztett koncepcióját, kiterjesztve a hitelpontszámok használatát az utazási kiváltságoktól az online randizásig terjedő forgatókönyvekre.¹³⁶ A Qianhai Credit, a PBOC kísérleti programjában részt vevő másik cég, a fogyasztói hitelmodelljébe beépítette a kerékpármegosztó szolgáltatások rosszindulatú használatával kapcsolatos adatokat, amit a sanghaji kormány példamutató társadalmi hitelkezelési kezdeményezésként méltatott, amely egy újonnan felmerült önkormányzati kormányzati problémával foglalkozik.¹³⁷

Összességében azonban kevés részletet közöltek arról, hogy az állam pontosan hogyan tervezi, hogy konkrétan ösztönözze, támogassa vagy akár kényszerítse a hírnévrendszereket, hogy ténylegesen felállítsák és működtessék az emberek társadalmi és gazdasági életének minél több területén, amennyire csak lehetséges. Ezen túlmenően kérdéses, hogy milyen mértékben szükséges és kívánatos a kormányzat szerepe a hírnév előmozdításában a piacokon. Egyrészt a hasznos hírnévrendszerek létrehozására és működtetésére irányuló magánösztönzők bőségesnek tűnnek, mivel a piaci piacokon működő hírnévrendszerek, mint azt az általános tapasztalatok mutatják, működnek,

---

¹³³ Hu Ling (胡凌), *Zaixian Shengyu Xitong Yanjin yu Wenti (在线声誉系统: 演进与问) [Online Reputation System Evolution and Problems]*, in Lianjie zhi Hou Gonggong Kongjian Chongjian yu Quanli Zai Fenpei (连接之后: 公共空间重建与权力再分配) [ONCE CONNECTED: RECONSTRUCTING THE PUBLIC SPHERE AND REDISTRIBUTING POWER] (Huyong & Wang Junxiu (胡泳、王俊秀) szerk., 2016) .

¹³⁴ Meissner, *Supra* 15. lábjegyzet, 5. o. (megjegyezve, hogy az SCSP a mezőgazdaságra, a gépjárműiparra, az építőiparra, az e-kereskedelem és megosztáson alapuló gazdaság, energia, élelmiszer és gyógyszerek, egészségügy, biztosítás, logisztika, média, sport, acél, turizmus, közlekedés).

¹³⁵ 2014-ES TERVEZET, II.2. ÉS 3. RÉSZ.

¹³⁶ Celia Hatton, *China 'Social Credit': Beijing Sets Up Huge System*, BBC News (2015. október 26.) <http://www.bbc.com/news/world-asia-china-34592186>.

¹³⁷ Lanyong Danche Zhengxin jiang Liu Wu Huode Jinrong Fuwu deng Jiang Shouxian (滥用单车者征信将留污 获得金融服务等将受限) [A *fuvarmegosztó szolgáltatásokkal való visszaélés negatív*

hitelnyilvántartást hagy maga után, és korlátozásoknak teszi ki őt a pénzügyi szolgáltatások igénybevételében], Dongfang Zaobao (东方早报) [EASTERN DAILY] (Nov. 17, 2016), http://wap.eastday.com/node2/node3/n5/u1ai702476_t72.html.

gyakran anélkül jöttek létre, hogy látszólag szükség lett volna a kormányzat különösebb támogatására.¹³⁸ Másrészt a jogalkotók és a szabályozók vagy nem rendelkeznek megfelelő ismeretekkel vagy nem érdekeltek abban, hogy kitalálják a különböző piaci ágazatokban a hírnév iránti konkrét keresletet, vagy pedig a haszonszerzés miatt nem hatékony támogató politikákat és irányelveket fogadhatnak el.

A kínai kormány által a piacon a nem pénzügyi hírnévrendszerek fejlesztéséhez nyújtott támogatás messzemenően és eléggé jellemző módon elsősorban a propagandagépezetéből származik. Az SCSP kidomborítja a propaganda és a társadalmi jelentésalkotás fontosságát, és felszólítja a kormányzati szerveket, hogy folytassanak promóciós programokat a "becsületesség és megbízhatóság" mint egyetemes norma szalonképességének megteremtése érdekében.¹³⁹ A propaganda önmagában, bármilyen agresszív is, bizonyára nem garantálja a társadalmi értékek vagy attitűdök változását. Az SCSP esetében úgy tűnik, hogy a kormányzati propaganda annyit ért el, hogy olyan fókuszpontot hozott létre, amelyet a piaci szereplők most már láthatóan kihasználnak saját termékeik fogyasztók felé történő népszerűsítése során. A Sesame Credit például az elmúlt években tudatosan fektetett abba a közvéleményben kialakított képbe, hogy hitelinformációs termékei az SCSP közérdekű céljait szolgálják, azaz a társadalmi bizalom és hitelképesség helyreállítását.¹⁴⁰ Elképzelhető, hogy az ilyen imázs ápolásával a Sesame nemcsak a fogyasztók körében érzékelt legitimitását igyekszik javítani, hanem a kormányzati szervekkel való további üzleti lehetőségekhez is utat kíván törni. Tekintettel pedig arra, hogy a közelmúltban a szabályozási preferenciák általánosan eltolódtak a magánüzemeltetésű pénzügyi hitelinformációs szolgáltatásoktól, a Sesame számára stratégiai szempontból is szükségesnek tűnik, hogy hírnevét továbbra is úgy pozicionálja, mint amely a pusztán pénzügyeknél szélesebb körű SCSP-forgatókönyvekre is alkalmazható.

2. Searchlight feketelistákkal és pontszámokkal

Míg az SCSP még nem ösztönözte az általános nyílt kormányzati adatszolgáltatási gyakorlatok felé történő jelentős előrelépést, a kormányzati szereplőket arra utasította, hogy bizonyos típusú hírnévvel kapcsolatos információkat állítsanak elő. Az ilyen kormányzati hírnevet - a keresőfény-stratégia szellemében - gyakran mind általánosan nyilvánosságra hozzák, mind pedig kifejezetten a pénzügyi intézmények, hitelügynökségek és más célzott felhasználók számára terjesztik.¹⁴¹

A kormányzat által generált hírnévinformációk legalapvetőbb és leggyakoribb formái a negatív hírnévvel rendelkező alanyok fekete listái, a jó hírnévvel rendelkező alanyok "piros listái"¹⁴² és néha más színű listák, amelyek a köztes értékeléseket jelölik.¹⁴³ Úttörő szerepet játszik az ilyen keresési stratégia alkalmazásában a Legfelsőbb Népbíróság, amely már korán igyekezett egy országos szintű

¹³⁸ Dellarocas, *Supra* 23. lábjegyzet, 4. pont.

¹³⁹ 2014 BLUEPRINT, III. rész.

¹⁴⁰ Zhengfu Gongzuo Baogao Zai Ti Xinyong Jianshe Zhima Xinyong Shichang Qianxing (政府工作报告再提“信用建设”芝麻信用市场前行) [Az Államtanács éves munkajelentése ismét megemlíti az SCSP-t és a Sesame Credit ismét előretör a kapcsolódó piacon], NETEASE NEWS (网易新闻) (Mar. 10, 2016), <http://news.163.com/16/0310/14/BHQ8JBRP00014AED.html>.

¹⁴¹ Lásd a SHANGHAI RENDELET, Sec. 29; Zhonggong Zhongyang Bangong Ting Guowuyuan BangongTing Guanyu Jiakuai Shixin Bei Zhixing Ren Xinyong Jiandu Jingshi he Chengjie Jizhi Jianshe de Yijian

(中共中央办公厅、国务院办公厅关于加快推进失信被执行人信用监督、警示和惩戒机制建设的意见) [A KKP KÖZPONTI BIZOTTSÁGI IRODÁJÁNAK ÉS AZ ÁLLAMTANÁCS IRODÁJÁNAK VÉLEMÉNYE A HITELFELÜGYELET ALKALMAZÁSÁNAK FELGYORSÍTÁSÁRÓL, FIGYELMEZTETÉS ÉS SZANKCIÓK ALKALMAZÁSA A BIZALOMVESZTŐ VÉGREHAJTÓKKAL SZEMBEN]. (2016) (Íránymutatás a kormányzati szervek, hitelügynökségek, pontozó és rangsoroló ügynökségek, pénzügyi intézmények és társadalmi

szervezetek közötti információmegosztási mechanizmusok létrehozására).

¹⁴² A "piros" szín a kínai nyelvben jellemzően pozitív érzéseket vagy értékeléseket jelent, ami eltérhet az amerikai kontextusban használt jelentéstartalmától.

¹⁴³ Ilyen például a "szürke" és a "fehér" lista, amely enyhén negatív, illetve semleges értékelést jelenthet.

feketelista program a "bizalomvesztő végrehajtók" számára, amely azokra a magánszemélyekre és cégekre vonatkozik, akik rosszhiszeműségből nem tartják be a hatályos bírósági határozatokat. A feketelistára került mulasztók, akiknek az adatait az ilyen program révén nyilvánosságra hozták, a hírek szerint széles körben szembesültek a bankok, üzleti partnerek és fogyasztói hitelügynökségek hírnév alapú szankcióival. ¹⁴⁴ Számos településen általános nyilvános megszégyenítést is elszenvednek azáltal, hogy nevüket a vasútállomásokon vagy középületek külső falain nagy LED-képernyőkön jelenítik meg. Egyes helyi bíróságok még a távközlési szolgáltatókkal is partnerségre léptek, hogy a feketelistára került személyek mobiltelefonjának csengőhangját egyoldalúan közérdekű bejelentéssé változtassák, így amikor az ilyen személyek hívást kapnak, a telefon csörögni fog, hogy a közelben tartózkodók számára bejelentse, hogy a telefon tulajdonosa feketelistán van, mert rosszhiszeműen nem teljesítette a bírósági ítéleteket. ¹⁴⁵

A bíróságok feketelistás programja által inspirálva a közigazgatási hatóságok az elmúlt években szintén elkezdtek feketelistákat összeállítani és nyilvánosságra hozni a "szabálytalan" vállalati működési státusztól, az adótörvények súlyos megsértésétől, a kormányzati közbeszerzési szerződések és szabályok lényeges megsértésétől a közigazgatási szankciók általános nyilvántartásáig terjedő ügyekben. ¹⁴⁶ A bűncselekményeken alapuló feketelistákból és más kormányzati nyilvántartásokból származó információk összesítésére építve egyes helyi hatóságok arra törekedtek, hogy a magánszektorbeli felhasználók számára témaalapú hiteljelentéseket készítsenek. Wuxi város például 2011 óta egy központi rendszer által összesített közszektorbeli információkat használ fel a helyi üzleti vállalkozásokról szóló "alapszintű hitelértékelési jelentések" kiadására. Az ilyen jelentéseket, bár leggyakrabban kormányzati szervek kérik ki, számos kereskedelmi hitelezőnek is átadják. ¹⁴⁷

Az SCSP keresőprogramjai hatékonyan tájékoztatják-e a magán döntéshozókat a kínai hírnévpiacra? A keresőfény-stratégia alkalmazása során az SCSP nyilvánvalóan sokkal nagyobb hangsúlyt fektetett arra, hogy a kormányzati szereplők konkrét hírnévinformációkat hozzanak létre és hozzanak nyilvánosságra, szemben az általános nyílt kormányzati adatrendszer jelentős kiterjesztésével. Ugyanakkor, ahogyan mások egy kapcsolódó kontextusban érvelnek, a kormányzati szereplőkhöz képest a magánszektor döntéshozói jobb helyzetben lehetnek annak kitalálásában, hogyan lehet a legjobban hasznosítani a nyers adatokat a hírnév érdekében.

¹⁴⁸ Elképzelhető, hogy a kormányzati minősítéseket és pontszámokat gyakran nem azok készítik, akiknek megvan a megfelelő ösztönzésük arra, hogy megismerjék a piac információigényét, és ennek következtében nemcsak az adatfeldolgozási erőfeszítés lehet pazarló, hanem ami még rosszabb, az ilyen kormányzati hírnév potenciálisan torzíthatja a piaci jelzéseket. Egy befolyásos empirikus tanulmányban Daniel Ho például bemutatja, hogy az éttermek számára kiadott, a nyilvánosság számára kötelezően közzéteendő kormányzati higiéniai osztályzatok súlyos hibákkal küzdenek, és valószínűleg kevés hasznos információt nyújtanak, de a szabályozási kereteket eltörlik.

---

¹⁴⁴ Guanyu dui Shixin Bei Zhixing Ren Shishi Lianhe Chengjie de Hezuo Beiwanglu (关于对失信被执行人实施联合惩戒的合作备忘录) [MEMORANDUM A KÖZÖS SZANKCIÓK ALKALMAZÁSÁNAK VÉGREHAJTÁSÁRA VONATKOZÓ JAVASLATOK VÉGREHAJTÁSÁRÓL] (2016). A Sesame Credit egy konferencián nyilvánosságra hozza, hogy 2017 júliusától kezdve 740 000, a feketelistán szereplő, ítéletet nem teljesítő személyt érintő szankciókat váltott ki a felhasználóik által a SPC, és 50.000-en teljesítették kötelezettségeiket. Xinyong Chengshi Tansuo Anli (信用城市探索案例) [*Explorative Case for Building Cities of Trust and Credit*] (a továbbiakban: **Sesame Credit PR anyag**), Ant Financial & Sesame Credit, (2017. júli.) (a szerzőnél van).

¹⁴⁵ Fayuan gei Laolai Shouji Dingzhi Cailing Shei Dou Neng Tingdao Ta Shixin (法院给老赖手机 "定制"彩铃 谁打都能听到他失信) [A bíróság egyedi mobiltelefon csengőhangot készít a mulasztóknak, hogy mindenki hallja, hogy megszegte a bizalmat], Tengxun Keji (腾讯科技) [TENCENT TECH] (Jun. 14, 2017), <http://tech.qq.com/a/20170614/046644.htm>.

¹⁴⁶ Lásd az alábbi III.B.5. részt.

¹⁴⁷ Wuxi Danwei Xinyong Jizhun Pingjia Xitong (无锡市单位信用基准评价系统) [*Wuxi Municipal System for Evaluating Baseline Credit Level of Entities*] (egy 2017. júliusi konferencián kiosztva, a szerzőnél van).

¹⁴⁸ David Robinson et. al., *Government Data and the Invisible Hand*, 11 YALE J. L. & TECH. 160, 165- 66 (2009).

erőforrások más értékes területekről.¹⁴⁹

Kína esetében a hatóságok nyilvánvalóan arra számítanak, hogy a keresőfény-stratégia alkalmazásával biztosítanak maguknak magas szintű ellenőrzést a hírnévjelzések létrehozása és használata felett a piacon. A magánszereplők szempontjából azonban az ilyen információk nem feltétlenül bírnak gyakorlati értékkel. Az olyan feketelisták, mint például az ítéletet nem teljesítőkről szóló listák, valóban érdekelhetik a magánszektor szereplőit. Más listák azonban, amelyek manapság egyre szaporodnak, többnyire csak zajnak tekinthetők. Például a "becsületes és megbízható" egyének és cégek vörös listájához képest, amelyeket a kormányzati szereplők dicsérni és támogatni kívánnak, a piac valószínűleg sokkal hasznosabbnak találná, ha közvetlen hozzáférése lenne az ilyen értékelés alapjául szolgáló tranzakciós és viselkedési nyilvántartásokhoz.

Ilyen értelemben az SCSP keresőprogramjai valószínűleg nem optimális módon támogatják a hírnévpiacot. Ugyanakkor, amint azt hamarosan tárgyalni fogjuk, a mostanra virágzó kormányzati feketelisták és vörös listák gyakran a kormányzati szereplők saját használatára is készülnek, és ezért az ilyen információk széles körben való hozzáférhetővé tétele nem jár jelentős határköltséggel. Emellett a kormányzati hatóságok eddig nem kényszerítették a magánszereplőket az ilyen, kormány által létrehozott hírnév használatára, hanem a lehetőségeket nagyrészt a magánszereplőkre bízta. Ez csökkenti annak kockázatát, hogy a kormányzati hírnév a piaci jelzések jelentős torzulását okozza.

Egy másik gyakran felvetett kérdés, hogy a feketelistákhoz hasonló formában történő megnevezés és megszégyenítés nem jelent-e kettős és túlzott büntetést.¹⁵¹ Hasonlóan az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának megközelítéséhez, amikor azt magyarázta, hogy a Megan-törvények miért nem alkotmányellenesek, mivel *utólagos* törvények,¹⁵² a kínai jogászok általában azzal érvelnek, hogy a jogi nomenklatúra szempontjából a "közzététel" megkülönböztethető a "büntetéstől".¹⁵³ De ez a formalista manőver aligha oldja meg a mögöttes érdemi méltányossági problémát. Egyfelől a múltbeli bűncselekményekről szóló feljegyzések közzétételének bizonyos büntető hatása elkerülhetetlennek tűnik, sőt, ésszerűen elvárhatónak kellene lennie bárki számára, aki valaha is fontolóra veszi a törvény megszegését.¹⁵⁴ Másrészt a kormányzati feketelisták nyilvánosságra hozatala minden bizonnyal azzal a kockázattal jár, hogy az információkat eredeti kontextusukból kiragadva visszaélnek velük.

A méltányossági kérdés tehát itt kontextuális megfontolásokat igényel. Sokan valószínűleg jó

¹⁴⁹ Daniel E. Ho, *Fudging the Nudge*: 122 YALE L.J. 574 (2012)

¹⁵⁰ Lásd Guowuyuan Guanyu Jianli Wanshan Shouxin Lianhe Jili he Shixin Lianhe Chengjie Zhidu Jiakuai Shehui Chengxin Jianshe de Zhidao Yijian.

(国务院关于建立完善守信联合激励和失信联合惩戒制度加快推进社会诚信建设的指导意见) [AZ ÁLLAMTANÁCS IRÁNYADÓ VÉLEMÉNYE A BECSÜLETES VISELKEDÉSÉRT JÁRÓ KÖZÖS JUTALMAZÁSI MECHANIZMUS ÉS A BIZALOMRA VONATKOZÓ KÖZÖS SZANKCIONÁLÁSI MECHANIZMUS MEGVALÓSÍTÁSÁRÓL-ÉS A BIZALOMVESZTŐ MAGATARTÁS FELGYORSÍTÁSA]. (2016) (a továbbiakban: **2016. évi IRÁNYVÉLEMÉNY**) (amely előírja, hogy az SCSP-n keresztül a kormányzati szervezetek a becsületes piaci szereplőket a jó teljesítményük nyilvánosságra hozásával támogassák).

¹⁵¹ Luo Peixin (罗培新), Shanzhi Xu Yong Liang Fa Shehui Xinyong Lifa Lun Lue (善治须用良法 : 社会信用立法论略) [A jó kormányzáshoz jó jog kell: General View on Social Credit Legislation], Faxue (法学) [LEGAL SCIENCE], 2016. 12. sz. 111. o.

¹⁵² *Smith v. Doe*, 538 U.S. 84 (2003) (hangsúlyozva, hogy pusztán az információ terjesztése nem büntetés, sőt a gyalázkodáshoz többre van szükség).

¹⁵³ Lásd a 151. lábjegyzet 111. pontját.

¹⁵⁴ Lásd pl. John Bronsteen et. al., *Happiness and Punishment*, 76 U. CHI. L. REV. 1037, 1049 (2009) ("[m]intha a börtönben töltött idő a vártnál kevésbé egyenletesen káros, mert egyes jellemzői alkalmazkodást tesznek lehetővé, a börtönben töltött idő a vártnál károsabb lehet, mert a börtön utáni élet egyes rendkívül negatív jellemzői ellenállnak az alkalmazkodásnak").

okkal tiltakozott például, amikor a kínai Állami Idegenforgalmi Hivatal 2015-ben olyan szabályt adott ki, amely a "civilizálatlan viselkedést" tanúsító turisták feketelistájának közzétételét célozta, például a látnivalóknál történő személtelés és falfirkálás.¹⁵⁵ A nyilvánosságra hozatal mellett szóló érvek azonban legalább néhány más helyzetben nagyobb súlyt kaphatnak. Tekintettel például arra, hogy Kínában a bírósági határozatok nem kellő mértékű végrehajtásával kapcsolatos probléma közismerten megoldhatatlan, még egy kis nyílt nyilvános megszégyenítés sem lehet rossz ötlet, ha valóban ez az, ami az igazságszolgáltatás tekintélyének növeléséhez szükséges.

3. A piacról származó hírnév-pontszámok beépítése

Bizonyára nem forradalmi dolog, hogy Kína megköveteli kormányzati szerveitől, hogy külső forrásokból származó információkat kérjenek és vegyenek figyelembe. Míg az SCSP megismétli annak fontosságát, hogy a kormányzati szereplők használják az információgyűjtés hagyományos eszközeit, például a bejelentők ösztönzését,¹⁵⁶ tovább hangsúlyozza, hogy a kormányzati szereplőknek a hírnévvel kapcsolatos információkat is meg kell vizsgálniuk, például feketelisták, vörös listák és hitelpontok formájában, amelyeket közösségi szervezetek, pénzügyintézetek, hitelinformációs irodák, hitelminősítő intézetek, ipari szervezetek és kereskedelmi kamarák hoznak létre.¹⁵⁷

A beépítés utóbbi megközelítésének egyik legrepresentatívabb példája Hangzhou városában található, ahol 2017 januárjában a városi üzleti szabályozó hatóságok bejelentették, hogy megállapodást kötöttek a Sesame Credit-tel, amelynek révén a hatóságok a Sesame "kis- és mikrovállalkozásokra" (kkv-k) vonatkozó hitelinformációit kívánják felhasználni a regionális piacon, hogy javítsák a szabályozási erőforrások elosztását.¹⁵⁸ E rendszer értelmében, ha egy céget a Sesame "magas kockázatúnak" minősít, a szabályozó hatóságok ennek megfelelően fokozni fogják az ilyen cég ellenőrzését, beleértve azt is, hogy gyakoribb megfelelési ellenőrzéseknek vetik alá.¹⁵⁹ Bár a magánhírnév-pontszámok kormányzati szervek általi közvetlen felhasználására vonatkozó azonos megállapodásról eddig máshol nem számoltak be, a Hangzhou-n kívüli településeken a kormányok is együttműködtek a Sesame-mel, hogy elfogadják a Sesame által ellenőrzött személyes hitelesítési adatokat bizonyos közigazgatási ügyek - például a nyugdíjkifizetések elosztása - feldolgozása céljából.¹⁶⁰

Sanghaj és Hubei általánosabb módon arra ösztönözte vagy kötelezte a közhatalokat, hogy "kérdessenek le hitelinformációkat és használjanak hiteltermékeket" a szabályozási jóváhagyással, ellenőrzéssel, szankciókkal, kormányzati beszerzésekkel, pályázatokkal, projektfinanszírozással, földtulajdon átruházásával, lakásgazdálkodással, köztisztviselők felvételével és előléptetésével, díjakkal való elismeréssel és egyéb közigazgatási ügyekkel kapcsolatos döntések meghozatalakor.

¹⁶¹ Az ott említett "hitelinformáció" a következőkön kívül a következőket foglalja magában

¹⁵⁵ Guanyu Youke Bu Wenming Xingwei Jilu Guanli Zaxing Banfa (关于游客不文明行为记录管理暂行办法) [RENDELKEZÉSI SZABÁLYZAT AZ UNCIVILIZÁLT TURISZTUSI Viselkedés JEGYZETÉNEK KEZELÉSÉRŐL] (2015).

¹⁵⁶ 2014 BLUEPRINT, II.2. rész;

¹⁵⁷ 2016. évi IRÁNYMUTATÁS, SUPRA MEGJEGYZÉS 150, IV.19. rész.

¹⁵⁸ Hangzhou Shi Shichang Jianguan Ju Lianshou Zhima Xinyong Gongzhu Xiaowei Qiye Chengxin Ti (杭州市市场监管局联手芝麻信用共筑小微企业诚信体) [Hangzhou Városi Szabályozási Hivatal egyesítette erőit a Sesame Credit-el a kis- és mikrovállalkozások szociális hitelrendszerének kiépítésére], Zhejiang Administration for Industry & Commerce Official Website (浙江省工商行政管理局网站), http://www.zjaic.gov.cn/art/2017/1/13/art_1240583_5066931.html.

¹⁵⁹ *Id.*

¹⁶⁰ *Lásd a Sesame Credit PR anyagát*, 144. l. lábjegyzet.

¹⁶¹ *Lásd a SHANGHAI RENDELET 23. szakaszát* (amely előírja, hogy az önkormányzat ösztönzi szervezeti egységeit és ügynökségeit arra, hogy kereskedelmi hitelinformációkat és szolgáltatásokat kérdezzenek le vagy vásároljanak); a HUBEI SZABÁLYOK 24. szakasza (amely előírja, hogy a kormányzati szervek és ügynökségek lekérdezhettek hitelinformációkat, beleértve a kormányzaton

kívüli forrásokból származóakat is, és azokat a közigazgatásban a döntéshozatal alapjául használhatják).

a kormány által generált hírnév, a piaci hírnévre vonatkozó információk is. A közelmúltban arról is beszámoltak, hogy egyes helyi önkormányzatok pontosabban megkövetelnék, hogy ügynökségei harmadik fél hiteljelentését használják a napi szintű szabályozás során.¹⁶²

Bár az intuíció mást sugallhatna, a kormányzati szereplők számára valójában meglehetősen bonyolult vállalkozás a magánhírnévvel kapcsolatos információk beépítése a saját döntéshozatali folyamatukba. A beépítési stratégia követése során a kormányzati szereplők az ilyen információk és adatok bizonytalan minőségével és megbízhatóságával kapcsolatos megnövekedett kockázattal szembesülhetnek, ami ahelyett, hogy javítaná a kormányzati döntéseket, potenciálisan károsíthatja azokat.¹⁶³ Jelenleg Kínában néhány nemzeti és helyi szabályozás alapvető eljárási mechanizmusokat határoz meg az adathibákkal kapcsolatos kérdések kezelésére. Sanghajban és Hubeiban a helyi jogszabályok megkövetelik, hogy a hírnévvel kapcsolatos információk piaci forrásai széles körű garanciát adjanak az ilyen információk jogszerűségére és integritására,¹⁶⁴ és eljárási és intézményi rendelkezéseket is előírnak az adatintegritási kérdésekkel kapcsolatos panaszok és viták kezelésére.¹⁶⁵

Míg a helyi önkormányzatok már létrehoztak központosított információgyűjtési és -megosztási mechanizmusokat, és arra ösztönözték a piaci szereplőket, hogy a hírnévvel kapcsolatos adatokat és információkat ajánljanak fel a kormányzatnak, jelenleg nem világos, hogy a kormányzati társadalmi hitelinformációs platformokon jelenleg összegyűjtött információk valójában mennyi, a kormányzaton kívüli forrásból származnak.¹⁶⁶ Mivel a kormányzati bevonás az érintett magán hírnévrendszer támogatásaként is működik, a cégeknek erős ösztönzőket kell kapniuk arra, hogy lobbizzanak a hitel- és hírnévtermékeiknek az állami szektorban való használatáért. A Sesame Credit például több mint buzgón hirdette, hogy hitelpontjait bizonyos állami hatóságok¹⁶⁷ figyelembe veszik, annak érdekében, hogy rendszereik vonzóbbnak tűnjenek a felhasználók számára. De a Hangzhou önkormányzatával kötött együttműködési megállapodásokon kívül, amely egyedülállóan szoros kapcsolatot ápol az Alibaba

---

¹⁶² Henan Yongcheng Tuijin Di San Fang Xinyong Baogao (河南永城:

推进使用第三方信用报告) [Henan Yongcheng Pushes Forward Using Third Party Credit Report in Governmental Affairs], Xinyong Zhongguo (信用中国) [CREDIT CHINA] (Sept. 26, 2017), <http://www.creditchina.gov.cn/newsdetail/31276>.

¹⁶³ *Lásd pl.* Tal Z. Zarsky, *Governmental Data Mining and Its Alternatives*, 116 PENN ST. L. REV. 285, 298 (2011) (az adatbányászati eljárás az, hogy hibákkal terhes. Ezek a hibák különböző formájúak lehetnek, és a folyamat különböző szakaszaiban jelentkeznek: eredhetnek a kiindulási adatok hibáiból, az aggregációs folyamat hibáiból, a statisztikai modellezés és a számítógépes programozás hibáiból, a rendszer megvalósításának hibáiból vagy a rendszer azon képességének hibáiból, hogy helyesen határozza meg a kockázatokat és illessze azokat a helyszíni stratégiákhoz.)

¹⁶⁴ *Lásd a* SHANGHAI RENDELET 13. szakaszát; HUBEI SZABÁLYOK 14. és 15. szakaszát.

¹⁶⁵ SÁNGHAI RENDELETE, 36. szakasz. A 2016-os évben Sanghaj arról számolt be, hogy rendszere mintegy 300 adatpanaszos esetet dolgozott fel sikeresen, amelyek azonban nagy valószínűséggel kormányzati rendszerekből származó adatokhoz kapcsolódnak. 2016 Nian Shanghai Shi Gonggong Xinyong Xinxi Fuwu Pingtai Yunxing Qingkuang Baogao (2016 年上海市公共信用信息服务平台运行情况报告). [2016 Shanghai Report on Operations of Shanghai Public Credit Information Service Platform] (2016) (a továbbiakban: **Shanghai jelentés**), Shanghai Chengxin [上海诚信网] (SHANGHAI CREDIT) (Apr. 30, 2017), 10. o., <http://www.shcredit.gov.cn/cxw/yxbg/20171122/609.html>.

¹⁶⁶ Míg a városi kormányzat, például Sanghaj tájékoztató jelentéseket tesz közzé az adatok állapotáról, az ilyen jelentés csak a kormányzati szervektől származó adatokra vonatkozik, a kormányzaton kívüli adatokra nem. *Lásd pl. a* 165. lábjegyzetben említett *sanghaji jelentést*.

¹⁶⁷ Beleértve néhány kínai nagykövetséget is, amelyek állítólag figyelembe vették a kérelmezők Szezám-pontszámát a vízumkérelmek elbírálásakor. Később azonban arról számoltak be, hogy a Sesame hitelpontszámát, még ha néhány nagykövetség ténylegesen figyelembe is vette, nem biztos, hogy nagymértékben figyelembe vették a vízumkérelmek elbírálásánál, és nem is könnyítették meg a magas pontszámmal rendelkezők helyzetét. *Lásd pl.* ArashiH, bejegyzés a Zhihu.com-on (2017. június 9.), <https://www.zhihu.com/question/31632462/answer/180236095>.

konglomerátum,¹⁶⁸ még egy olyan agresszív cég, mint a Sesame, a jelentések szerint nem sok hasonló jellegű, figyelemre méltó üzletet kötött máshol.¹⁶⁹ Ez arra utal, hogy a kormányzati szereplők általában véve nem találták ténylegesen hasznosnak a magánhírnévvel, különösen a feldolgozott formátumokkal való konzultációt a saját döntéshozatalukhoz.

4. A hírnév és a normák kormányzati megerősítése

Az egyik figyelemre méltó kivétel a kormányzati szereplők korlátozott érdeke alól, hogy külső forrásokból származó hírnevet építsenek be, bizonyos figyelemfelkeltő helyi SCSP programok. Bár ezek a programok magukban foglalják a beépítési stratégia alkalmazását, jobban felfoghatók úgy, mint a kormányzat kísérlete arra, hogy a szankciók kiszabására és az előnyök elosztására vonatkozó kormányzati hatalommal megerősítse a helyi normaközösségekbe már beágyazott hírnévmechanizmusokat.

Például a korábban ismertetett "Becsületes Qingzhen" program egyik része révén, amelyet gyakran "Becsületes gazda" néven ismernek, a Guizhou tartománybeli Qingzhen kormánya 2010 óta arra törekszik, hogy ösztönözze a vidéki lakosok "az ígérek betartásának jó erkölcsi értékét".¹⁷⁰ A helyi hatóságok arra törekedtek, hogy a kormányzati ösztönzőket az egyes vidéki lakosok és háztartások értékeléséhez kössék, amelyeket a közösségi monitoring és a szakértői értékelési mechanizmusok révén hoznak létre. Az ilyen program korszerűsítésére tett legutóbbi erőfeszítések során a Qingzhen-i kormány azt is tervezte, hogy tovább rendszerezi a működési eljárást oly módon, hogy minden egyes faluban rendszeres szakértői értékelő üléseket tartanak, hogy a nyilvánosságra hozott "falusi normák" alapján pontozzák az egyes lakosok viselkedését, és az így kapott pontszámok azután a helyi önkormányzat alapjául szolgálnak a mezőgazdasági hitelek, támogatások és többféle helyi és lakossági juttatás elosztásához.¹⁷¹

A "falusi normákat", mint ebben a kontextusban, névlegesen konszenzuson alapuló, önerőből történő

---

¹⁶⁸ A Sesame Credit komolyan részt vesz Hangzhou-ban, és a "bizalom városának" kiépítésében játszott szerepét hangoztatja Hangzhou-ban, ahol a kormány támogatja a hitelpontszámok használatát számos közszolgáltatási forgatókönyvben, például a tömegközlekedési eszközök és más kormányzati létesítmények használatáért való fizetésben. *Lásd a Sesame Credit Promotion anyagát*, 144. lábjegyzet.

¹⁶⁹ A pekingi repülőtér biztonsági ellenőrzését, mint korábban említettük, később leállították. *Lásd a fenti* [95.] megjegyzést. Nemrégiben, 2017 szeptemberében a Sesame stratégiai partnerségi megállapodást kötött a Chongqinggel, amelynek értelmében a Sesame szerepet játszik abban, hogy segítsen a Chongqingnek és leányvállalatainak a helyi önkormányzatoknak a társadalmi hiteladat-platformok létrehozásában. Arra azonban nem érkezett konkrét jelzés, hogy a Sesame hitelpontszámát a Chongqing kormányzati szervei a kormányzati ügyekben fogják használni. Chongqing Jiakuai Xinyong Tixi Jianshe yu Hualong Xinyong Zhima Xinyong Qianshu Zhanlue Hezuo Xieyi (重庆加快信用体系建设 与华龙信用、芝麻信用签署战略合作协议) [*Chongqing felgyorsítja a szociális hitelrendszer kiépítését és stratégiai partnerségi megállapodást kötött a Hualonggal és a Sesame Credit-tel*], HUALONG [华龙网] (CQNEWS.NET) (2017. szeptember 21.), http://cq.cqnews.net/html/2017-09/21/content_42957685.htm.

¹⁷⁰ Amint azt Qingzhen kormánytisztviselői leírták, a gazdasági fejlődés nem indult be a hátszágban Qingzhen országában, mert a helyi gazdáknak nincs elég erkölcsi tartásuk a bizalomhoz, és gyakran nem tartják be a jó helyi normákat, például az ígérek betartását. Wang Fuyu (王富玉), Chengxin Yinlai Jin Fenghuang Guizhou Sheng Kaizhan Chengxin Nongmin Jianshe de Shijian yu Sikao (诚信引来金凤凰——贵州省开展诚信农民建设的实践与思考) (*Bizalom és becsületesség vonzza a szerencsét: Experience of Guizhou's Honest Farmer Project*), Qiushi (求是) [SEEKING TRUTH] (2012. február 17.), <http://www.bjcx.org.cn/qxweb/n44926c391.aspx>.

¹⁷¹ Zhili Keji Yinling Shidian Qiang Tuijin Liuxiang Xingdong Baozhang Shidian Chu Chengxiao Qingzhen Shi Zuowei Shengji Shehui Xinyong Tixi Shifan Dian Chuxian Chengxiao ("治理科技" 引领试点强推进 "六项行动" 保障试点出成效——清镇市作为省级社会信用体系建设示范点初现成效) [Gov Tech Deployed to Produce Result in

Qingzhen's SCSP as the Provincial Pilot Program], Qingzhen Shi Renmin Zhengfu (清镇市人民政府)
[Qingzhen Municipal Government Site] (aug. 2, 2017),
http://www.gzqz.gov.cn/ztzl/cxjs/201708/t20170802_2595283.html.

a kínai vidéki közösségekben évtizedek óta létező kormányzási eljárásokat. ¹⁷² Ezek a normák a formális törvények és szabályozások hatókörén belül és kívül eső ügyeket egyaránt szabályoznak. Egyes falusi normák megismétlik a szerződéses kötelezettségek betartására vonatkozó jogi követelményeket, a családtervezési szabályokat, az építési és közlekedésbiztonsági előírásokat és hasonlókat. Más normák ezzel szemben még Kínában sem tartoznak a tipikus kormányzati gondok közé, mint például a "családon belüli harmóniára", a "jó szomszédságra", a "szorgalmas munkamorálra" vagy az esküvőkre és temetésekre való pazarló költségek és a szemetelés ellen. ¹⁷³ Bár az elmúlt évtizedekben az ilyen falusi normák korlátozó ereje a kínai vidéki kormányzati szervezetek politikai tőkéjének csökkenése miatt sokkal gyengébbé vált, a cingzseni hatóságok remélik, hogy nagyhatású ösztönzőkkel támogatva újra életre tudják kelteni ezeket a normákat. Qingzhenen túl a médiajelentésekben hasonló, a hírnévre vonatkozó információk előállítására szolgáló, az erkölcsi viselkedésre kifejezetten reflektáló peer review mechanizmusokat figyeltek meg más vidéki településeken is. ¹⁷⁴

Az Egyesült Államokban valószínűleg nem léteznek ilyen jellegű beolvasztási/megerősítési programok. De a lényegi logika itt hasonlít arra, amit a jog és a társadalmi normák irodalmában elméletileg szoktak megfogalmazni, ahol a "normatív kudarcot", vagyis azt, hogy az olyan érdemi normák, amelyek tartalma a közösségi konszenzust tükrözi, nem eléggé érvényesülnek, a kormányzat jogi kényszerrel történő beavatkozással kezeli. ¹⁷⁵ Mindezek ellenére, látszólag egyszerű logikájuk ellenére az olyan programok, amelyek célja az erkölcsi normák megerősítése a kormány által előírt hírnévszankciókkal és jutalmakkal, a gyakorlatban nagyon trükkösek lehetnek, mivel egy sor nehéz mechanizmus van, amelyet egyenesbe kell hozni. Idealisztikusan fogalmazva, az optimális tervezés és végrehajtás érdekében egy ilyen jellegű programnak először is helyesen kell azonosítania és megcéloznia azokat a "hibás" normákat, amelyeket valóban érdemes kormányzati ösztönzőkkel támogatni. Ellenkező esetben az állami forrásokat könnyen olyan normák támogatására lehetne fordítani, amelyek elavultak, nem hatékonyak vagy akár elnyomóak. Másodsor, mivel a kormányzati ösztönzők célja az optimális viselkedés ösztönzése, azt is nehéz biztosítani, hogy az ilyen hozzáadott ösztönzés megfelelő legyen ahhoz, hogy változást hozzon, és hogy az ösztönző hatása ne legyen túlzott vagy akár perverz. Harmadszor, a viselkedési adatok gyűjtéséhez és a megfelelő közösségi felülvizsgálati és visszajelzési mechanizmusok működtetéséhez megvalósítható és konkrét logisztikára van szükség. Különösen akkor, ha a kormányzati szereplők nagyobb mennyiségű közforrást kívánnak a helyi közösségek már meglévő, durva szakértői értékelési gyakorlatai által generált hírnévinformációkhoz kötni, akkor elég nagy lehet az elfogult és valótlan jelentések kockázata.

A jelenleg rendelkezésre álló információk alapján a helyi beolvasztási/megerősítési programok egyike sem tudott eddig koherens megoldásokat kidolgozni ezekre a kérdésekre. Qingzhenben

---

¹⁷² Zhonghua Renmin Gonghe Guo Cunmin Weiyuan Hui Zuzhi Fa (中华人民共和国村民委员会组织法) [a Kínai Népköztársaság falusi bizottságainak szervezeti törvénye] (1998), Art. 20. *Lásd még:* Hou Meng (侯猛), *Cungui Minyue de Sifa Shiyong* (村规民约的司法适用), *Falv Shiyong* (法律适用) [JOGI FELÜGYELET], 6. sz. 2010.

¹⁷³ *Lásd:* Village Norms of Villages in Hongfenghu Township (红枫湖镇), Qingzhen City (kiadatlan dokumentumok és terepmunka során gyűjtött adatok, a szerzőnél).

¹⁷⁴ *Lásd pl.* Jiejue Nongmin Daikuan Nan de Genben: Jianli Xinyong Tixi (解决农民贷款难的根本: 建立信用体系), Dayue Wang (大粤网) [GD. QQ. COM] (Jun. 5, 2013), <http://gd.qq.com/a/20130605/010253.htm> (beszámoló a Guangdongban élő falusiak hitelfelvételéről); <http://news.163.com/17/0718/05/CPJRVOQC00018AOP.html>; Weihai Gedi Tuijin Chengxin Jianshe Zhidu Hua Rang Chengxin Chixiang Shixin Chikui (威海各地推进诚信建设制度化让诚信吃香失信吃亏) [Weihai előmozdítja az SCSP-t, hogy a megbízhatóknak kedvezzen és a bűnösöket megbüntesse.

Trust-breakers], Wenming (文明) [CIVILIZATION WEB] (2014. március 21.),
http://www.wenming.cn/syjswmq/zxjyzl/jj/201403/t20140321_1820557.shtml.

¹⁷⁵ Robert Cooter, *Normative Failure Theory of Law*, 82 CORNELL L. REV. 947, 978-79 (1997).

esetben a helyi önkormányzat fontolóra vette a faluközösségek IoT-érzékelőkkel és blokklánc-alapú adathálózatokkal való felszerelését a "normaszegő" viselkedés megbízhatóbb azonosítása, ellenőrzése és nyomon követése érdekében. Mivel a bűnüldöző hatóságok egyre több kínai városban alkalmaznak arcfelismerő rendszereket, nyugodtan lehet arra számítani, hogy ugyanez a technológia hamarosan az SCSP-programokban is alkalmazásra kerül. ¹⁷⁶ Azonban még ha az ilyen technológiai megoldásokat hatékonyan alkalmazzák is, ez leginkább az adatgyűjtés, -tárolás és -kommunikáció problémáit kezeli. A rendszertervezési kérdéseket eközben csak jó politikai döntésekkel és kemény politikai ítéletekkel lehet kezelni, szemben a pusztán technológiai megoldásokkal.

Egy általánosabb tendenciához kapcsolódik a kínai kormányának az erkölcsi normák jogalkotására tett kísérlete. 2013 óta számos tartományi és önkormányzati kormányzat vagy elfogadta a "civilizált viselkedés előmozdítására" vonatkozó helyi rendeleteket, vagy meglehetősen közel kerültek azok elfogadásához. ¹⁷⁷ Az ilyen rendeletek formálisan előírják a különféle, meglehetősen jelentéktelen mindennapi életbeli ügyekre vonatkozó normákat, például a lift etikettjét és azt, hogy mit tesznek a rómaiak, ha külföldön turistaként tartózkodnak. ¹⁷⁸ Bár a helyi önkormányzatok megközelítései némileg eltérnek egymástól, az ilyen rendeletekben gyakran nem határoznak meg konkrét ellenőrzési mechanizmusokat, és nem szabnak ki jelentős jogi vagy közigazgatási szankciókat - ha egyáltalán alkalmaznak ilyeneket - a szabályszegőkre. Ehelyett ezek a rendeletek azt jelzik, hogy a jogsértésekkel kapcsolatos tippeket és bejelentéseket bátorítják, hogy más állampolgároktól érkezzenek, és az ilyen információk valószínűleg feldolgozásra kerülnek bizonyos hírnévprofil-rendszerekben. ¹⁷⁹ Ezek az "erkölcsi jogszabályok" tehát ugyanazt a tervezési logikát követik, mint az SCSP más beépítési/megerősítési programjai. Az ilyen törvényhozásokból adódó egyik nyilvánvaló aggodalom az, hogy időnként jelentősen csökkenthetik az állampolgárok gyakorlati homályát a normaszegéseikkel kapcsolatban. Az ilyen hatás normatív értékelése azonban attól függ, hogy ki hogyan vélekedik arról, hogy mennyire kívánatos a konformizmus szintjének növelése egy adott kontextusban. ¹⁸⁰

---

¹⁷⁶ Stanley Lubman az arcfelismerés alkalmazásának közelmúltbeli tendenciáját az SCSP szempontjából relevánsnak tekintette. *Lásd* Stanley Lubman, *The Unprecedented Reach of China's Surveillance State*, *The China File* (2017. szeptember 15.), http://www.chinafile.com/reporting-opinion/viewpoint/unprecedented-reach-of-chinas-surveillance-state?utm_source=feedburner&utm_medium=feed&utm_campaign=Feed%3A+chinafile%2FAll+%28ChinaFile%29. Sőt, egy újabb jelentés szerint a bűnüldöző hatóságok számos településen már fontolóra vették, hogy a gyalogos közlekedési szabálysértéseket, amelyeket az arcfelismerő készülék a közutakon rögzít, összekapcsolják az adott személy társadalmi hiteladatával. *Lásd* Renlian Shibie Xitong Luxu Jiuwei Chuang Hongdeng Jiang Naru Chengxin Zhidu (人脸识别系统陆续就位). 闯红灯将纳入诚信制度 [With Facial Recognition Systems Eventually in Place Jaywalking Will be Entered into Credit Record], Souhu (搜狐) [SOHU.COM] (2018. március 24.), http://www.sohu.com/a/226282622_100111304.

¹⁷⁷ *Lásd pl.* Guizhou Sheng Wenming Xingwei Cujin Tiaoli (贵州省文明行为促进条例) [GUIZHOU PROVINCE CIVILIZED BEHAVIOR PROMOTION REGULATION] (2017); Urumqi Shi Wenming Xingwei Cujin Tiaoli (乌鲁木齐市文明行为促进条例) [Urumqi civilizált viselkedést elősegítő rendelet] (2017); Qingdao Shi Wenming Xingwei Cujin Tiaoli (青岛市文明行为促进条例) [QINGDAO CIVILIZED BEHAVIOR PROMOTION REGULATION] (2016); Hangzhou Wenming Xingwei Cujin Tiaoli (杭州市文明行为促进条例) [HANGZHOU CIVILIZED BEHAVIOR PROMOTION REGULATION] (2016); Wuhan Shi Wenming Xingwei Cujin Tiaoli (武汉市文明行为促进条例) [WUHAN CIVILIZED BEHAVIOR PROMOTION REGULATION] (2015); Shenzhen Jingji Tequ Wenming Xingwei Cujin Tiaoli [深圳经济特区文明行为促进条例] (SHENZHEN SPECIAL ECONOMIC ZONE CIVILIZED BEHAVIOR PROMOTION REGULATION) (2013).

¹⁷⁸ *Lásd pl.* QINGDAO CIVILIZED BEHAVIOR PROMOTION REGULATION, 13. szakasz.

¹⁷⁹ QINGDAO CIVILIZÁLT VISELKEDÉS ELŐMOZDÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ RENDELET, SEC. 33 (előírja, hogy a szervezetek és magánszemélyek jelenthetik a hatóságoknak az általuk észlelt civilizálatlan viselkedést).

¹⁸⁰ Gondoljunk például arra, hogy normatív szempontból ugyanígy érezhetünk-e a következő, egy falu helyi normáiban szereplő rendelkezésekkel kapcsolatban, amelyeket a Qingzhen-i helyi SCSP-programon keresztül kormányzati ösztönzőkkel kívánnak érvényesíteni: 1. Együttműködés a falusi káderekkel; 2. Biztosítson

5. A hírnév intézményesítése: "Egy helyen megtörni a bizalmat, mindenhol korlátokkal szembesülni"

Az SCSP legambiciózusabb programja a szabályozási állam átalakítása a hírnév segítségével. Ha megvizsgáljuk Kína intézményesítésre vonatkozó megközelítését, az egyes kormányzati szervek által a szabályozási alanyokról általában gyűjtött információkat mostantól kezdve átminősítik, feldolgozzák és összesítik hírnévinformációként, amelyet több kormányzati szerv között megosztanak; és egy adott szabályozási alany kormányzati rendszerben tárolt hírnévprofilja alapján, amely a jogi és szabályozási megfelelés terén elért korábbi teljesítményéből áll, az adott alany a jövőben további szankciókkal vagy jutalmakkal fog szembesülni a kormányzati szervektől, amelyekkel korábban nem biztos, hogy foglalkozott. Az SCSP tehát megpróbálja megváltoztatni a szabályozási gyakorlat logikáját, hogy az szorosan hasonlítson a hírnévhez: Egy szabályozási alany egy hatóságtól olyan jövőbeni szabályozási elbánásban részesül, amely figyelembe veszi más hatóságok vele kapcsolatos korábbi tapasztalatait.

Az átfogó intézményesítés ilyen megközelítését képviselik a "közös szankció- és jutalmazási" rendszerek (a továbbiakban: **JSR-ek**), amelyek a bírósági rendszer által működtetett, korábban említett, az ítéletet nem teljesítőket feketelistájának programjából erednek.¹⁸¹ Egy tipikus JSR keretében az egyik kormányzati szerv által egy szabályozási témában létrehozott hírnevet megosztják az ugyanabban a JSR-ben részt vevő más hatóságokkal; az utóbbiak - gyakran az előbbiektől kérésre - kötelesek összehangoltan fellépni ugyanabban a témában.¹⁸² Például az országos feketelista-program keretében az SPC megosztja a feketelistán szereplőkre vonatkozó adatait több mint 40 másik központi kormányzati szervvel, amelyek lényegében a piaci és társadalmi ügyek minden szabályozóját magukban foglalják,¹⁸³ és ezek a szervek mind vállalják, hogy saját hatáskörükön belül szankciókat szabnak ki a feketelistán szereplő személyekkel és szervezetekkel szemben. Többek között a bírósági ítéleteket nem teljesítő cégek korlátozásokkal szembesülnek a finanszírozás megszerzése vagy a pénzügyi szektorban való üzleti tevékenység terén, gyakoribb hatósági ellenőrzéseket kapnak, és kizárják őket a kormányzati támogatások vagy egyéb segélyek igénybevételéből; a magánszemélyeket eltiltják a pénzügyi szektorban és a kormányzatban való foglalkoztatástól, korlátozzák a bankhitelek felvételét, megtiltják a légi vagy nagysebességű vonatokon való utazást, a magas színvonalú szállodákban való tartózkodást vagy a golfozást, és gyermekeiket nem írhatják be drága magániskolákba.¹⁸⁴

Mivel a kínai bíróságok intézményi gyengesége jól ismert, a bíróságok által kezdeményezett közös különleges képviselői megbízásokat nyilvánvalóan az igazságszolgáltatás végrehajtási kapacitásának megerősítésére irányuló igény vezérli. De az SCSP valójában a JSR-t általánosságban kívánatosnak tartja minden olyan kormányzati szervezeti egység számára, amelynek szabályai és szabályozása jelenleg nem eléggé harapósak. Az ítéletet nem teljesítőket feketelistáján kívül nemzeti szinten jelenleg négy másik országos JSR-program létezik, amelyek az adócsalások, a tőzsdén jegyzett vállalatok vezetőinek helytelen magatartása, a munka- és termelésbiztonsági szabályok megsértése, valamint a különböző típusú általános kereskedelmi piaci szabályozások be nem tartása elleni érzékelt hiányos végrehajtást célozzák.¹⁸⁵

Helyi szinten a tartományi és önkormányzati kormányok országszerte különböző intézkedéseket hoztak.

---

az idősek számára otthon és a kiskorú gyermekek fegyelmezése; 3. Nincs sztrájkörtség az építkezéseken; 4. Nincs pazarló bankett, kivéve esküvők és temetések alkalmával. *Lásd* Fengshan falu normáit, amelyeket a 2017. júniusi terepmunka során szereztek be (a szerzőnél van).

¹⁸¹ *Lásd* a 144. és 145. megjegyzéshez fűzött szöveget.

¹⁸² Egyes JSR-programokban az ilyen két ügynökséget "kezdeményező ügynökség", illetve "válaszó ügynökség" néven lehet említeni. *Lásd* a 165. lábjegyzetben említett *Shanghai-jelentést*.

¹⁸³ MEMORANDUM A BIZALOMSZEGÉS VÉGREHAJTÁSÁVAL KAPCSOLATOS KÖZÖS SZANKCIÓK VÉGREHAJTÁSÁRÓL, 144. LÁBJEGYZET.

¹⁸⁴ *Id.* 19. és 20. bekezdés.

¹⁸⁵ *Lásd* a Nemzeti Hitelinformációs Megosztási Platform információs oldalát, NDRC,
<http://services.ndrc.gov.cn:8080/ecdomain/portal/portlets/bjweb/newpage/difanggaigewei/xypt.jsp>.

a közös referensek és hasonló intézményesítési rendszerek végrehajtására vonatkozó megközelítések. Egyes esetekben több helyi ügynökség egyesíti erőit, hogy egy adott típusú szabályszegés ellen fellépjen. Például az Anhui tartománybeli Huaibei városban 2017-ben kilenc kormányzati ügynökség közösen létrehozott egy JSR-t, amely a munkavállalók fizetését rosszhiszeműen nem teljesítő munkáltatókat célozza. E rendszer keretében a késedelmes munkáltatók feketelistára kerülnek, és több hatóság által előírt korlátozásokkal kell szembenéznük, amikor a jövőbeni kormányzati projektekre pályáznak vagy pályáznak.¹⁸⁶

Más esetekben több szervezeti egység is létrehozhat olyan JSR-rendszert, amely több szabályozási kérdésre is kiterjed. Guangzhou város Tianhe kerületében például 19 piaci szabályozó hatóság vesz részt a helyi JSR-ben, amely több átfogó feketelistát tartalmaz a helyi üzleti vállalkozásokról, amelyek súlyosan megsértik az alkalmazandó szabályozási szabályokat. Egy helyi tisztviselő szerint egy feketelistára került céget potenciálisan 56 féle szankcióval sújthatnak a kerület mind a 19 hatósága.¹⁸⁷ Sanghajban az önkormányzati átfogó JSR-rendszerben 24 ügynökség vesz részt, és minden egyes részt vevő ügynökség a saját szabályozó hatóságainak végrehajtása során kérheti más ügynökségek JSR-együttműködését egy adott témában. A 2016-os évben 134 olyan esetet jelentettek, amikor a közös szabályozási intézkedést egy részt vevő ügynökség kezdeményezte, és 171 olyan esetet, amikor egy ügynökség más ügynökségek kezdeményezésére válaszul intézkedett.¹⁸⁸

Még kisebb számú esetben a helyi önkormányzatok minden ágazat információs erőforrásait mozgósítják, hogy átfogó minősítési és pontozási rendszereket hozzanak létre a szabályozási tárgyakra vonatkozóan, amelyek a JSR-rendszerek alapját képezik. Amint azt korábban említettük, a Wuxi kormány hiteljelentései, amelyek a helyi üzleti cégek viselkedési nyilvántartásait és a kormány által kiadott hitelminősítéseket is tartalmazzák, a helyi ügynökségek szabályozási kontextusban használják.¹⁸⁹ A Jiangsu tartománybeli Suining megyében a 2010-ben indult és ezt követően a nemzetközi média figyelmét is kiváltó helyi társadalmi hitelprogram egy pontokat és rendfokozatokat egyaránt tartalmazó társadalmi hitelminősítő rendszert vezetett be, amelynek segítségével a megyei kormányzat figyelemmel kíséri és értékeli az egyes lakosok hírnevét.¹⁹⁰ A "Beccsületes Qingzhen", ahogyan azt korábban leírtuk, tartalmaz egy olyan komponenst is, amelyben a kormányzat kidolgozza a magánszemélyek és a gazdasági egységek hírnevének pontozására vonatkozó szabályrendszert,¹⁹¹ amelyet az állítólag több mint 300 féle kormányzati forrás elosztásának alapjául vesznek figyelembe. Legutóbb 2018-ban Szucsou és a Jiangsu tartománybeli Suqian hivatalosan is bemutatta az egyéni társadalmi kreditpontszámokra vonatkozó kormányzati programját, amelynek értelmében a helyi állampolgárok megkapják

---

¹⁸⁶ Anhui Huaibei Chutai Shishang Zuiyan Qianxin Shixin Chengjie Banfa Bumen Lianhe Chengjie (安徽淮北出台史上最严欠薪失信惩戒办法) 部门联合惩戒) [*Anhui Huaibei Unveils Stringent Sanctioning Rules Against Defaulters on Worker Compensations with Joint Sanctions Imposed by Multiple Agencies*], Xinyong Zhongguo (信用中国) [CREDIT CHINA] (Sept. 15, 2017), http://www.creditchina.gov.cn/xinyongdongtai/difangdongtai/201709/t20170915_42909.html.

¹⁸⁷ Guangdong Guangzhou Tianhe Qu Qiye Jiang Shoudao 19 Bumen Lianhe Chengjie (广东广州天河区企业将受到 19 部门联合惩戒) [*Az üzleti vállalkozások 19 ügynökség által létrehozott JSR hatálya alá kerülnek*], Xinyong Zhongguo (信用中国) [Credit China] (szept. 15, 2017), http://www.creditchina.gov.cn/gonggongwenjianjia/lianhejiangjie/lhjcgzdt/201709/t20170915_34183.h tml.

¹⁸⁸ *Sanghaji jelentés*, 165. lábjegyzet.

¹⁸⁹ *Lásd a 147. lábjegyzetet.*

¹⁹⁰ Xinyong Pingjia Zhuyao Ying Zhili yu Chengjie Bushou Xinyong (信用评价主要应致力于惩戒不守信用) [*Credit Evaluation Shall Mainly Shall Used to Punish Trust Breaking Behaviors*], Sina.com (Jun. 22, 2014), <http://news.sina.com.cn/pl/2014-06-22/053930402006.shtml> (a Suining program leírása).

¹⁹¹ QINGZHEN VÁROS RENDELKEZÉSEI A BECSÜLETES ÉS HITELINFORMÁCIÓK ADMINISZTRÁCIÓJÁRÓL, SUPRA MEGJEGYZÉS 3.

mind numerikus pontszámok, mind betűjeles osztályzatok, és ezek a hitelértékelések állítólag mind piaci, mind kormányzati kontextusban használatosak.¹⁹²

A kormányzati adatkezelési gyakorlatokat szabályozó szigorú normák hiánya azt jelenti, hogy e közös különleges képviselői rendszerek tömeges bevezetése növelheti az adatkockázatokat a kormányok kapcsolódó aggregációs erőfeszítései révén, valamint azt a kockázatot, hogy a kormányzati hatóságok visszaélhetnek az újonnan megszerzett adatmegfigyelési képességeikkel. A közös különleges ajánlattételekkel kapcsolatos nagyobb aggodalom azonban úgy tűnik, hogy a lényegi méltányossággal kapcsolatos. Az Egyesült Államokban a kormányzati adatbányászatot és -elemzést alkalmazó intézményesítési kezdeményezéseket gyakran aggasztja, hogy az államot túlságosan hatalmassá teszik az egyénnel szemben, és ezzel potenciálisan megbontják a két fél közötti egyensúlyt, amelyet az Egyesült Államok alkotmánya gyakran védelmez.¹⁹³ Például az Egyesült Államokban az E-Verify programmal szemben gyakran emelnek kifogást azzal az indokkal, hogy a program lehetővé teszi a DHS és az SSA számára, hogy gépi algoritmusok segítségével kibányássza a korábban elszigetelt adatbázisokban tárolt adatokat, és így hatékonyabban azonosítja a gyanús egyéneket; ennek eredményeképpen a bevándorlási törvény szerinti munkavállalási korlátozások potenciálisan sokkal szigorúbban érvényesülhetnek, mint ahogy azt a társadalom egyébként elfogadná.¹⁹⁴

Pedig a kínai állam éppen az állam végrehajtási kapacitásának megerősítését kívánja elérni a JSR-rendszerekkel. E célból a JSR-rendszerek értelmében úgy tűnik, hogy a szabályozó alanyok mostantól azért szembesülnek szankciókkal vagy jutalmakkal, hogy ki ő, nem pedig azért, hogy mit tesz, és általános aggodalomra ad okot, hogy a szankciók különösen az aránytalanságok elszabadulását kockáztatják. Emellett a méltányosság egyik kapcsolódó problémája az, hogy a kormányzati szereplők kísértésbe eshetnek, hogy a JSR-mechanizmusok révén elnyomó célokat kövessenek, például arra használják őket, hogy bizonyos személyeket célozzanak meg, nem pedig a magatartásukat. Ahogyan a Suiningban és Qingzhenben elfogadott átfogó hírnév-pontozási rendszerek is mutatják, a kínai hatóságok különösen Kínában nem érezhetnek nagy visszatartó erőt abban, hogy a negatív hírnév-pontozást arra használják, hogy visszatartsák a helyi lakosokat az online panaszok, petíciók vagy akár nyilvános tiltakozások során a jogaik gyakorlásától.¹⁹⁵

Az érdemi aggályok mellett az eljárási átláthatósággal kapcsolatos kérdések is gyakran felmerülnek ebben az összefüggésben. Mivel az Egyesült Államokban a kormányzati adatbányászat gyakran titkos vagy félig titkos programokon keresztül zajlik, azzal érvelnek, hogy jogos társadalmi érdek fűződik ahhoz, hogy a kormányzati hírnév-alapú döntéseknek kitett személyek megértsék és vitassák ezeket a döntéseket.¹⁹⁶

---

¹⁹² Jiangsu Suqian Geren Xinyong Shishi Jifen Zhi (江苏宿迁个人信用实施积分制) [*Jiangsu Suqian Implement Personal Credit Scoring System*], Xinyong Zhongguo (信用中国) [CREDIT CHINA] (Mar. 27, 2018),

https://www.creditchina.gov.cn/home/xinyongdongtaituijian/201803/t20180326_111629.html.

¹⁹³ Orin S. Kerr, *An Equilibrium-Adjustment Theory of the Fourth Amendment*, 125 HARV. L. REV. 476 (2011); Paul Ohm, *The Fourth Amendment in a World Without Privacy*, 81 MISS. L.J. 1309, 1334-35 (2012) (azzal érvelve, hogy a magánélet eltűnésének világában a negyedik módosításnak a kormány és az emberek közötti hatalmi egyensúlyra vonatkozó felfogása megfelelőbb, mint annak szigorúan a magánélethez való jogra való korlátozása).

¹⁹⁴ Emellett az E-Verify és a hasonló programokat más működési szempontokból is kritizálják, lásd Hu, *Supra* 70. lábjegyzet, 1780-81. o.

¹⁹⁵ Guojia Hulian Wang Xinxu Bangong Shi Hulian Wang Gentie Pinglun Fuwu Guanli Guiding (互联网跟帖评论服务管理规定) [NATIONAL INTERNET INFORMATION OFFICE ADMINISTRATIVE RULES ON INTERNET COMMENTARY SERVICES], Sec. 9 (Előírja, hogy a felhasználói kommentár funkcióval rendelkező oldalakat üzemeltető internetszolgáltatóknak felhasználói értékelő rendszert kell létrehozniuk a felhasználói kommentek hitelességének értékelésére, feketelistát kell vezetniük azokról, akik illegális tartalmakat tesznek közzé, és meg kell szüntetniük a szolgáltatást azoknak a

felhasználóknak, akik súlyos bizalomvesztő magatartást tanúsítanak).

¹⁹⁶ Zarsky, *supra* note 69, 1530-31. o. (2013) (megjegyezve, hogy "[a] liberális és demokratikus kormány cselekedeteinek kategorikusan a lehető legátláthatóbbnak kell lenniük").

Ennek ellenére, amint azt Tal Zarsky megvizsgálta, annak meghatározása, hogy a kormányzati adatbányászatban mennyire kívánatos az átláthatóság, szintén rendkívül összetett és kontextusfüggő, és bizonyos körülmények között bizonyos szintű átláthatatlanságra lehet szükség, hogy az adatbányászat révén ne ássák alá a legitim kormányzati célokat.¹⁹⁷

Az eljárások átláthatósága viszonylag kevésbé aggasztó az SCSP intézményesítési programjai esetében. A rendőrségi és nemzetbiztonsági rendszerekkel ellentétben, amelyek nyilvánvalóan sokkal kifinomultabb algoritmusokat futtatnak szinte teljes titoktartás mellett, a JSR-ekben használt feketelisták, vörös listák, valamint a kormány által kiadott minősítések és pontszámok jellemzően nyilvánosságra hozott szabályok és képletek szerint jönnek létre, mivel a kormányzati szereplők ezekkel a szabályokkal viselkedési ösztönzőket kívánnak teremteni. Ráadásul a programok végrehajtásával párhuzamosan a helyi jogszabályok mostanra már kifejezett átláthatósági követelményeket is tartalmaznak a JSR-ek keretében a hírnévre vonatkozó információk kormányzati ösztönzőkhöz és szankciókhoz való kapcsolódását meghatározó szabályok közzétételére vonatkozóan,¹⁹⁸ valamint az adatalanyok korábban nem létező eljárási jogait a kormányzati hitelprofiljukban szereplő információk lekérdezésére és vitatására.¹⁹⁹

A normatív kérdésektől eltekintve, az SCSP látszólag radikális megközelítése a hírnév intézményesítésére jelentős végrehajtási kihívásokkal néz szembe. A nemzeti és helyi kormányzati hatóságok öndicsérő propagandája ellenére nem készült olyan validációs tanulmány, amely rendszerszerűen alátámasztaná a JSR-rendszerek tényleges szabályozási hatását.²⁰⁰ Bár a hatékonyság meggyőző bizonyítékainak hasonló hiánya az amerikai intelligens városok programjaira is vonatkozik, gyakorlatilag még könnyebb érzékeltetni az SCSP előtt álló kihívásokat. Kezdjük azzal, hogy Kínában a kormányzati szervek között figyelemre méltó kollektív cselekvési problémák vannak, amelyek akadályozhatják mind az ügynökségek közötti adatmegosztást, mind az összehangolt végrehajtási intézkedéseket. A kínai kormányhivatalok eddig egyértelmű érdekeltséget mutattak saját "saját tulajdonú" adatforrásaik felhalmozásában, mint abban, hogy egymással megosszák a tulajdonukat. És nem meglepő, hogy a közös különleges képviselő másként hatna a nem megfelelő intézményi kapacitással rendelkező ügynökségekre, mint a leleményes vagy legalábbis önálló ügynökségekre. Bizonyos helyi körülmények között a közös különleges képviselői megállapodások akár szét is eshetnek az ügynökségek közötti konfliktusoknak köszönhetően, olyan formában, hogy egy szabályozási tárgyat az egyik ügynökség feketelistára tesz, míg egy másik "piros listára".²⁰¹

Ráadásul a kormányzati szervek is jelentős nehézségekkel szembesülnek szabályaik kialakításakor és

---

¹⁹⁷ Például a nemzetbiztonsági, bűnüldözési és csalásellenes összefüggésekben a kormányzati célok és kritériumok nagyfokú átláthatósága nyilvánvalóan önsorsrontó lehet, mivel lehetővé teszi a kormányzati művelet könnyű megkerülését. *Id.* 1553-60. o. (a prediktív algoritmusok kormányzati alkalmazásával kapcsolatos átláthatóság elleni erős ellenérvek azonosítása, köztük elsősorban az, hogy az átláthatóság aláássa a kormányzati célokat, és a megbélyegzéssel és sztereotípiákkal kapcsolatos aggályokat generál).

¹⁹⁸ *Lásd pl.* SHANGHAI RENDELETE, SEC. 22

¹⁹⁹ *Lásd pl. ID.* AT SEC. 34.

²⁰⁰ Míg az SPC rendszeresen közzéteszi az ítéletet nem teljesítők feketelistáján szereplő személyek összesített számát, azt, hogy hányszor utasították el a feketelistán szereplők hitelkérelmét vagy utazási jogosultságát, valamint azon feketelistán szereplők számát, akik a feketelistára kerülésük után önként teljesítették az ítéletet, nem adtak további összefüggéseket ahhoz, hogy ezeket a számokat a JSR-nek tulajdonítható hatás érdemi értékeléséhez felhasználhassák. Az SPC legutóbbi, az Országos Népi Kongresszusnak készített munkabeszámolójában közzétették, hogy a bíróságok eddig összesen 9,96 alkalommal hozták nyilvánosságra az ítéletet nem teljesítő személyek adatait, 12,1 millió alkalommal vezettek be légi utazási korlátozásokat, 12,1 millió alkalommal vezettek be nagysebességű vonatokkal való utazási korlátozásokat...

3,9 millió alkalommal, és ezek az intézkedések állítólag 2,22 millió ítéletet nem teljesítő személyt

ösztönöztek kötelezettségeik teljesítésére. Zuigao Renmin Fayuan Gongzuo Baogao (最高人民法院工作报告) [*Az SPC munkajelentése*], Xinhua (新华网) [XINHUANET] (2018. március 25.), http://www.xinhuanet.com/politics/2018lh/2018-03/25/c_1122587194.htm.
²⁰¹ Például egy céget az adóhatóságok "piros listára" helyezhetnek, míg a környezetvédelmi ügynökségek vagy a munkavédelmi szabályozó hatóságok feketelistára helyezhetik.

képletek a hírnévre vonatkozó információk generálására és felhasználására az intézményesülési kontextusokban. Ez különösen igaz ott, ahol néhány ambiciózus helyi önkormányzat, mint például Suining, Qingzhen és Suqian, annyira felbátorodott, hogy a semmiből megtervezte saját átfogó hírnév-pontozási rendszerét. Ellentétben a szerényebb JSR-rendszerekkel, amelyek egyetlen vagy korlátozott számú szabályozási kérdésre irányulnak, és amelyeket viszonylag könnyebb megtervezni és megvalósítani, egy olyan átfogó kormányzati hírnév-pontozási rendszer működtetése, amely nem pontokat oszt ki és nem nyilvánvalóan durva és önkényes módon számítja ki a pontszámokat, gyakran meghaladja a helyi önkormányzatok kifinomultságát és kapacitását.^{202 A} Qingzhen pontrendszerét példaként használva, a több mint 1000 kritériumból álló pontozási képletét nem hozták létre szigorúbb eljárással, mint a különböző ágazati osztályok javaslatainak összesítésével, amelyek mindegyike összeállít egy listát a szabályozott viselkedésekről, és meghatározza, hogy hány pontot kell levonni vagy hozzáadni, ha ilyen viselkedést találnak és bejegyzik a hivatalos nyilvántartásba. Nem látható például semmilyen koherens logika abban, hogy az ilyen rendszerben hogyan osztanak pontokat a különböző magatartásokhoz, és valószínűleg egyáltalán nem logikus, hogy öt pontot vonnak le a gyermekmunkás alkalmazásáért, míg 10 pontot a minőségi előírásoknak nem megfelelő széntermék értékesítéséért. Az ilyen rendszer tényleges hatásáról pedig nem készültek sem tesztfuttatások, sem validálási tanulmányok. Következésképpen, amint azt a helyszínen gyűjtött anekdoták is sugallják, a pontozási rendszert - durva és önkényes jellege miatt - a helyi hatóságok általában *ad hoc* alapon dolgozták ki, és gyakran pragmatikusan próbáltak eljárni; ez viszont azt is eredményezi, hogy a helyi lakosok sokkal kevésbé veszik komolyan a pontozási rendszert, mint ahogy azt a kormányzati propaganda állítja.

6. Kormányzati belső ellenőrzés a hírnévvel

A kínai hatóságok a hírnevet nem csupán a piac és a társadalom szabályozására alkalmazható kormányzati eszköznek tekintik. Azt is elvárják, hogy a hírnév fontos szerepet játsszon a kormányzati szervek és tisztviselők viselkedésének ellenőrzésében. Kezdetben az SCSP keresőfénye a tervek szerint nemcsak a magánszektor, hanem a kormányzati szereplőkre is irányul.^{203 A} tankönyvi kormányzati átláthatósági követelmények megismétlése mellett az SCSP-ben szereplő néhány újszerűbb kezdeményezés a kormányzati ügynökségek és tisztviselők hitelképességéről szóló közszektorbeli információk létrehozására és közzétételére szólít fel, különösen azzal kapcsolatban, hogy mennyire jól teljesítik a finanszírozási, kormányzati beszerzési, projektberuházási és hasonló tranzakciós összefüggésekben vállalt szerződéses kötelezettségeiket.^{204 A} hírmédia arról számolt be, hogy 2017 áprilisában országszerte mintegy 470 helyi önkormányzati szerv neve került nyilvánosságra a SPC ítéletet nem teljesítők feketelistáján.²⁰⁵ Az SCSP politikájának megfelelően

---

²⁰² A Qingzhenben végzett terepmunka során gyűjtött információk alapján a több mint 1000 kritériumot felölelő pontrendszer képlete úgy jött létre, hogy egyszerűen összesítette a különböző ágazati osztályok javaslatait, amelyek mindegyike listát készít az adott szabályozás hatálya alá tartozó magatartásokról, és meghatározza, hogy hány pontot kell levonni vagy hozzáadni, ha ilyen magatartást találnak és bejegyzik a hivatalos nyilvántartásba. Egy ilyen eljárással létrehozott átfogó pontrendszerrel nyilvánvalóan sok probléma van. Például nem látszik semmilyen koherens logika abban, ahogyan a pontokat a különböző viselkedésekhez rendelik, és valószínűleg egyáltalán nem logikus, hogy 5 pontot vonnak le a gyermekmunkás foglalkoztatásáért, míg 10 pontot a szabályozási minőségi szabványoknak nem megfelelő széntermék eladásáért. A rendszerhez nem készült tesztüzem, és nem készültek független vagy megrendelt kutatáson keresztül validáló tanulmányok a tényleges hatásról.

²⁰³ A kormányzati átláthatósági kezdeményezések Kínában megelőzték az OGD-t. Míg sokan az OGD-t a kormányzati átláthatóság természetes következményének tekintik, mások úgy vélik, hogy a kettő Kínában egymástól megkülönböztethető.

²⁰⁴ Guowu Yuan Guanyu Jiaqiang Zhengwu Chengxin Jianshe de Zhidao Yijian

(国务院关于加强政务诚信建设的指导意见) [AZ ÁLLAM TANÁCS IRÁNYMUTATÁSA A KORMÁNYÜGYEK BEN A BIZALOM ÉS A HITEL NÖVELÉS ERŐSÍTÉSÉRŐL] (2016) (a továbbiakban: **"2016 GOVERNMENT CREDIBILITY OPINION"**), II.4. rész.

²⁰⁵ Duodi Xian Zhengfu Bei Naru Quanguo Shixin Bei Zhixing Ren Mingdan (多地县政府被纳入全)

dokumentumokat, a kormányok és tisztviselők ilyen "bizalomromboló nyilvántartásait" még szisztematikusabb módon kell nyilvánosan hozzáférhetővé tenni, például olyan kormányzati hitelinformációs portálokon keresztül, amelyek lehetővé teszik a nyilvánosság számára az általános keresést és lekérdezést.²⁰⁶ Ennek ellenére, mivel az SCSP keresőfényező stratégija ismét a konkrét hírnévre vonatkozó információkra összpontosít a nyers adatok általános közzétételével szemben, az átláthatóság fokozására gyakorolt hihető hatását korlátozhatja az a tény, hogy a kormányzat jelentős mozgásteret élvez az adatok szelektív közzétételében saját instrumentális, nem pedig a nyilvános elszámoltathatóság érdekében.²⁰⁷

Néhány más SCSP-politikai javaslat a kormányzati szereplőkre is alkalmazza az integrációs stratégiát. Ezek a javaslatok arra ösztönzik, hogy a kormányzati és hivatalos viselkedésre vonatkozó hírnévinformációkat a külső hírnévpiacon hozták létre. Amellett, hogy a kormányzati magatartás "társadalmi felügyeletének" hagyományos mechanizmusainak megerősítésére szólít fel, például petíciók és bejelentések útján, az SCSP minden szinten arra ösztönzi a kormányokat, hogy támogassák a külső hitelminősítő ügynökségeket és kutatóintézeteket a kormányzati szervek hírnévértékelésének és minősítésének elkészítésében és közzétételében.²⁰⁸ Ezeket a harmadik féltől származó minősítéseket, valamint a kormányzati szervek és tisztviselők belsőleg összeállított hitelprofiljait a felsőbb hatóságoknak figyelembe kell venniük az alárendelt szervek és tisztviselők teljesítményének értékelésénél.²⁰⁹ E sorok írásakor azonban a helyi önkormányzati kötvénypiac sajátos kontextusán kívül, ahol folyamatosan adnak ki minősítéseket az állami szektorbeli kibocsátókra,²¹⁰ nem ismert, hogy léteznének ilyen, harmadik féltől származó minősítések a kormányzati szervekről és tisztviselőkről,²¹¹ annak ellenére, hogy számos kormányzati hatóság bejelentette, hogy támogatja az ilyen kezdeményezést.²¹² A konkrét előrelépés hiánya ezen a téren ismét sokatmondóan mutatja, hogy a kínai kormányzati szereplők csak a következőkkel rendelkeznek

---

国失信被执行人名单] [*Many County Governments Were Listed As Trust-Breaking Enforcement Subjects*], Zhongguo Wang (中国网) [CHINA.COM] (Apr. 4, 2017), http://www.china.com.cn/cppcc/2017-04/04/content_40554222.htm.

²⁰⁶ 2016 GOVERNMENT CREDIBILITY OPINION, IV.2. rész (A kormányzati szervekre és tisztviselőkre vonatkozó hitelinformációknak a Credit China weboldalán és más platformokon keresztül történő közzétételéről szóló utasítás).

²⁰⁷ Ahogy Yu és Robinson helyesen megjegyzi, a "nyílt kormányzat" és a "nyílt adatok" nem kell, hogy ugyanaz a törekvés legyen, és az állam szelektíven kiadhat adatokat instrumentális célokra, miközben átláthatatlan és ezért kevésbé elszámoltatható módon is működhet. Harlan Yu, David G. Robinson, *The New Ambiguity of "Open Government"*, 59 UCLA L. REV. DISCOURSE 178, 181 (2012).

²⁰⁸ 2016 GOVERNMENT CREDIBILITY OPINION, SUPRA NOTE 204, III.3. rész (a kormányzati hitel teljesítményre vonatkozó harmadik fél által végzett értékelési mechanizmusok létrehozását irányozza elő a kormányzati szervek és tisztviselők nagyobb társadalmi felügyeletének lehetővé tétele érdekében).

²⁰⁹ *Id.* a IV. rész 3. pontjában (megjegyezve, hogy a bizalomvesztéssel érintett kormányzati szervezetek hivatalosan magyarázatot kell adniuk felettesüknek a helyzetről, és az érintett szervezetet és tisztviselőket számos belső, negatív adminisztratív következménnyel kell majd sújtaniuk).

²¹⁰ *Lásd pl. China Opens Local Bond Ratings to Global Agencies*, REUTERS (2017. július 4.) <https://www.reuters.com/article/china-bonds-ratings-idUSL3N1JV19E>.

²¹¹ Megjegyzendő, hogy a városok különböző társadalmi, gazdasági és kormányzati teljesítményparaméterek szerinti rangsorai léteznek, amelyeket kormányzati és társadalmi szervezetek egyaránt készítenek, de ezek nem pontosan azok, amelyekre az SCSP utal, amikor a "kormányzati becsületesség" méréséről beszél. A legközelebbi rangsor a kormány által irányított Nemzeti Városi Hitelfigyelő Platform által működtetett rangsor, amely a városokat aszerint rangsorolja, hogy hogyan működtették a helyi szociális hitelrendszerüket. *Lásd* Quanguo Chengshi Xinyong Zonghe Zhishu Paiming Beijing Diyi (全国城市信用综合指数排名: 北京第一) [Beijing Ranked No. 1 on Nationwide City Credit Composite Index], Xinyong Zhongguo (信用中国) [CREDIT CHINA] (2017. szeptember 22.),

http://www.creditchina.gov.cn/xinyongdongtai/difangdongtai/201709/t20170922_45885.html.

²¹² *Lásd pl.* Shaanxi Sheng Renmin Zhengfu Guanyu Yinfu Sheng Shisan Wu Shehui Xinyong Tixi Jianshe Guihua de Tongzhi (陕西省人民政府关于印发) 省 “十三五”社会信用体系建设规划的通知 [SHAANXI TARTOMÁNYI TERV A TIZENHARMADIK ÖTÉVES TERVIDŐSZAKBAN A SCSP-RE VONATKOZÓAN], IV.4 (Kifejezetten támogatja a harmadik félként működő ügynökségeket a kormányzat hitelességének értékelésében és az eredmények nyilvánosságra hozatalában).

korlátozottan érdekeltek abban, hogy a magánhírnevet saját döntéshozatali tevékenységükbe beépítsék.

A keresőfény és a beépítési stratégiák alkalmazása mellett az SCSP arra is törekszik, hogy a hírnevet intézményesítse a kormány belső felügyeleti és fegyelmi rendszereiben. A korábban ismertetett JSR-ek közül sokan a kormányzati hatóságok szabályozási tárgyaira is alkalmazandók. A legfontosabb, hogy a kormányzati szervekről és az egyes tisztviselőkről az SCSP révén létrehozott hitelprofilokat a felsőbb hatóságok várhatóan felhasználják a leányvállalatok teljesítményének felülvizsgálatakor, valamint a finanszírozási, előléptetési és egyéb hasonló döntések meghozatalakor.²¹³

Valójában hasonló felügyeleti és humán erőforrás-gazdálkodási gyakorlatok már jóval az SCSP előtt is léteztek a kínai kormányzati rendszerekben. A közelmúltban, a kínai e-kormányzati projektek előrehaladásának részeként a helyi önkormányzatok a számítógépes felügyelet és az ösztönző struktúrák kombinációját is elfogadták belső irányítási célokra, amelyekről megállapították, hogy pozitív hatást gyakorolnak a korrupció csökkentésére és a kormányzati hatékonyság növelésére.²¹⁴ Amit most az SCSP célja, hogy ezeket a már meglévő belső ellenőrzési gyakorlatokat kiegészítse, azok az új típusú információk, amelyek a fegyelmi ösztönzők még szélesebb skáláját váltják ki az ügynökségek és a tisztviselők számára. Bár a magánfeleknél a mulasztókra kiszabott szankciók számos típusa nem alkalmazható a hasonlóan feketelistára került kormányzati mulasztókra, a feketelistára került egyes tisztviselőknek most már nemcsak a bürokratikus rendszeren belüli következményekkel - például megrovással, negatív értékeléssel, kitüntetésekre és díjakra való alkalmatlansággal, lefokozással és akár felmentéssel -, hanem azon kívül is, például utazási és ingatlanvásárlási korlátozásokkal kell szembenéznük.²¹⁵ Ilyen módon az SCSP növeli az ügynökségek és tisztviselők belső felügyeletét és ösztönzőit.

Ezeknek a hírnév alapú belső ellenőrzési kezdeményezéseknek a tényleges hatása még nem látható. Végül is, bár a kínai kormány azt állította, hogy az elmúlt években folytatott agresszív korrupcióellenes kampányának²¹⁶ látható eredményei vannak, e folyamat során nem igazán támaszkodott az SCSP-vel kapcsolatos újszerű nyomon követési és ellenőrzési intézkedésekre. És mivel a keresőfény és a beépítési stratégiák a kormányon kívüli információs és végrehajtási erőforrások jelentős mértékű felhasználását feltételezik, kétséges, hogy sok kormányzati szereplő megelégszik-e majd azzal, hogy ezekből a külső inputokból sok kerüljön be a belső fegyelmi folyamatba.

C. Összefoglaló: A hírnévállam kínai modellje

A meglévő szakirodalom nem vizsgálta szisztematikusan a kialakulóban lévő hírnévállamot nyugati kontextusban. Ez a cikk a II. részben rámutatott egy hasznos irányra a számos kapcsolódó intézményi fejlemény megértése felé, amely a kormányzati szereplők által követhető stratégiák több alapvető típusát vizsgálja, amikor a hírnév felhasználását vizsgálja a jog és a kormányzás területén.

²¹³ 2014 BLUEPRINT, II.1. RÉSZ (a köztisztviselők hitelprofiljának létrehozására irányuló terv, amely az egyes tisztviselők értékelésének, előléptetésének, szankcionálásának és jutalmazásának alapjául szolgál majd).

²¹⁴ JESPER SCHLAEGER, E-GOVERNMENT IN CHINA: TECHNOLOGY, POWER AND LOCAL GOVERNMENT REFORM 67-75 (2013).

²¹⁵ Wu Mengda et al. (乌梦达等) Toushi Quanguo Fayuan Yu Qianjian Guanyuan Shixin An de Beihou (透视全国法院逾千件“官员失信”案的背后) [*Looking Through Over One Thousand Government Trust Breaking Cases in Courts Nationwide*], Xinhua (新华) [XINHUANET.COM] (2016. november 20.), http://news.xinhuanet.com/legal/2016-11/20/c_1119949036.htm (beszámoló olyan helyi esetekről, amelyekben egyes tisztviselők ellen a hírnevük alapján szankciókat szabtak ki).

²¹⁶ *Kommentár*: Xinhuanet (2017. november 24.) <http://news.xinhuanet.com/english/2017->

[11/24/c_136776870.htm](#) (megjegyezve, hogy Kína korrupcióellenes kampányában az elmúlt öt évben "figyelemre méltó eredményeket értek el").

Ez a III. rész, mivel átfogó leírást ad Kína SCSP-jéről, további fényt vet egy új modellre, amelyben a hírnévállam felemelkedése potenciálisan megtörténhet. Különösen az amerikai kormányzati szereplők által elfogadott neoliberális politikai megközelítéseket összehasonlítási alapként használva világosan kivehetjük a hírnévállam kínai modelljének számos, az SCSP-ben megtestesülő jellegzetességét. Először is, az amerikai kormányzati szereplők általánosan reaktív, szabályozás-orientált megközelítéséhez képest a kínai állam sokkal határozottabb szerepet kíván játszani az ország születőben lévő hírnévpiacának fejlődési irányításában. Másodszor, míg a

Az amerikai kormányzati szereplők a keresőfény-stratégiák folytatásában inkább az általános információmegosztás mechanizmusaira támaszkodnak, mint például a FOIA és az OGD rendszerek, Kína ehelyett a kormányzati szereplőknek azt a feladatot adja, hogy konkrét hírnévtípusokat hozzanak létre és terjesszenek, beleértve az olyan feldolgozott formákat is, mint a pontszámok és minősítések. Harmadszor, amikor a magánhírnevet beépítik az állami döntéshozatali folyamatba,

Az amerikai kormányzati szereplők szűkebb értelemben az információforrásokra irányuló felügyelet kiterjesztésére összpontosítanak, míg Kína az SCSP-n keresztül nemcsak külső információkat kíván felhasználni, hanem az állami kényszerítő hatalmat olyan területekre is be kívánja helyezni, amelyek hagyományosan kívül esnek az állam gyakorlati hatókörén. Negyedszer, az amerikai kormányok által a hivatalok közötti adatmegosztás, az adatbányászat és a prediktív analitika gyakran rejtett alkalmazásával szemben a kínai hatóságok a hírnevet nyíltan intézményesíteni kívánják a szabályozási apparátusban a hatékonyság és a megfelelés átfogó javítása érdekében.

Összességében a hírnévállam kínai modellje abban tér el a neoliberális paradigmától, hogy sokkal nagyobb és közvetlenebb állami szerepvállalásra és ellenőrzésre törekszik a tekintetben, hogy a "hírnév" hogyan definiálható konkrétan a kormányzási kontextusban, és milyen konkrét hatás elérése érdekében működjenek a hírnévmechanizmusok. Bár az SCSP hagyományos szabályozási intézkedéseket is tartalmaz, amelyek a hírnévtársadalmat támogatják, ezek az intézkedések közvetítő jellegűek, mivel végső soron az államnak a saját formális jog- és kormányzati intézményeinek megerősítéséhez fűződő érdekét szolgálják.

A hírnévállam kínai modellje, ahogyan azt a nyugati megfigyelők jellemzően bírálták, valóban felveti a magánélet, a méltányosság és más polgári szabadságjogok ismert kérdéseit. Különösen sokan aggódtak amiatt is, hogy a kínai állam eredendő elnyomó hajlama és a kormányzati hatalom hatékony intézményi korlátozásának hiánya miatt nagyobb a visszaélések és túlkapások kockázata, mivel a hatóságok az SCSP-n keresztül várhatóan egyre szélesebb körű megfigyelési és ellenőrzési technikákra tehetnek szert.²¹⁷

Ezen aggályok ellenére e rész leíró beszámolója azt is feltárja, hogy az ambiciózusan megfogalmazott SCSP hatékony végrehajtása jelentős kihívásokkal szembesült. A hatóságok mindaddig képtelenek voltak koherens tervet kidolgozni arra vonatkozóan, hogy miként kezeljék az ország kialakulóban lévő hírnévpiacának előmozdításával és szabályozásával kapcsolatos egyre összetettebb problémákat. Bár a kormányzati szereplők szándéka szerint a feketelisták, minősítések és pontszámok markáns jelzéseket hordoznak és konkrét viselkedési hatást váltanak ki, az ilyen, kormány által létrehozott hírnév tényleges hasznossága a piaci szereplők számára kérdéses. És bár a kínai kormányzati hatóságok elég vállalkozó szelleműek ahhoz, hogy a beépítési és intézményesítési stratégiák radikálisabb formáit kövessék, nincs egyértelmű jelzés arra vonatkozóan, hogy gyakorlati szempontból hogyan tudnák leküzdeni a különböző tervezési és végrehajtási nehézségeket. Ezek a pragmatikus akadályok valójában fontos irányt mutatnak az SCSP, a kapcsolódó kérdések és a lehetséges következmények árnyaltabb megértéséhez.

---

²¹⁷ *Lásd például a 14. lábjegyzetet.*

IV. A SZOCIÁLIS MÉRNÖKI TEVÉKENYSÉG POLITIKAI GAZDASÁGA

Mi a magyarázata annak, hogy Kína mostanában a kormányzati stratégiák hírneve felé fordul? Elképzelhető, hogy egy olyan ambiciózus és sokrétű kormányzati projekt, mint az SCSP, a különböző érdekek és intézményi erők hozzájárulásának eredménye kell, hogy legyen. A III. rész leíró jellegű beszámolója az út során megemlített néhányat ezek közül az érdekek és erők közül. Ez a IV. rész egy stilizált elméleti beszámolót mutat be, amely a kormányzati és magánérdekek négy általános csoportjára összpontosít, amelyeket informálisan "fejlesztési", "tekintélyelvű", "bürokratikus" és "üzleti" érdekeknek nevezek. A fő megfigyelés itt az, hogy az SCSP politikai kezdeményezéseinek megtervezését és végrehajtását a kormányzati és magánérdekek ezen csoportjai irányítják, amelyek átfedik egymást és versenyeznek is egymással. A politikai gazdaságtan ilyen háttérdinamikájának megértése segít megvilágítani mind az SCSP ambiciózus körvonalait, mind pedig a hírnévállam kínai modelljének kihívásait.

A. Fejlesztési Érdekeltségek

A kormányzati szereplők "fejlesztési érdekeit" itt tágan értelmezzük úgy, hogy az magában foglalja a kormányzati szereplők azon érdekeit, hogy politikai intézkedéseket hozzanak a gazdasági teljesítmény és a közjólét javítása érdekében a joghatóságukon belül. Amint azt a III. rész áttekintette, az SCSP olyan politikai kezdeményezésekből áll, amelyek a kínai uralkodó rendszer jelenlegi fejlesztési érdekeit szolgálják, mivel az ország, amely az úgynevezett "közepes jövedelemcsapda" elkerülésére törekszik,²¹⁸ az utóbbi években egyre nagyobb nyomásnak van kitéve piaci és kormányzati rendszerének reformja érdekében.

1. Érdeklődés a piaci reformok iránt

Könnyen belátható, hogy a kínai államnak a piaci reformok iránti igénye az SCSP mögöttes motivációs tényezője. Mivel az ország gazdasági növekedési üteme 2012 óta jelentősen lelassult a külső kereslet lanyhulása miatt, a központi döntéshozók megértették, hogy a fenntartható jövőbeli növekedésnek a strukturális piaci reformokra kell támaszkodnia a hazai beruházásokban és fogyasztásban rejlő lehetőségek kiaknázása érdekében.²¹⁹ A kkv-k és a fogyasztók finanszírozáshoz való hozzáféréseinek bővítése így természetes stratégiának tűnik, a hitelbővülés viszont a funkcionális hitelrendszerek piacának további fejlődését feltételezi, amely a kormány bankrendszer feletti szigorú ellenőrzésének köszönhetően hatékonyan képes kiszolgálni ezeket a hagyományosan alulfinanszírozott feleket.²²⁰ Ebben az értelemben, míg az SCSP hitel- és finanszírozási "piacteremtő" kezdeményezéseinek nagy része a PBOC több mint egy évtizeddel ezelőtti befejezetlen ügyének tekinthető, a közelmúltbeli lendületet látszólag ez az új sürgősség hajtja, amely az állam gazdaságfejlesztési menetrendjének általános kiigazításából fakad.

A pénzügyeken túlmenően a kínai fejlődő államnak van egy intuitív gazdasági indoka is arra, hogy a magánszektor hírnevet biztosító rendszereket előnyben részesítse és támogassa. Az SCSP politikai dokumentumai kimondták, hogy a kínai kormány a hírnévrendszereket gazdaságilag hasznos mechanizmusnak tekinti az aszimmetrikus információból és az ebből eredő hiányosságokból adódó számos piaci szabálytalanság enyhítésére.

²¹⁸ *Kína 2030: Egy modern, harmonikus és kreatív társadalom építése*, WORLD BANK (2012. február 27.), <http://www.worldbank.org/en/news/feature/2012/02/27/china-2030-executive-summary>.

²¹⁹ *Id.*

²²⁰ Shen, 80. lábjegyzet.

a tranzakcióban részt vevő felek közötti bizalom.²²¹ Mivel diagnosztizálja, hogy a hírnév régóta alulellátott a piacon, az állam általános szándékát fejezte ki, hogy támogatja a magán hírnévrendszerek fejlesztését azáltal, hogy irányítja azok használatát, szabványokat állapít meg, lefekteti az alapvető szabályozási kereteket, és a közszféra tájékoztatásával és ösztönzőkkel támogatja.²²² Ezt a szándékot abban az értelemben hitelesnek kell tekinteni, hogy legalábbis mielőtt bármilyen egységes, teljes mértékben állami ellenőrzésű helyettesítő rendszer elérhetővé válik, az állam feltehetően üdvözli a lehetőséget, hogy tőkét kovácsoljon a magánüzemeltetésű hírnévrendszerek által generált hatékonyságnövekedésből.

Itt érdemes kiemelni, hogy az adatvédelemmel kapcsolatos legújabb jogi és szabályozási fejleményeket a kínai kormány piaci reformprogramjának részeként is figyelembe kell venni. Az 1980-as évek óta bevett gyakorlat, hogy a kínai kormány "kísérő jogi és szabályozási infrastruktúrát épít", amikor új típusú piaci műveleteket próbál előmozdítani, és az ilyen gyakorlatok abból indulnak ki, hogy legalább néhány alapvető szabály szükséges a fejlődéshez.²²³ Bár a vita még korántsem dőlt el arról, hogy mennyire szilárd adatvédelmi rendszer az optimális Kína számára, a hatóságok hivatalos álláspontként egyre inkább elismerik, hogy a status quónál erősebb alapszintű védelmet nyújtó adatszabályozási rendszer elengedhetetlen.²²⁴

Különösen, ahogyan azt korábban említettük, maga a hírnévpiac felemelkedése is hozzájárulhatott a társadalmi attitűdök és preferenciák változásához Kínában a hírnévvel kapcsolatos adatgyakorlatok tekintetében. A kínai közvélemény hagyományosan fogékonyabb a hírnévminősítések és rangsorok iránt, mint nyugati társaik, ami valószínűleg egyrészt a meritokrácia²²⁵ iránti általános kulturális hajlamnak, másrészt a közelmúltban kialakult, az egyénekéről szóló, széles körben elterjedt kormányzati dossziék és értékelési rendszerek ismeretének köszönhető.²²⁶ Mindazonáltal néhány agresszívebb új társadalmi hitelezési rendszer

---

²²¹ 2014 BLUEPRINT, I.2. rész (megjegyezve, hogy az SCSP szükségszerű, mivel a piacgazdaság fejlődésének hatékonyságát és rendjét szolgálja).

²²² 2014-ES TERVEZET, III. RÉSZ.

²²³ A kínai kormányzás "legalizálása" felé mutató általános fejlődési tendenciáról lásd Randall Peerenboom, *More law, Less courts*: in ADMINISZTRATÍV JOG ÉS KORMÁNYZÁS ÁZSIÁBAN: ÖSSZEFOGÓ PERSPEKTÍVÉK 176-182 (Tom Ginsburg & Albert H.Y. Chen (szerk.), 2008).

²²⁴ 2014-ES TERVEZET, V.5. RÉSZ.

²²⁵ A meritokrácia kínai ideológiája a közfelfogás szerint a konfuciánus társadalmi-politikai filozófiából ered, amely a tudást, a képességeket és az erényt tekinti az uralkodó osztály tagjainak kiválasztása elsődleges kritériumának. Az egyébként örökletes kínai császári dinasztiákban a hetedik századtól kezdve a császári udvar által az irodalmi klasszikusok témáiból rendezett versenyvizsga hosszú ideig a "rátermett és erényes" egyének egyik fő útja volt a magas beosztásokba való felemelkedéshez. A mai Kínában az egyén teljesítménye mindenféle államilag irányított vizsgán továbbra is meghatározó, ha nem is kizárólagos meghatározó tényezője az iskoláztatási és munkalehetőségeknek. Lásd YE LIU, HIGHER EDUCATION, MERITOCRACY AND INEQUALITY IN CHINA (2016). Ilyen háttér mellett a kínaiak hajlamosabbak természetesen venni, hogy valamiféle pontozás és rangsorolás vonatkozhat az életükkel kapcsolatos gondjaik számos aspektusára. És mind a kiválóan teljesítők kitüntetése, mind a vizsgáztatási folyamat átláthatóságának demonstrálása céljából a császári idők óta régóta bevett gyakorlat, hogy a legtöbb vizsga pontszámait az egész társadalom számára nyilvánosságra hozzák. A FERPA-típusú adatvédelmi kérdéseket a 2000-es évek eleje óta vitatják az általános és középiskolák hagyományos gyakorlatával összefüggésben, miszerint a diákok vizsgaeredményeit és rangsorát az egyetemen elhelyezett hirdetőtáblákon teszik közzé. Néhány településen, például Sanghajban 2005 óta tilos az ilyen gyakorlat, de országszerte nincs egységes jogszabály ebben a kérdésben. Lásd Ding Wei

(丁伟), Shanghai Shi Weichengnian Ren Baohu Tiaoli Lifa Touxi

(上海市未成年人保护条例立法透析) [A kiskorúak védelméről szóló sanghaji rendelet perspektívái], Qingshaonian Fanzui Wenti (青少年犯罪问) [JUVENILE DELINQUENCY ISSUES],

no.1, 2005, 6. o.

²²⁶ Lásd HONG YUNG LEE, A FORRADALMI CADRÁTOKTÓL A PÁRT TECHNOKRATÁKIG A SZOCIALISTA PÁRTOKBAN

az olyan programok, mint a Szuining megyei és a szezámi, máris jelentős vitákat váltottak ki, mivel szemléletesen illusztrálják, hogy a rendszerszerű hírnév milyen veszélyeket jelenthet az autonómiára és a méltányosságra nézve.²²⁷ Mivel a kormány tudomásul vette a közvélemény e kérdésekkel kapcsolatos tudatosságának ilyen mértékű növekedését,²²⁸ a hírnévpiac negatív externáliáinak problémáira való reagáláshoz fűződő valódi fejlesztési érdek állhat a hatóságok közelmúltbeli lépései mögött, amelyek az adatvédelem és adatbiztonság alapvető szabályainak megállapítására irányulnak.

2. Érdeklődés a kormányzati reform iránt

A kínai államnak a kormányzati reform újszerű megközelítései iránti igénye egy másik fejlesztési érdek, amely az SCSP-t motiválja. A hatékony közigazgatást és a jogrendet általában a sikeres fejlődő állam kulcsának tekintik. A belső nézőpontok, amelyek arról szólnak, hogy Kína jelenlegi kormányzati rendszere és gyakorlata mennyire nem hatékony, leggyakrabban két hiányosságra összpontosítanak. Először is, a kínai kormányzati és jogi hatóságokat úgy tekintik, hogy nem használják hatékonyan a "botjaikat". Bár több százezer törvényt és rendeletet hoztak Kína gazdasági átalakulásának kezdete, az 1970-es évek vége óta, sok olyan törvény, amely állítólag a társadalmilag költséges vagy káros tevékenységeket hivatott korlátozni, a végrehajtás lazasága miatt nem tudott érdemi viselkedési korlátokat bevezetni.²²⁹ A legreprezentatívabb és leghírhedtebb példa, mint már említettük, az igazságszolgáltatási rendszer bírósági határozatainak végrehajtását érinti; az igazságszolgáltatás reformjára irányuló erőfeszítések hullámai ellenére a "végrehajtási problémát" továbbra is a kínai bírósági rendszer előtt álló egyik legfontosabb kihívásként ismerik el.²³⁰

Másodszor, a kínai kormányzati hatóságok úgy látják, hogy nem osztják el hatékonyan a birtokukban lévő sok répát. A pozitív ösztönzők kormányzati erőforrásainak elosztása során - legyen szó akár készpénzosztásról, díjakról, politikai előnyökről és támogatásokról, akár a közigazgatási engedélyezési és minősítési döntések során alkalmazott kedvezményes elbánásról - a nyers és önkényes allokációs módszereket a kormányzat nem alkalmazza.

PORCELÁN, 13. FEJEZET (1990)

²²⁷ Az olyan kereskedelmi szociális hitelrendszerek, mint a Sesame Credit, szintén egyre inkább szkeptikusak a minősítő algoritmusok esetleges torzításai miatt.

²²⁸ *Lásd a fenti* [92.] lábjegyzetet (a PBOC tisztviselője, Wan Cunzhi megjegyezte az adatvédelem fontosságát a fogyasztói hitelinformációs szolgáltatások piacának fejlődésében).

²²⁹ Xi Jinping (习近平), Guanyu Zhonggong Zhongyang Guanyu Quanmian Tuijin Yifa Zhigou

Ruogan Zhongda Wenti de Shuoming

(关于〈中共中央关于全面推进依法治国若干重大问题的说明〉)(A KKP Központi

Bizottságának magyarázatai a jogállamiság átfogó előmozdításával kapcsolatos számos fontos kérdéstről), Xinhua Wang (新华网) [Xinhuanet] (Oct. 28, 2014),

http://news.xinhuanet.com/politics/2014-10/28/c_1113015372_2.htm (megjegyezve, hogy Kína jogállamisági projektjével kapcsolatban a kulcsprobléma a jogalkotás hiányáról a már meghozott törvények nem megfelelő végrehajtására helyeződött át).

²³⁰ *Lásd pl.* Jiang Bixin (江必新), Lun Guojia Zhili Xiandaihua Beijing Xia Zhixing Nan Zhi Pojie (论国家治理现代化背景下执行难之破解)[*A végrehajtási nehézségek problémájának megoldásáról az államirányítás modernizálásának hátterében*], Zhongguo Yingyong Faxue (中国应用法学) [CHINA REVIEW OF ADMINISTRATION OF JUSTICE], no.2, 2017, 1. o. (megállapítva, hogy 2017-ben a kínai bíróságok végrehajtási problémáinak helyzete javult, de továbbra is jelentős kihívások maradtak). Az SPC főbírája, Zhou Qiang 2016-os, az Országos Népi Kongresszusnak készített munkabeszámolójában bejelentette, hogy a bírósági rendszer célja, hogy "alapvetően megoldja" a végrehajtási problémát "két-három éven belül", kihasználva többek között a bírósági rendszerek javuló IKT-kapacitását és a JSR-mechanizmusok zökkenőmentes "égig érő hálóját". *Lásd* Wang Xiaomei (王小梅), Fayuan Zhixing Xinxihua Jianshe de Chengxiao Wenti: yi Renmin Fayuan Jiben Jiejue Zhixing Nan wei Beijing (法院执行信息化建设的成效、问题—以人民法院“基本解决执行难”为背景) [Eredmények és problémák a bírósági rendszer informatizálási projektjében a népbíróságok "a végrehajtási probléma alapvető megoldása" felé irányuló törekvésének hátterében], Zhongguo Yingyong Faxue

(中国应用法学) [CHINA REVIEW OF ADMINISTRATION OF JUSTICE], no.1, 2018, 8-9., 17-18. o.

43

a döntéseket folyamatosan figyelemmel kísérik. A nemzeti kormány például az elmúlt években hangsúlyozta, hogy a kormányzati források elosztásának - különösen olyan összefüggésekben, mint a szegénység elleni segélyek és a mezőgazdasági támogatások elosztása - "célzottak és pontosnak" (*jing zhun*) kell lennie.²³¹ Mindazonáltal gyakorlati szempontból a központi kormány számára már régóta nehézséget jelent a pazarlás és a korrupció helyszíni ellenőrzése.²³²

A kínai jogi és szabályozási apparátusban észlelt problémákat gyakran tartják a kínai társadalomban a "bizalom és becsületesség" széles körben észlelt hiányának egyik fontos okának, amely a kormányügyekben, az üzleti és piaci tranzakciókban, a bírósági és igazságszolgáltatási rendszerben, valamint a társadalmi interakciók más területein elterjedt csalásokban, jogsértésekben és korrupcióban nyilvánul meg.²³³ Bár az SCSP szakpolitikai dokumentumai ezeket a problémákat nagyjából erkölcsi szempontból fogalmazzák meg, a hatóságok nyilvánvalóan nem csak a propagandára és a társadalmi jelentésalkotásra számítanak a problémák megoldása érdekében. Ehelyett a kínai kormány három általános patológiát azonosított és igyekezett kezelni, amelyek a kormányzás és a szabályozás e hibái mögött húzódnak meg.

Először is, bár a kormányzati IKT-be történő folyamatos beruházások egyre több kínai kormányzati szervet láttak el kifinomultabb rendszerekkel és alkalmazásokkal, a kínai kormányzati információs és adatszolgáltatási gyakorlatok működési hatékonysága még mindig jelentős mértékben javítható. A mai napig nem csak a gazdasági fejlettségi szinten jelentősen eltérő régiók és települések kormányzati szervei között van "digitális szakadék",²³⁴ hanem az "információs silók" tartós problémája még mindig jelentős belső tranzakciós költségeket okoz a kormányzati rendszeren belül, és a közszolgáltatások nyújtása és a szakpolitikák igazgatása terén eredménytelenséghez vezet.²³⁵

---

²³¹ Tények és számok: China's Fight Against Poverty, XINHUANET (2017. május 24.), http://news.xinhuanet.com/english/2017-05/24/c_136311122.htm (megjegyezve, hogy a kínai hatóságok hangsúlyozzák a célzott és pontos szegénységcsökkentő intézkedések alkalmazását).

²³² Li Bo & Zuo Ting (李博 左婷), Shei Shi Pinkun Hu? Jingzhun Fupin Zhong Jingzhun Shibie de Guojia Luoji yu Xiangtu Kunjing (谁是贫困户? 精准扶贫中精准识别的国家逻辑与乡土困境) [*Ki minősülhet szegény háztartásnak? The Statist Logic and Rural Society's Comundrum in Precise and Targeted Poverty Relief*], Xibei Nongli Keji Daxue Xuebao (西北农林科技大学学报: 社会科学版) [Northwestern A&F University Journal: Social Science Edition], no. 4, 2017, 1-7.

²³³ Lásd 2014 BLUEPRINT, II.1. RÉSZ (megjegyezve, hogy a kormányzat hatékonysága és hitelessége kritikus fontosságú a bizalom és az őszinteség javítása más területeken).

²³⁴ Lásd pl. D. Wang, *The Problem of the Digital Divide in the Development of E-Government and Countermeasures*, 851 ADVANCED MATERIALS RESEARCH 401-404 (2014).

²³⁵ A kínai kontextusban a problémát "elszigetelt információs szigeteknek" is szokták nevezni. Lásd X. Y. Yang és Q. Jiang, *Eliminating the Information Isolated Island of EG System - A Case Study of CIQ*, 263-266 Applied Mechanics and Materials 2708 (2013). Lásd még Guowuyuan Bangongting Guanyu Yinfa Zhengwu Xinxi Xitong Zhenghe Gongxiang Shishi Fangan de Tongzhi.

(国务院办公厅关于印发政务信息系统整合共享实施方案的通知) [Az Államtanács közleménye az integrációs és információs terv kiadásáról]. Sharing Among Government Information Systems] (2017) (megjegyezve, hogy 2017-ig nem sikerült hatékonyan megoldani a kormányzati rendszeren belüli információs silók problémáját). A kínai polgárok és cégek régóta panaszkodnak például arra, hogy milyen költségekkel és gonddal jár, ha redundáns és/vagy egymásnak ellentmondó adatgyűjtési és ellenőrzési követelményeknek kell megfelelniük, amikor több kormányzati hatósággal kell kapcsolatba lépniük engedélyek, jóváhagyások, tanúsítványok és kormányzati szolgáltatások igénybevétele céljából. Közismerten, lásd Zhengming Nima Shi Nima Cheng Xiaohua Pandian Naxie Qipa Zhengming (证明 "你妈是你妈" 成笑话 盘点那些 "奇葩证. 明") [*Ridiculous Requirements for A Citizen to Verify Identity of Her Mother Being Her Mother*], Renmin Wang (人民网) [PEOPLE. CN] (2015. május 7.), <http://politics.people.com.cn/n/2015/0507/c1001-26964483.html> (beszámoló arról, hogy a különböző kormányzati szervek közötti információmegosztás hiánya miatt a polgároknak gyakran ismétlődő és gyakran ésszerűtlen dokumentációs és adatgyűjtési követelményeknek kell megfelelniük, amikor rutinszerű ügyekben a kormányzati szervekkel érintkeznek). Eközben sokan számoltak be arról, hogy

Másodszer, a technikai infrastruktúrájuk és képességeik hiányosságai mellett számos kormányzati szereplő a szabályozási feladatai ellátásához szükséges erőforrások más szempontból is korlátozottak. A törvények és rendeletek frontvonalbeli végrehajtásáért felelős egyes szervek, mint például az üzleti adminisztráció, a környezetvédelem, az élelmiszerbiztonság és az adóhatóságok, valamint a vidéki falvakban és megyékben működő helyi önkormányzati tisztviselők folyamatosan panaszkodnak arra, hogy nem rendelkeznek elegendő létszámmal, alulfinanszírozottak, vagy nem kapják meg a kényszerítő erő alkalmazásához szükséges hatásköröket.²³⁶

Harmadszor, az, hogy Kínában a törvények és rendeletek nem működnek a kívánt módon, a szokásos ügynök-ellenőrzési problémákra is visszavezethető, mint például a korrupció, az önkény, a kibújás vagy egyszerűen az alacsonyabb szintű kormányzati szervek és tisztviselők hozzá nem értése.²³⁷

Ezeket a patológiákat az alacsony és közepes jövedelmű országok jogi és kormányzati tanulmányokat folytató hallgatóinak általában ismerniük kell.²³⁸ Kína esetében az SCSP nyilvánvalóan közvetlen válaszokat tartalmaz ezekre a kérdésekre: A kormányzati információtechnológia és adatgyakorlatok hiányosságait jobb IKT-infrastruktúrába való beruházással, külső információforrások bevonásával, valamint az ügynökségek közötti adatmegosztás előmozdításával és megkönnyítésével kezeli; a szabályozás alulvégrehajtásának problémáját a magánszankciók mozgósításával és több állami ügynökség erőforrásainak egyesítésével egyaránt kezeli; a kormányzati integritás és kompetencia problémáit pedig bizonyos adatvezérelt és automatizált döntéshozatali technikák beépítésével, valamint a kormányzati magatartás külső és belső felügyeletének megerősítésével közelíti meg.

Ebben az értelemben az SCSP tükrözi Kína folyamatos érdeklődését a "kormányzati képességeinek" modernizálására irányuló plauzibilis technokrata megoldások feltárása iránt.²³⁹ Fontos azonban, hogy bár Kína fejlesztési megközelítése az SCSP révén nagyrészt technokrata, sokak feltételezésével ellentétben nem pusztán az IKT bevezetéséről szól, hanem magában foglal egy figyelemre méltó kísérletet intézményi erőforrásainak átrendezésére.

B. Autoritárius Érdekek

A nyugati megfigyelők leggyakrabban az SCSP motivációs elméletét vallják, amely a kínai pártállam érdekeit helyezi a politikai ellenőrzés megszilárdításában és a kínai kormányzat megfélekezésében látja a középpontban.

---

az esetek azt is mutatják, hogy az egyének kihasználják a kormányhivatalok közötti ügynökségek közötti megosztás hiányát, hogy csalásokat kövessenek el számos állami juttatás és támogatás igénylése során. Egy szélsőséges esetben egy férfi négy különböző helyszínen különböző nőkkel kötött házasságot, köszönhetően annak, hogy a helyi kormányzati adatbázisok között nincs kapcsolat a házassági nyilvántartások között. Lu Chang (鲁畅), Chonghun Nan Qu Qu Si Qi Zhengfu Shuju Pingtai Gai Ruhe Wanshan (重婚男娶四妻 政府数据平台该如何完善) [*Poligám férfi négy feleséget vett feleségül: Hogyan kellene javítani a kormányzati adatplatformokat?*], Zhongguancun Zaixian (中关村在线) [ZOL] (2016. április 16.), <http://bigdata.zol.com.cn/578/5783017.html>. Ennek ellenére meg kell jegyezni, hogy a hatékony ügynökségek közötti kommunikáció az Egyesült Államokban sem tekinthető magától értetődőnek. Az amerikai vita középpontjában az egészségügyi ágazat áll. Lásd AR Miller & C Tucker, *Health Information Exchange, System Size and Information Silos*, 33 J. HEALTH ECON. 28 (2014).

²³⁶ Lásd pl. Chen Baifeng (陈柏峰), Jiceng Shehui de Tanxing Zhifa Ji Qi Houguo (基层社会的弹性执法及其后果) [*Rugalmas jogérvényesítés a helyi társadalmakban és következményei*], Fazhi yu Shehui Fazhan (法制与社会发展) [LAW & SOCIAL DEVELOPMENT], no.

5, 2015

²³⁷ *Lásd általában* HOLDING CHINA TOGETHER (Barry J. Naughton & Dali L. Yang szerk., 2004).

²³⁸ *Lásd:* A KÖZÉPES JÖVEDELMI ORSZÁGOK JOGA ÉS FEJLŐDÉSE: AVOIDING THE MIDDLE-INCOME TRAP (Randall Peerenboom & Tom Ginsburg szerk., 2014).

²³⁹ *Lásd* Creemers, *Supra* 15. lábjegyzet, 2. pont.

ellenfelek és kihívók. ²⁴⁰ Itt az ilyen motivációra lazán az uralkodó rezsim "tekintélyelvű érdekeiként" hivatkozom. Bár a tekintélyelvű érdekek jelenléte az SCSP kialakításában és végrehajtásában vitathatatlan, hasznos lenne némi további pontosítás azzal kapcsolatban, hogy ebben a konkrét kontextusban pontosan mit is jelentenek.

Először is, mivel a kínai állam általános és látható korlátozásokat vezet be az egyéni szabadságjogok bizonyos területein, és időről időre nyíltan és hallgatólagosan is fellép a másként gondolkodókkal szemben, nincs ok arra, hogy miért ne alkalmazná ugyanerre a célra a megfigyelés, adatbányászat és ügynökségek közötti koordináció terén megnövekedett képességeket, amelyeket az SCSP révén kíván megszerezni. Valójában a nyilvános hírnévrendszerek kialakítása során egyes helyi önkormányzatok, mint például a fent említett Szuning megye, már megkísérelték a hírnév-pontszámok felhasználását az egyének bizonyos szabadság- és autonómiaérdekeinek - többek között az online beszédhez és a nyilvános tüntetésekhez kapcsolódó érdekek - korlátozásának szigorítására. ²⁴¹ Egy újabb példa szerint a nemzeti internetes tartalomszabályozó 2017 augusztusában új szabályt bocsátott ki, amely előírja az online média üzemeltetőinek, hogy feketelistát hozzanak létre a "nem megfelelő" bejegyzéseket szerző webfelhasználók számára. ²⁴² Továbbá, az olyan beépítési/megerősítési kezdeményezések esetében, amelyek célja az erkölcsi normák támogatására irányuló kormányzati ösztönzők beillesztése, a pártvonal melletti ideológiai elkötelezettségre vonatkozó, tágran megfogalmazott követelmények az "erkölcsi" normák részévé válhatnak, és erőszakosan rákényszeríthetők az egyénekre. ²⁴³ Összefoglalva, az állam szempontjából a hírnévtechnikák egyértelműen ígéretes eszköznek kell, hogy tűnjenek az általa kifogásolhatónak tartott tevékenységek feletti ellenőrzés és az ellenük gyakorolt nyomás fokozására.

Meg kell jegyezni, hogy az SCSP nemcsak a gyakorlati elrettentő mechanizmuson keresztül szolgálhatja a kínai állam autoritárius érdekeit, amely az állam fokozott megfigyelési képességein és nagy erejű ösztönzőin alapul, hanem a kifejező mechanizmusokon keresztül is. Mint említettük, a "hitel" (*xin*) szó a kínai nyelvben vastag erkölcsi értéket hordoz, és az állam szándékosan igyekszik enyhíteni a politikai ellenőrzésről alkotott képet azáltal, hogy az ezzel az erkölcsi eszmével kapcsolatos, általában kedvező kulturális attitűdökre apellál. Ez segít megmagyarázni, hogy miért szorult bele az SCSP-be olyan sok jogi és szabályozási reformprogram, amely gyengén kapcsolódik a hitel és a hírnév szűkebb meghatározásához. Ezen túlmenően, függetlenül attól, hogy az SCSP ténylegesen növeli-e az állam felügyeleti és ellenőrzési képességeit, az a látszat, hogy az állam kifinomult társadalmi ellenőrzési eszközöket alkalmaz, például nagy mennyiségű adatot és prediktív analitikát, valószínűleg hozzájárul a "biztonsági színház" hatásának megteremtéséhez és bizonyos szintű szimbolikus elrettentés eléréséhez. ²⁴⁴

---

²⁴⁰ *Lásd pl.* Chin & Wong, 14. lábjegyzet; Lubman, 176. lábjegyzet. A kínai e-kormányzati fejlesztésekkel kapcsolatos összefüggésekben általánosabban azt állították, hogy Kína lenini rendszere a nyugati demokráciáktól gyökeresen eltérő módon alkalmazza a technológiákat. *Lásd* SCHLAEGER, *SUPRA* NOTE 214., 26. pont.

²⁴¹ Liu Weiwei & Xia Peng (刘巍巍 夏鹏), Jiangsu Suining Gei 114 Wan Shimin Ding Xinyong Dengji (江苏睢宁给 114 万市民定信用等级) [*Jiangsu Suining Rates Credit Levels for 1.14 Million Residents Whose Scores May Be Reduced For Making False or Unreasonable Petitions*], Renmin Wang (人民网) [PEOPLE.COM.CN] (Jun. 20, 2014), <http://politics.people.com.cn/n/2014/0620/c1001-25179077.html>.

²⁴² *Lásd a* NATIONAL INTERNET INFORMATION OFFICE ADMINISZTRATÍV SZABÁLYOK AZ INTERNETI KOMMENTÁRSZOLGÁLTATÁSOKRÓL, *fentebb* 195. lábjegyzet.

²⁴³ 2014 BLUEPRINT, III.1. RÉSZ (Javasolja, hogy az SCSP részeként "erkölcsi fórumot" hozzanak létre és használjanak fel a hivatalosan rögzített erkölcsi értékek előmozdítására). Jelen írás időpontjáig nem történt olyan széles körben nyilvánosságra hozott eset, hogy a jogaik gyakorlásáért vagy a pártvonaltól való eltérésükért a kormány által támogatott hírnevet érintő szankciókkal kellett volna szembenéznük az egyéneknek.

²⁴⁴ Zarsky azt állítja, hogy ritka esetekben a kormányzat előrejelző modellezést vagy hasonló eszközöket használhat, hiába azonban, hogy a közvéleményt tévesen elhitesse, hogy ezek hatékonyak. Zarsky, *Supra* 69. lábjegyzet, 1568. pont.

A szkeptikusok megkérdőjelezhetik, hogy ezek a kifejező napirendek túlságosan erőltetettnek tűnnek-e. De gyakorlati értelemben ez az érdeklődés valóban fontos hajtóerő lehetett. Valójában az SCSP tervezésének és végrehajtásának egyik figyelemre méltó intézményi intézkedése leginkább azzal magyarázható, ha az államnak az ilyen kifejező ellenőrzési mechanizmushoz fűződő érdekére hivatkozunk: Mind országos, mind helyi szinten a gazdaságpolitikáért és szabályozási ügyekért felelős NDRC-ügynökségek mellett a pártpropaganda-osztályok a másik szereplő, amely erőteljesen részt vett az SCSP-programokkal kapcsolatos tervezési és végrehajtási munkában.²⁴⁵

Fontos, hogy a kínai pártállam tekintélyelvű érdekeit nem szabad a fejlesztési érdekeitől teljesen különállónak vagy eltérőnek tekinteni. Ehelyett e két motiváció gyakran átfedésben van, mivel a mai kínai rezsimek legitimitási igénye általában a gazdasági fejlődés és a jólét javításának képességére épül.²⁴⁶ Ha az SCSP a piaci és kormányzati reformok pozitív előidézésével hatékonyságnövekedést hoz létre, akkor ez az eredmény jelentősen megerősíti a pártállam azon állítását, hogy a rezsimek képes hatékonyan alkalmazkodni és reagálni az ország fejlődő fejlődési és kormányzati kihívásaira a politikai liberalizációval szemben technokrata stratégiák révén.

Ennek ellenére a kínai állam tekintélyelvű érdeke bizonyára nem egyezik tökéletesen a fejlesztési érdekeivel, és amikor a politikai szereplőknek a közjóléti racionális törekvések és a hatalmi és ellenőrzési érdekeik között kell prioritásokat felállítaniuk, akkor általában az utóbbiak kerülnek előtérbe. Bár a kínai állam azt hirdeti, hogy minden követ megmozgat a hírnév kormányzati és szabályozási célokra való felhasználásának minden hihető előnyére, implicit feltételezés, hogy a hírnév által az uralkodó rezsimek okozott esetleges károk és zavarok kezelhetők.

Általánosabban, az állam autoritárius érdekei arra készítették a hatóságokat, hogy a hírnév működésének magas szintű ellenőrzését és biztosítását ~~tek~~ szükségesnek, mivel a hírnév integrálódik a kormányzati és szabályozási folyamatba. Ez megnehezítheti az SCSP kilátásait az állam fejlesztési céljainak hatékony elérésében. Egy sokatmondó példában a PBOC egyik magas rangú tisztviselője nyíltan amellett érvelt, hogy a hitelügynökségek fogyasztói hitelminősítő rendszereinek kialakításakor és működtetésekor biztosítani kell a "politikai korrektséget".²⁴⁷ A "politikai korrektség" alatt ez a kínai tisztviselő az elosztási egyenlőség általános fogalmát értette, mivel úgy érvelt, hogy elfogadhatatlanul diszkriminatív lehet az egyének hitelképességének a költségi szokásaik alapján történő értékelése.²⁴⁸ Bármilyen zavarba ejtően hangzik is, különösen, hogy ez olyasvalakitől hangzik el, akinek ésszerű elképzelése kellene, hogy legyen arról, hogyan működik a hitelezés, ez a megjegyzés könnyebben érthető úgy, hogy aggodalmakat fejez ki azzal kapcsolatban, hogy a hírnévpiacon ellentétes lehet mind a pártállam meghirdetett egyenlőségi elkötelezettségével, mind a pártállamnak a minimálisra csökkentéséhez fűződő érdekével.

---

²⁴⁵ A Központi Propaganda Főosztály és a Központi Civilizációs Hivatal egyaránt részese az SCSP Közös Minisztériumi Konferenciának. A terepmunkánk során végzett megfigyelések is megerősítik, hogy ezek a propagandaügynökségek vezető szerepet játszanak az SCSP helyi megvalósításának munkafolyamatában.

²⁴⁶ Hongxing Yang & Dingxin Zhao, *Performance Legitimacy, State Autonomy and China's Economic Miracle*, 24 J. CONTEMP. CHINA 64 (2015). A kínai állam ilyen teljesítményalapú legitimitációjának tágabb történelmi kontextusban történő további tárgyalását lásd Dingxin Zhao, *The Mandate of Heaven and Performance Legitimation in Historical and Contemporary China*, 53 AM. BEHAV. SCIENTIST 416 (2009).

²⁴⁷ Lásd a 92. lábjegyzetet (a PBOC tisztviselője, Wan Cunzhi hangsúlyozta, hogy a hiteljelentéseknek biztosítaniuk kell a "politikai korrektséget" és a "tisztességességet és igazságosságot", ami alatt azt értette, hogy az embereket nem szabad több osztályba sorolni az alapján, hogy kivel társulnak, hol élnek, mennyit költenek fogyasztási cikkekre stb.).

²⁴⁸ *Id.*

a társadalmi instabilitás kockázata.

C. *Bürokratikus Érdekek*

Az SCSP a kínai központi kormányzati hatóságok által készített felső szintű terveken alapul. A különböző politikai kezdeményezések végrehajtásának intézményi struktúrája azonban erősen decentralizált, és szinte minden kormányzati szerv többé-kevésbé részt vesz a folyamatban a különböző vertikális és horizontális hatóságok mentén. A decentralizáció elkerülhetetlenül megnyitja az utat a motivációk és érdekek sokszínűbb halmaza előtt, amelyek a kormányhivatalok és tisztviselők széles körének viselkedését mozgatják és alakítják, és amelyekre itt "bürokratikus érdekek"-ként hivatkozom.

Először is hasznos megjegyezni, hogy mind a fejlesztési, mind a tekintélyelvű érdekeket nemcsak az ország legfelsőbb vezetői, hanem az ágazati és helyi önkormányzati szereplők is képviselik, bár valószínűleg eltérő mértékben. Más szóval, ha a helyi tisztviselők ígéreteket látnak az SCSP végrehajtásában, akkor könnyen lehet, hogy a hírnév segíthet nekik abban, hogy javítsák a gazdasági és szabályozási teljesítményt saját joghatóságuk területén, vagy erősítsék a helyi választópolgárok feletti ellenőrzést. Mindezek mellett vannak más tényezők is, amelyek arra ösztönzik az egyes kormányzati szereplőket, hogy forrásokat fordítsanak az SCSP égisze alá tartozó projektekre, és a következők különösen fontosak.

Először is, a kormányzati szereplők gyakran azért érdekeltek az SCSP szakpolitikai kezdeményezések végrehajtásában, mert a vonatkozó programok különleges képesség- és hatalomnövekedést eredményeznek e szereplők számára. Ilyen nyereség lehet például az, hogy egy-egy ügynökség a fokozott felügyelet, valamint az ügynökségek közötti kényszerű megosztás révén új adat- és információforrásokhoz fér hozzá. Ide tartozhat az is, hogy az ilyen ügynökség megnövekedett kényszerítő erővel rendelkezik saját szabályozási célpontjaival szemben azáltal, hogy képes mozgósítani a magánhírnévvel kapcsolatos szankciókat, vagy más ügynökségek végrehajtási erejét igénybe venni. A bírósági rendszerek aktivizmusát az ítéletet nem teljesítőkre vonatkozó JSR előmozdításában egyértelműen az intézményi kapacitás ilyen várható növekedése motiválja. Más kormányzati szereplők is arra számítanak, hogy az SCSP révén bővíthetik joghatósági hatáskörüket. A PBOC-nak a magánhitelrendszerek piacának fejlesztése és szabályozása iránti érdeke minden bizonnyal ezt a logikát tükrözi. A helyi propaganda hatóságok aktív részvétele a helyi SCSP-programok érdemi tervezési és végrehajtási folyamatában szintén ebből a szempontból érthető.

Másodszor, a helyi tisztségviselők viszonylag könnyebbnek találhatják, hogy a SCSP-vel kapcsolatos programokon való munkával kreditpontokat igényeljenek vagy pontokat szerezzenek maguknak, különösen a kemény gazdasági növekedés ösztönzéséhez képest, miközben az általános és a legfelsőbb szintű politika a növekedésről a fenntarthatóságra helyezi át a hangsúlyt.²⁴⁹ Mivel a nemzeti SCSP-politikai dokumentumok megadják az alaphangot, a helyi önkormányzati tisztviselők a "társadalmi bizalom megteremtése" révén, különösen a legmodernebb technológiai megoldásokkal és az intézményi megállapodások újszerű ötleteivel a felettesek előtt demonstrálhatják a felülről lefelé irányuló irányelveknek való engedelmességüket, valamint a "szociális kormányzati innovációban" való jártasságukat²⁵⁰.

²⁴⁹ Eswar Prasad, *The Path to Sustainable Growth in China*, Brookings Institute, Testimony to the U.S.-China Economic and Security Review Commission (2015. április 22.), <https://www.brookings.edu/testimonies/the-path-to-sustainable-growth-in-china/>.

²⁵⁰ Ez a kifejezés elég gyakran szerepelt az elmúlt években az Államtanácsnak az NPC-hez benyújtott

munkabeszámolójában. *Lásd:*

pl. Zhengfu Gongzuo Baogao (政府工作报告) [AZ ÁLLAM TANÁCS MUNKAMEGJELENTÉSE A NEMZETI NÉPKONGRESSZUSNAK] (2017).

a GDP-növekedés objektív mércéjével²⁵¹, a helyi önkormányzatok sokkal könnyebben állíthatják, hogy a SCSP-vel kapcsolatos munkájukban elért előrehaladást értek el, anélkül, hogy gyakorlatilag bármilyen bizonyítékot kellene felmutatniuk. Valójában, mivel a központi hatóságok elkezdtek értékelni az SCSP végrehajtásában a korai lépést tevő településeket, a nyilvánosságra hozott értékelési kritériumok alacsonyra tették a mércét a megfeleléshez, anélkül, hogy a helyi tisztviselőknek validációs tesztekkel kellene végezniük, vagy a hatás rendszerszintű bizonyítékát kellene bemutatniuk; ehelyett úgy tűnik, már az alapvető technikai elrendezések átvételének bemutatása és néhány példaértékű alkalmazási eset is elegendőnek tűnik.²⁵²

Harmadszor, és ez még könnyebben érthető, az SCSP politikai kezdeményezései új beruházásokat tesznek szükségessé a kormányzati IKT-infrastruktúra korszerűsítésére, különösen a helyi önkormányzatok szintjén. Ez további közkiadási hatalmat biztosít a helyi tisztviselők számára, akik kihasználhatják ezeket az új lehetőségeket arra, hogy befolyást gyakoroljanak a magánszektorbeli technológiai cégekre, szívességeket tegyenek a hozzájuk kapcsolódó pártoknak, és hasznot húzzanak belőlük. Bár nincsenek statisztikák az SCSP-vel kapcsolatos kormányzati technológiai projektekre fordított célzott kiadásokról, mivel a kínai kormányzati informatizáció piaca az előrejelzések szerint tovább fog növekedni,²⁵³ számos nagy és kis cég számít arra, hogy részesedést kap ebből a tortából, és az SCSP végrehajtása új helyszínt teremt a kapcsolódó haszonszerzési tevékenységeknek.

Ezek a bürokratikus érdekek magyarázatot adnak arra, hogy miért folyósítottak jelentős mennyiségű kormányzati forrást az SCSP politikai kezdeményezésekre. Mivel azonban az egyes kormányzati szereplők érdeke a képességek és a hatalom SCSP-n keresztüli bővítése iránt parochiális jellegű, az ilyen érdekek felhalmozó magatartást idézhetnek elő, és hozzájárulhatnak a kollektív cselekvés problémáihoz, amelyek aláássák a nagyobb léptékű ügynökségek közötti együttműködést. Eközben az olyan szakpolitikákat, mint a nyílt kormányzati adatprogramok kiterjesztése és a kormányzati szervek és tisztviselők külső felügyeletének felkínálása, amelyek valószínűleg pozitív hatással vannak a piac és a kormányzat hatékonyságára, a helyi szereplők kevésbé lelkesen követhetik, mivel ezek az intézkedések hatalmuk és ellenőrzésük gyengítésének tűnnek.

Ráadásul, mivel a helyi önkormányzatok hajlamosak a SCSP végrehajtása terén elért szalonképes, rövid távú "előrelépésekkel" reklámozni magukat, ennek következtében a szükségesnél kevesebb erőfeszítést fordíthatnak a nehezebb tervezési kérdésekre, például az optimális vagy legalábbis ésszerűen hasznos pontozási képlet kidolgozására. Továbbá, miközben az SCSP végrehajtása megfelelő és hatékony technológiai megoldásokat igényel, a haszonszerzés dinamikája az optimálisnál kevésbé optimális megoldások elfogadásához is vezethet. Az SCSP által ösztönzött új kormányzati technológiai beruházási hullám így potenciálisan jelentős pazarlást okozhat a közkiadásokban. Más szóval, a bürokratikus érdekek jelenléte valószínűleg számos gyakorlati kihíváshoz hozzájárul, amelyekkel az SCSP jelenleg szembesül, bár bonyolult módon maga a kormányzati reform az SCSP egyik fő célja.

²⁵¹ A GDP-nek természetesen megvannak a maga jól ismert hibái a kormányzati teljesítmény mérésében.

²⁵² Guojia Fagaiwei Bangong Ting Zhongguo Renmin Yinhang Bangong Ting Guanyu dui Bufen Shehui Xinyong Tixi Jianshe Shifan Chuangjian Chengshi Kaizhan Disan Fang Pinggu de Tongzhi (国家发展改革委办公厅、中国人民银行办公厅关于对部分社会信用体系建设示范创建城市开展第三方评估的通知) [AZ NDRC IRODA ÉS A PBOC IRODA KÖZLEMÉNYE EGYES ÉPÍTÉS ALATT ÁLLÓ SCSP MODELLVÁROSOK HARMADIK FÉL ÁLTALI ÉRTÉKELÉSÉNEK MEGKEZDÉSÉRŐL]. (2016. szept.) (az értékeléshez szükséges intézkedéseket határozta meg a függelékében, amely arra összpontosít, hogy az

adott város milyen SCSP-vel kapcsolatos intézkedéseket vezetett be, de nem a tényleges társadalmi és gazdasági hatások bizonyítására összpontosít, amelyeket ezek a projektek eredményezhettek).

²⁵³ A piac mérete 2018-ban várhatóan 75,4 milliárd lesz, a 2013 és 2018 közötti 7,2%-os CAGR-rel, <http://www.chyxx.com/industry/201701/486324.html>.

D. Magánvállalkozások Érdekeltségek

A fenti motivációs elméletek a kormányzati szereplők nézőpontjából indultak ki. Ahogy Creemers érvelt, Kína egyre nagyobb befolyással bíró magán IKT-vállalatai is az SCSP kritikus szereplőinek tekintendők.²⁵⁴ Az SCSP politikai kezdeményezéseinek - beleértve a hétköznapiabb és a koncepcionálisan radikálisabb kezdeményezéseket is - végrehajtásához a kormányzati szereplők gyakran számítanak arra, hogy mind a technikai infrastruktúrára, mind a megoldásokra támaszkodnak, amelyeknek a technológiai magánszektorból kell származniuk.

Tekintettel e cikk fókuszára, itt elsősorban a kínai magánvállalati érdekek szerepét vizsgálom abból a szempontból, hogy azok hogyan befolyásolják és alakítják a kormányzati magatartást. A világ legjelentősebb IKT-óriásainak otthont adó Kínában az elmúlt években jelentősen megnőtt az ilyen vállalatok politikai befolyása.²⁵⁵ A vállalkozókat és a technológusokat folyamatosan meghívják, hogy előadásokat tartsanak mind a nemzeti vezetőknek, mind a helyi kormányzati tisztviselőknek arról, hogy a számítástechnika és az adatechnológiák átvétele hogyan hozhat átalakító változásokat a piac és az állam számára.²⁵⁶ Tekintettel arra, hogy Kína központi döntéshozói az 1980-as évek óta nagyszabású fejlesztési stratégiát fogalmaztak meg a világszínvonalú IKT-iparra, mint a hosszú távú gazdasági növekedés fenntartásának gerincére,²⁵⁷ nem meglepő, hogy a magánszektor sikertörténetei és rózsás elképzelései eddig nagy vásárlóerőt kaptak a kínai kormányzati hatóságoktól. Mára már szinte fárasztó látni a nemzeti és helyi kormányzati hatóságok számtalan szakpolitikai dokumentumát, amelyek tele vannak olyan iparági divatszavakkal, mint a "big data", a "dolgok internete", a "blokklánc" és a "mesterséges intelligencia"²⁵⁸.

Az SCSP-vel kapcsolatban a technológiai ágazat hozzájárulása nyilvánvalóan alakította a kormányzati hatóságok általánosan pozitív kilátásait a hírnévkövetés és az analitika kormányzásban való felhasználásával kapcsolatban. Mivel az olyan óriási kereskedelmi platformok, mint a Taobao, a TMall és a JD.com lényegében a hatalmas mennyiségű tranzakció digitalizált hírnév-mechanizmusokkal történő kezelése révén képesek hatékonyságot és rendet teremteni, a hatóságok szemszögéből nézve nincs elvi ok arra, hogy a kormányzati szervek, a rendőrség és a bíróságok miért ne tehetnék ugyanezt.²⁵⁹ Sőt, egyes magasan jegyzett tech-vállalkozókról még az is elhangzott, hogy a lényegét parafrázálva azt hirdetik, hogy az "dataismus" végső soron a piaci rendszert technológiailag felhatalmazott központi tervezéssel válthatja fel.²⁶⁰ Egy ilyen

²⁵⁴ Creemers, *Supra* 15. lábjegyzet, 2-7. pont.

²⁵⁵ *Id.*

²⁵⁶ Ma Yun Shouke Baifang Zhengfa Ganjing Shuju Shidai Shi Yuce Weilai de Shidai (马云授课百万政法干警：数据时代是预测未来的时代) [Jack Ma előadást tartott egymillió, az igazságszolgáltatásban dolgozó tisztviselőnek, és azt mondta, hogy az adatok kora a jóslás kora], Zhongguo Ribao (中国日报) [CHINA DAILY] (Oct. 22, 2016), http://www.chinadaily.com.cn/interface/yidian/1120781/2016-10-22/cd_27141399.html.

²⁵⁷ Lásd általában HONG YU, NETWORKING CHINA: THE DIGITAL TRANSFORMATION OF THE CHINESE ECONOMY (2017).

²⁵⁸ Lásd pl. Guowuyuan Xin Yin Yidai Rengong Zhineng Fazhan Guihua de Tongzhi (国务院《新一代人工智能发展规划的通知》) [ÁLLAM TANÁCS TUDOMÁNYA AZ ÚJ GENERÁCIÓS MŰVES INTELLIGENCIA FEJLESZTÉSÉNEK TERVEZÉSÉRŐL]. (2017); Guiyang Qukuailian Fazhan he Yingyong Baipei Shu (贵阳区块链发展和应用白皮书) [GUIYANG WHITEPAPER ON DEVELOPING AND APPLYING BLOCKCHAIN TECHNOLOGIES] (2016) (a továbbiakban: GUIYANG WHITEPAPER).

²⁵⁹ Lásd a 258. lábjegyzetet.

²⁶⁰ Ma Yun Weilai 30 Nian Jihua Jingji Hui Yuelai Yue Da (马云：未来 30 年 计划经济会越来越来) [Jack Ma Said the Planned Economy Will Continue to Expand in the Next Thirty Years], Diyi Caijing. (第一财经) [YICAI.COM] (2016. november 20.), <http://www.yicai.com/news/5162510.html> (Az Alibaba

alapítója, Jack Ma azt jósolja, hogy a tervgazdaság az adatoknak köszönhetően sokkal nagyobb léptékben válik megvalósíthatóvá).

víziója mély szinten egyszerre inspirálhatta és erősíthette meg a központi politikai döntéshozók fejlesztési és tekintélyelvű érdekeit a hírnévállam technokrata és államvallási megközelítésének folytatásában.

Emellett a technológiai cégek befolyása azt is eredményezi, hogy a konkrét kormányzati szereplők nagymértékben számítanak a piaci szereplők képességeire és szakértelmére az SCSP végrehajtási kihívásainak leküzdésében. Egyrészt a helyi kormányzati hatóságokat időről időre felbátorítják a lobbizó cégek, hogy belevágjanak az SCSP-projektek megvalósításába, amelyek nyilvánvalóan nagyobb technológiai infrastruktúrát és kifinomultságot igényelnek, mint amivel jelenleg rendelkeznek, és nagymértékben számítanak a magánszereplőkre, hogy újszerű megoldásokkal hidalják át a szakadékokat. Másrészt, mivel a magáncégek lobbiznak a kormányzati szereplőknél, hogy fogadják el technológiai és adatmegoldásaikat, vagy támogassák hírnévrendszerüket a közszféra információival és ösztönzőivel, hajlamosak túlértékelni saját technológiáik hasznosságát is, ami a tisztviselők további érdeklődését szítja az adatvezérelt hírnév iránt. Ráadásul, mivel a szisztematikus validációs tesztek nem voltak szükségesek ahhoz, hogy a kormánytisztviselők sikerre hivatkozhatnak, a koncepcionálisan legújabb technológiákra való költekezés, függetlenül azok gyakorlati hasznosságától vagy alkalmasságától, önmagukért felel meg a kormánytisztviselők azon érdekének, hogy progresszívnek és kifinomultnak mutassák magukat mind a felsőbb vezetők, mind a választópolgárok előtt.

Ebben az értelemben a kínai technológiai magánszereplők fontos szerepet játszottak a kínai állam és a kormányzati szereplők fejlesztési, tekintélyelvű és bürokratikus érdekeinek ösztönzésében és megerősítésében az SCSP-ben. Cserébe a technológiai cégek nemcsak üzleti lehetőségeket kaptak, hanem a kormányzati napirend-meghatározási folyamathoz is hozzáférhettek. A befolyás ugyanakkor nem egyirányú, mivel a magáncégek aktívan igyekeznek saját stratégiáikat a kormányzati érdekek érzékelésének megfelelően megfogalmazni és kiigazítani. Például, bár a PBOC kezdetben az "internetalapú finanszírozás" és a big data hitelértékelési iparág gyors fejlődéséből indult ki, amikor a kísérleti fogyasztói hitelprogramok létrehozását fontolgatta, amint a PBOC jelezte, hogy érdeke, hogy a hitelügynökségek függetlenebbek legyenek, mint a technológiai óriásokhoz kötődő hitelügynökségek, az utóbbiak gyorsan előrébb léptek, hogy javaslatot tegyenek egy közösen befektetett "hitelszövetkezetre", ami azonban soha nem került volna szóba, ha a hatóságok nem jelzik ezt a preferenciát.

Egy másik sokatmondó példa arra vonatkozik, ahogyan a blokklánc-technológiákat mind az SCSP, mind más szabályozási és piaci kontextusban elfogadásra javasolják. A magánszektorok 2016 óta kezdték el a blokkláncot Kínában a nemzeti és helyi kormányzati hatóságoknak ajánlani.²⁶¹ Míg a blokklánc-technológiák általában az elosztott adatstruktúrához társulnak, a fintech-vállalkozók, ismerve a kínai hatóságok nyilvánvaló centralizációs preferenciáját, a kormányzati hatóságoknak szóló pitchjükben stratégiaileg elsősorban az adatok pontossága, megbízhatósága és biztonsága szempontjából emelik ki a blokklánc erényét, miközben jelentősen lekicsinylik vagy akár tagadják a blokklánc eredendő decentralizációs logikájával kapcsolatos implikációkat.²⁶²

---

technológia); Liu Qiangdong Gongchan Zhuyi Jiang Zai Nók Zhedai Shixian Gongszi Quanbu Guoyou Hua (刘强东：共产主义将在我们这代实现 公司全部国有化) [Richard Liu azt mondta, hogy a kommunizmus a mi generációnkban fog megvalósulni, és a vállalatát végül államosítani fogják], Xinlang Keji (新浪科技) [SINA TECH] (Aug. 2017. 19.), <http://tech.sina.com.cn/i/2017-08-19/doc-ifykcyppq0328162.shtml> (Richard Liu, a JD.com alapítója azt állítja, hogy a kommunizmus hihetővé válik az adattechnológia fejlődésével).

²⁶¹ Lásd pl. GUIYANG WHITEPAPER, SUPRA NOTE 258.

²⁶² Guiyang blokkláncról szóló fehér könyvében, amelyet hivatalosan a kormány adott ki, de nagyrészt a kormánnyal együttműködő magáncégek írtak, a legszembetűnőbb koncepció a "szuverén blokklánc", amely a nyugati technológusok számára meglehetősen oximoronként hangzik. Lásd id. Lásd még 2017 Shubo Hui Yantao Zhuquan Qu Kuai Lian Guanli yu Yingyong Chuangxin Fazhan (2017 数博会--

研讨区块链主权管理与应用创新发展).

51

V. A HÍRNÉVÁLLAM ÚTJA ELŐRE: ÍGÉRETEK ÉS KIHÍVÁSOK

Az SCSP nagy reményeket és mély aggodalmakat keltett. Bár a kínai kormány kifejezetten azt a célt tűzte ki, hogy 2020-ig egy átfogó szociális hitelrendszer főbb részeit hozza létre,²⁶³ még korai lenne meghatározni, hogy az SCSP végül milyen potenciális hatást gyakorolhat az ország társadalmi, gazdasági és politikai szférájára. A jelenleg rendelkezésre álló információk alapján azonban ennek ellenére meg kell próbálnunk elképzelni néhány plauzibilis jövőképet a hírnévállam kínai modelljére vonatkozóan.

Amint azt már korábban említettük, a Kínán kívüli megfigyelők és kommentátorok eddig arra összpontosítottak, hogy kiemeljék az SCSP által az emberi jogokra és a szabadságra jelentett fenyegető veszélyeket. Ez az V. rész első gondolatokat fogalmaz meg az SCSP valószínűsíthető következményeiről három másik fontos, de nem kellően feltárt területen, amelyek nagy vonalakban a kormányzat kiterjesztésével és hatékonyságával, a végrehajtás optimális megközelítésével és a kormányon belüli ügynökségi ellenőrzéssel kapcsolatosak. Mivel az alábbi vita számos kérdést nyitva hagy, az elsődleges cél itt az, hogy meghatározzuk ezeket a fontos perspektívákat az SCSP-vel kapcsolatos jövőbeli normatív gondolkodás, valamint a hírnévállam globális kontextusban való felemelkedésének előmozdítása érdekében.

A. Kormányzati terjeszkedés és hatékony kormányzás

Lépjünk most egy lépést hátra, és gondolkodjunk el absztrakt módon: van-e értelme az SCSP-nek a hírnév állapotával kapcsolatos megközelítésének? A leírt gyakorlati kihívásokon túl, vajon a hírnevet akár elméletben is hatékonyan használhatja-e az állam a közirányítás eszközeként? Bár különböző nézőpontok léteznek e kérdések átgondolására, én itt egy olyat javaslok, amely a közkormányzás és a magánrendezés közötti általános kapcsolatáról szóló elméleti vitára támaszkodik.

A jogelméletek eddig a társadalmi rend forrásairól szóló, nagyrészt kettősségen alapuló modellt fogadtak el, és ez a modell az adott társadalomban a kormányzás két fő módját állítja szembe egymással, nevezetesen az állam által központosított jogi parancsok érvényesítését és a magánrendezés spontán, decentralizált kialakulását, beleértve a társadalmi normák és a hírnévmechanizmusok által elősegítetteket is.²⁶⁴ Bár az elméletalkotók normatív nézetei arról, hogy a társadalmi rend e két forrása hogyan viszonyul egymáshoz, az idők során fejlődtek,²⁶⁵ a paradigmátikus neoliberális gondolkodás, ahogyan az a joggal és a társadalmi normákkal foglalkozó jelentős irodalomban tükröződik, a magánrendezés hatékonysági előnyeit és annak fontosságát hangsúlyozta, hogy a formális jogi intézmények elismerjék és támogassák az ilyen "törvény nélküli rendet".²⁶⁶ E nézőpontot képviselve Robert Cooter egyszer úgy érvelt, hogy az egyre összetettebb gazdaságban

---

[2017 Data Expo: *Deliberating on the Sovereign Management and Innovative Development of Blockchain Technology*], Souhu (搜狐) [SOHU.COM] (2017. május 3.), http://www.sohu.com/a/137974087_675950. *Contra* HANS-HERMANN HOPPE, *DEMOCRACY: THE GOD THAT FAILED* (2001).

²⁶³ 2014-ES TERVEZET, I.3. RÉSZ.

²⁶⁴ *De lásd* Barak D. Richman, *Firms, Courts, and Reputation Mechanisms: Towards a Positive Theory of Private Ordering*, 104 COLUM. L. REV. 2328 (2004) (egy másik, szervezeti jellegű forrást tárgyalva). Itt zárójelbe teszem a szervezeti/vállalati rendekről szóló vitát, mivel a hangsúly az állam formális intézményein belüli és kívüli erők vizsgálatára helyeződik.

²⁶⁵ *Lásd pl.* Robert D. Cooter, *Structural Adjudication and the New Law Merchant: A Model of Decentralized Law*, 14 Int'l Rev. L. & Econ. 215, 216 (1994) ("Sok értelmiségi úgy véli, hogy a központosított jog elkerülhetetlen, ahogy egykor azt hitték, hogy a szocializmus elkerülhetetlen.").

²⁶⁶ *LÁSD* ELLICKSON, 24. LÁBJEGYZET.

a decentralizált rend fontossága folyamatosan növekedni fog, mivel az állam egyre kevésbé lesz képes elegendő információt gyűjteni vagy megfelelő motivációt teremteni a központi irányítás révén. ²⁶⁷ Ennek megfelelően azt javasolta, hogy az államnak a társadalom kormányzási problémáinak megoldása során többet kellene tennie a jogrend decentralizált módjának elősegítése érdekében, például piacok létrehozása és szakások bevezetése révén. ²⁶⁸

Az ilyen irányú társadalmi norma-ösztöndíjak jellemzően többre vonatkoznak, mint a hírnév *önmagában*, de a hírnév kormányzásban betöltött szerepének neoliberais perspektívája gyakran ugyanezt a szemléletet tükrözi. Az új technológiák által elősegítve a hírnév egyre inkább a piacon termelődött, és az önkormányzatiságot alátámasztó uralkodó erőként funkcionált. Ennek megfelelően az állam által követhető normatívan kívánatos kormányzási minta lehet a "kevesebb szabályozás, több hírnév": Az állam elvárhatja, hogy tovább takarékoskodjon formális jogi és szabályozási apparátusával azáltal, hogy csökkenti a társadalmi-gazdasági tevékenységekbe való közvetlen beavatkozást, és ehelyett számos szabályozási térben támogatja a hírnév alapú magánrendezést. ²⁶⁹

A kormányzás hatékonyságára vonatkozó ilyen elméleti megértés fényében az egyik intuíció az, hogy Kína hírnévállamának modellje már a kezdetektől fogva kudarcra ítéltető. A papírokon az SCSP tervezőit akár a hírnév általi fokozott önirányítás potenciális hatékonysági előnyei is inspirálhatták volna: Ahogy a 2014-es tervezet röviden, de egyértelműen kijelentette, az SCSP egyik célja, hogy a hitelügynökségek és a hírnévrendszerek előmozdításával "csökkentse a gazdasági ügyekbe való kormányzati beavatkozást". ²⁷⁰ De amit a kínai kormány összességében a hírnévtől vár, az valójában a kormányzat és a jog hatókörének kiterjesztését szolgáló eszköz. A magánhírnévre támaszkodva az állam számos, az állam számára korábban homályban maradt társadalmi és gazdasági területet áthatóbb felügyeleti képességekre, valamint a célzott és pontos viselkedési ösztönzők létrehozására szolgáló eszközök szélesebb választékára tekint. Ezek a megerősített képességek, ha az állam megszerzi őket, minden bizonnyal lehetővé tehetik számára, hogy áthágja a közkormányzás és a magánrendezés között meglévő határokat, és az utóbbiak potenciálisan az előbbiek alá kerülnek. Ily módon a "több hírnév", ahogyan a kínai állam elképzei, végül is azt a célt szolgálja, hogy "több szabályozással", vagyis a hatalom központjából a társadalmi rendek rendezésének nagyobb képességeivel rendelkezzen.

Míg a kínai állam ilyen vízióját sokat kritizálták a polgári szabadságjogokra gyakorolt hatásai miatt, ²⁷¹ a kormányzás hatékonysága szempontjából ez is csak egy újabb példája a hibás és irreális politikai gondolkodásnak, amely - ahogy Cooter mondta volna - figyelmen kívül hagyja a jogközpontúság és általában a tervgazdaság valószínűtlenségét? ²⁷² Miközben ez a cikk több gyakorlati akadályt is leírt Kína hírnévállamra való törekvésének útjában, további elméleti megfontolásra szorulna, hogy vajon létezik-e plauzibilis út a "több hírnévtől" a "több szabályozásig". Emlékezzünk vissza, hogy a neoliberais perspektíva abból a feltételezésből indul ki, hogy az állam alapvetően korlátozott információval rendelkezik, és ennek következtében nem képes hatékonyan ellenőrizni számos, a

---

²⁶⁷ Robert D. Cooter, *Decentralizált jog a komplex gazdaságban: The Structural Approach to Adjudicating the New Law Merchant*, 23 U. PA. L. REV. 1643, 1644-46 (1993).

²⁶⁸ *Id.*

²⁶⁹ Lior Jacob Strahilevitz, *Less Regulation, More Reputation*, in THE REPUTATION SOCIETY, *SUPRA* 6. MEGJEGYZÉS AT 72.

²⁷⁰ 2014 BLUEPRINT, I.2. rész (megjegyezve, hogy az SCSP sürgősen szükséges a gazdasági ügyekbe való kormányzati beavatkozás csökkentése érdekében).

²⁷¹ *Lásd a 14. lábjegyzetet.*

²⁷² Sőt, mint említettük, a közelmúltban magas rangú kínai technológiai vállalkozók még azt is kijelentették, hogy - a lényegét idézve - az "adatizmus" valahogy megszünteti a piac szükségességét, és a hatékonyságot a technológiával felruházott központi tervezéssel lehet elérni. *Lásd a 260.*

társadalmi-gazdasági élet, hanem a magánhírnév közvetítése. Ahogy azonban a magánhírnév tovább szaporodik és rendszereződik, a hírnév önmagában is egyre nagyobb mennyiségű lesz, ami az államot a korábinál is tájékozottabbá teszi, és ez viszont - talán paradox módon - egyre nagyobb mértékű intervenciót tehet lehetővé.²⁷³ Különösen, ha az államnak megvannak a technikai eszközei nemcsak a magánhírnév monitorozására, hanem prediktív analitika alkalmazására is, hogy hatékonyan és időben megértse, hogyan alakulnak a mögöttes viselkedési minták, akkor egy dinamikus folyamat során a "több hírnév" hihetőnek tűnik, hogy az állam számára lehetővé teszi, hogy központosított és hatékony módon "több szabályozást" tervezzen és hajtson végre.

Elvontabban fogalmazva, a hatékony társadalmi rend köz- és magánirányítás közötti egyensúly gyakran eltolódik, és elméletileg a hírnév és a kapcsolódó technológiák hozzájárulhatnak ahhoz, hogy az elmozdulás a neoliberais elmélet által megjósoltól és ajánlottól eltérő irányba történjen. Valójában az elmúlt években ezt a lehetőséget már előre jelezték a jogtudósok, akik megpróbálnak elképzelni néhány radikális kilátást a nagy adatelemzések használatából eredő jogi fejleményekre.²⁷⁴ Feltéve, hogy a törvényeket olyan formális intézmények hatóságai tervezik és hajtják végre, amelyek alacsony költségű hozzáféréssel rendelkeznek az információhoz, a számítástechnikai teljesítményhez és a kommunikációs infrastruktúrához, ahogyan ezek a tudósok kifejtik, a jogrendszer várhatóan tágasabbá válik, mivel megszabadul a jelenleg nehezen megoldható kompromisszumok nagy részétől, beleértve, de nem kizárólagosan azokat, amelyek az önkényes vonalvezetéssel, a *post hoc* diszkréciókkal és a kontextuális rugalmasság feláldozásával a formális bizonyosságokért kapcsolatosak.²⁷⁵

Ezek az elméleti viták azt sugallják, hogy erőteljes technológiai eszközökkel a jog *működési módja* átalakulhat valami olyanná, ami nagyon is hasonlít a magánhírnévre, mivel a központosított jogrendszer most már olyan módon is képes szabályozni, amely tájékozottabb, érzékenyebb a kontextusra és dinamikusabb, mint ahogyan azt eddig jellemzően érzékelték. Más szóval, a hírnév állapota, ahogyan az folyamatosan fejlődik, valószínűleg a jog és a kormányzás tényleges útja lesz a személyre szabottság várható jövője felé.²⁷⁶ Ha ez igaz, akkor a társadalmi rend nagyobb fokú központosítása, ahogyan Kína a jelek szerint az SCSP-n keresztül törekszik, hihetően hatékony. És abban az esetben, ha a hasznos technológiai fejlesztések és a kedvező politikai feltételek véletlenül egybeesnek a jövőben, az SCSP első érvényesíthető felismeréseket nyújthat számunkra arról, hogy az állam valóban hatékonyan beavatkozhat-e és milyen mértékben azokon a területeken, amelyeket általában jobbnak tartanak a magánrendezés révén szabályozni. Az állami kormányzás hatékony kiterjesztése mellett szóló érveket az fogja alátámasztani, ha például a kormány által létrehozott hírnév jelentős részét a magán döntéshozók önkéntesen átveszik, vagy ha szisztematikus bizonyítékok jelennek meg annak igazolására, hogy a hírnév alapú, pontosan célzott kormányzati szankciók és ösztönzők előnyös viselkedésbeli változásokat idéznek elő.

Mindazonáltal nyilvánvalónak kell lennie, hogy még ha a kormányzati szereplők szofisztikált technológiákat szereznek is be, és a piac és a társadalom minden szegletéből megismerhetik a rend iránti konkrét igényt, nem mindig eléggé motiváltak ahhoz, hogy ezt az igényt a leghatékonyabban szolgálják ki.

²⁷³ Vö. PICCI, *SUPRA* MEGJEGYZÉS 12. pont, 180. pont.

²⁷⁴ *Lásd pl.* Omri Ben-Shahar & Ariel Porat, *Personalizing Negligence Law*, 91 NYU L. REV. 627 (2016); Anthony Casey & Anthony Niblett, *The Death of Rules and Standards* (Coase-Sandor Working Paper Series in Law and Economics No. 738, 2015); John O. McGinnis & Steven Wasick, *Law's Algorithm*, 66 FLA. L. REV. 991, 998 (2014); Ariel Porat & Lior Jacob Strahilevitz, *Personalizing Default Rules and Disclosure with Big Data*, 112 MICH. L. REV. 1417, 1476 (2014) (átfogó keretrendszer kidolgozása a személyre szabott mulasztási szabályok végrehajtása során felmerülő elméleti és gyakorlati kérdések megértéséhez).

²⁷⁵ *Id.*

módon. Más szóval, az ösztönzés kérdése nem technikai, hanem strukturális jellegű lehet, hacsak nem kerül sor teljesen automatizált irányítás bevezetésére. Éppen ezért azt is megjósolhatjuk, hogy még ha a kormányzat szándékában áll is, hogy a magánhírnevet teljes mértékben felváltja a közhírnév, a magánhírnév továbbra is megjelenhet, mivel a döntéshozók megkerülik vagy megkerülik azokat a közhírnévrendszereket, amelyek nem szolgálják a társadalom rend és kormányzás iránti igényeit.²⁷⁷ Ráadásul a technológiák nemcsak az állam terjeszkedését teszik lehetővé, hanem potenciálisan arra is képessé teszik a magánhírnevet, hogy időről időre visszaszerezze komparatív előnyeit a közkormányzással szemben. Az ilyen dinamika növeli a bizonytalanságot azzal kapcsolatban, hogy hol található meg ténylegesen a technológiai zavarok következtében kialakuló új egyensúlyt a joggal és a hírnévvel rendelkező hatékony kormányzási paradigma számára. Ebben az értelemben a kínai hírnévállam kilátásainak egyik potenciális veszélye, hogy a kormányzati szereplők túl gyorsan haladnak a kormányzati hírnév generálásával, ami túl sok zaj beáramlásához, megrögzött érdekek kialakulásához és a magánösztönzők kiszorításához vezethet. Ennek következtében megakadályozható, hogy egy erőteljesebb magán hírnévpiacon valaha is kialakuljon. Ahhoz azonban, hogy egy hírnévállam létrejöjjön és hatékonyan működjön, elengedhetetlenül szükségesnek tűnik egy erős magán hírnévpiacon: A hírnévpiacon támogatja a kormányzati hírnévrendszereket a szükséges információs inputokkal és hatékonysági ellenőrzésekkel, még akkor is, ha a kormányzati hírnév elméletileg lehetne a jövőbeni technológiai fejlesztések révén a jelenlegi formáiknál kifinomultabbá válnak.

B. Erő és választás a oldalon.

Az SCSP célja, hogy a hírnevet felhasználva megszorítsa a kínai kormányokat a törvények és rendeletek betartatása terén. De mennyire lehet ezt hatékonyan elérni? Még ha feltételezzük is, hogy egy bizonyos szintű hatékonyság elérhető, milyen mértékben kívánatos a kormányzati szereplőket olyan hírnév-eszközökkel felvértezni, amelyekkel nagyobb erejű ösztönzőket tudnak szabni szabályozó alanyaikra, és ezáltal a törvények és rendeletek a korábbinál keményebben haragnak?

A hatékonyság kérdése végső soron empirikus jellegű, és konkrét politikai programok keretében kell vizsgálni. Amint a korábbi viták rámutattak, a hírnév alapú rendszerek, például a közös referenciarendszerek sikeres végrehajtása nemcsak a szabályozási tárgyakra vonatkozó hírnévre vonatkozó információk létrehozásának és terjesztésének megfelelő technikai tervezésétől függ, hanem az ügynökségek közötti koordináció és együttműködés hatékony intézményi intézkedéseitől is. A közös különleges képviselőnek sokkal könnyebb leküzdenie ezt a két nehézséget, ha egyetlen kérdéssel foglalkozik, vagy ha korlátozott számú kölcsönös ügynökség között működik. Ugyanakkor sokkal nagyobb technikai kifinomultságot és politikai tőkét igényel az egyetemes társadalmi hitelpontok rendszerének hatékony megtervezése és megvalósítása az egész kormányzaton belüli vagy országos használatra, akár egy településen belül, akár országos szinten. Az egyik előrejelzés tehát az, hogy a kisebb léptékű, ágazati, feketelistás JSR-ek fognak dominálni a közeljövőben, míg az átfogóbb pontozási és minősítési rendszerek, még ha létre is jönnek, nagyrészt üres, propagandisztikus projektek jellegét ölthetik.

A nehezebb kérdés itt azonban az, hogy a kormányzati szereplők valójában mit kezdhetnek a megnövekedett végrehajtási képességeikkel a hírnév által elősegített intézményi

---

²⁷⁷ Qingzhenben például az anekdotikus beszámolók arra utalnak, hogy a falusiak mindennapi életében nem feltétlenül a kormányzati SCSP-programtól kapott hírnév pontszám a legfontosabb, hanem inkább a társaik körében kialakult informális és nem rendszerezett hírnév, hogy megbízhatóak-e vagy sem, mivel ez utóbbi az, ami ténylegesen meghatározza, hogy kaphatnak-e segítséget szomszédaitól

olyan szükséghelyzetekben, mint az esküvők és temetések megszervezése.

megállapodások. A szabályozó alanyok még a kisebb JSR-ek esetében is számíthatnak a korábbinál erőteljesebb ösztönzőkre. Mint említettük, a fejlődés szempontjából valószínűleg előnyös, ha a jog és a szabályozás bizonyos területeken erősebben érvényesül Kínában, amely sok más alacsony és közepes jövedelmű országhoz hasonlóan még mindig küzd a személy, a tulajdon és a környezet hiányos jogi védelmének problémájával. ²⁷⁸ Az azonban nyilvánvalónak kell lennie, hogy a jogalkalmazás hiányos érvényesülésének nem minden esete azonos a jóléti következményeit tekintve. ²⁷⁹ Kínában pedig különösen kényes lehet a helyzet, mivel mind az egyéneknek, mind az üzleti vállalkozásoknak régóta sikerül kihasználniuk a hatóságok lazaságát a formális törvények és szabályozások betartatásában, hogy lélegzétvételnyi teret nyerjenek az egyéni szabadságjogok gyakorlására, praktikus üzleti megállapodások megkötésére, valamint a piaci és technológiai innovációk felfedezésére. ²⁸⁰

Jól ismert példák: bár Kína hírhedt arról, hogy drákói szabályokat alkalmaz az online beszédre vonatkozóan, a legtöbb internetfelhasználónak soha nem voltak komolyabb problémái ²⁸¹ amiatt, hogy hozzájárult az általános, élénk közbeszédhez, amelynek nagy része azonban technikailag szankcionálható a kormány szándékosan túl széles körű és homályosan megfogalmazott szabályozási korlátozásaival szemben. A városi lakáspiacon hatalmas lakóközösségek épültek a technikailag korlátozó övezeti előírások megsértésével, a kormányzati szabályozók pedig eleve nem hajtották végre a tiltó szabályokat, és csak utólag keresték a módját annak, hogy a kapcsolódó tulajdonosi érdekeket érvényesítsék. ²⁸² A vállalati piacon, míg a kínai társasági törvény korábban egy sor nem hatékony kötelező jogi tőkekövetelményt írt elő, a cégek a gyakorlatban széles körben kijátszották ezeket a törvényeket, és csak szórványos büntetőeljárásokkal szembesültek. ²⁸³ Továbbá a kínai internetes óriások 1990-es évek végi és 2000-es évek eleji felemelkedése vitathatatlanul annak tulajdonítható, hogy a szerzői jogi törvényeket és szabályozásokat akkoriban nem érvényesítették velük szemben szigorúan. ²⁸⁴

Mindezeknél a példáknál vegye figyelembe, hogy a vonatkozó törvények és rendeletek végrehajtásának lazasága jellemzően két tényezőtől fakad. Az egyik az illetékes hatóságok forráshiánya és a műszaki

---

²⁷⁸ *Lásd pl.* Benjamin van Rooij & Lesley K. McAllister, *Environmental Challenges in Middle-Income Countries: A Comparison of Enforcement in Brazil, China, Indonesia, and Mexico*, in LAW AND DEVELOPMENT OF MIDDLE INCOME COUNTRIES, SUPRA NOTE 238 AT 288 ("a végrehajtás az egyik legfontosabb gyenge láncszem a lehetséges társadalmi, piaci és állami szabályozó erők láncában, amelyek segíthetnek a környezetszennyezés mérséklésében."); Erin Ryan, *The Elaborate Paper Tiger: Environmental Enforcement and the Rule of Law in China*, 24 DUKE ENVTL. L. & POL'Y F. 183, 193 (2013) (a környezetszennyezőkkel szemben a környezetvédelmi törvények betartásába vetett közbizalom kibontakozó válságának áttekintése).

²⁷⁹ Frank Pasquale & Glyn Cashwell, *Four Futures of Legal Automation*, 63 UCLA L. REV. DISCOURSE 26, 45 (2015) (A mesterséges intelligencia valószínűleg olyan lényeges szakpolitikai kérdéseket is kihagy, amelyek irányadóak lehetnek egy adott ügyben - például bizonyos adminisztrálhatósági, hatékonysági vagy méltányossági okokból a merev szabályt nem kellene alkalmazni egy adott tényállásra). *Lásd még* Michael L. Rich, *Should We Make Crime Impossible?*, 36 Harv. J.L. & Pub. Pol'y 795, 847 (2013) (bemutatja, hogy még az ittas vezetésre vonatkozó, tökéletesen érvényesülő törvény is alkotmányos, jogi és szakpolitikai kérdések gubancát vetheti fel).

²⁸⁰ Ethan S. Bernstein, *The Transparency Paradox: A Role for Privacy in Organizational Learning and Operational Control*, 57 ADMIN. SCI. Q. 181, 202-04 (2012);

²⁸¹ Azon a bosszúságon kívül, hogy a közösségi média üzemeltetői eltávolítják vitatott bejegyzéseiket, vagy - viszonylag súlyosabb helyzetekben - bezárják fiókjait.

²⁸² Shitong Qiao, *Az illegális lakhatás kezelése: Mit tanulhat New York City Shenzhenből?*, 43 FORDHAM URBAN L. J. 743 (2017).

²⁸³ Sang Benqian (桑本谦), *Falv Jingjixue Shiye Zhong de Gongszi Ziben Zhidu Gaige* (法律经济学视野中的公司资本制度改革) [*A Law and Economics Perspective on the Reform of Corporate Capitalization Rules*], *Zhongguo Falv Pinglun* (中国法律评论) [CHINA LAW REVIEW], no.4,

2017.

²⁸⁴ Hu Ling (胡凌), Feifa Xingqi: Lijie Zhongguo Hulan Wang Yanjin de Yige Shijiao (非法兴起: 理解中国互联网演进的一个视角) [*Illegálsan felemelkedni: One Way to Understand the Evolution of Internet in China*], Wenhua Zongheng (文化纵横) [Beijing Cultural Review], no.5, 2016, 124-25.

a megfelelő nyomon követéshez és a megfelelő kényszerítő erővel történő beavatkozáshoz szükséges képességek.²⁸⁵ A másik, ahogyan azt az esettanulmányok bizonyítják és érvelik, bizonyos hatóságok tudatos, politikai preferenciáiknak megfelelő választása.²⁸⁶ E két tényező nem zárja ki egymást, és egyidejűleg is jelen lehet egyazon esetben, ami aztán lehetővé teszi a hatóságok számára, hogy ambivalens álláspontot foglaljanak el, és elmaszatoľjanak egy szabályozási feladatot. A hírnévkövetésen és a nagyobb teljesítményű ösztönzőkön alapuló új végrehajtási paradigma - különösen, ha azt erőteljes technológiai megoldások segítik - azt jelenti, hogy az első tényező sokkal kevésbé lesz akadály a végrehajtásnak. Ehelyett a hatóságok stratégiai döntése arról, hogy a hírnevet támogató szabályozási kapacitásokat hol vetik be, minden eddiginél nagyobb jelentőséggel bír majd.

Az ilyen választásnak egyrészt fontos jóléti következményei vannak. A jogszabályok közel tökéletes végrehajtása, még ha elérhető is lenne, ritkán lenne optimális, nemcsak a végrehajtási intézkedésekre fordított erőforrások közvetlen költségei miatt,²⁸⁷ hanem azért is, mert a jogi szabályok jóléti hatása nem feltételezhető statikusnak, és ezért gyakran szükség van némi mozgástérre, hogy a felforgató, de kreatív válaszokat is figyelembe lehessen venni.²⁸⁸ Ráadásul még a pártatlan jogi hatóságok sem lennének képesek biztosítani, hogy csak az optimális jogszabályok maradjanak érvényben, és a valóságban fennállhat annak a jelentős kockázata, hogy az elfogult vagy önérdékű végrehajtók szelektíven a közjóléti érdekekkel ellentétes irányba terelik a végrehajtást. Eközben az ilyen választás elosztási aggályokat is felvethet. Különösen, bár az eseti érdekérvényesítés szempontjából általában nem jó érv arra hivatkozva vitatni a törvény végrehajtását egy személyen, hogy azt másokon nem hajtották végre, szisztematikus és hosszú távú perspektívából nézve egy adott ágazatra vonatkozó gazdasági szabályozás, amely csak idővel válik egyre szigorúbbá, segíthet a korai szereplők bebetonozásában, és csökkentheti az induló vállalkozások és új belépők lehetőségeit.²⁸⁹

Ebben az értelemben azt jósolhatjuk, hogy az SCSP végrehajtása rövid távon az ágazati és helyi hatóságok által alkalmazott egyszerűsített JSR-ek elterjedéséhez fog vezetni, mivel nem csak az alacsonyabb szintű hatóságok szándékozhatnak a megerősített végrehajtási képességek megszerzésére vagy akár visszaélhetnek azokkal, hanem számos piaci környezetben a már meglévő szereplők is aktívan támogathatják vagy lobbizhatnak a helyi vagy ágazati szabályozókat az ilyen hírnév alapú végrehajtási képességek megszerzése és kihasználása érdekében. Ez a fejlemény valószínűleg nem kívánatos. Rövid távon, ha a JSR-ek bővülése meghaladja a kormányzati rendszeren belüli tényleges végrehajtási képességek növekedését, sok létrehozott JSR feleslegessé válhat, ami az intézményi erőfeszítések nagymértékű pazarlását eredményezheti. Hosszú távon azonban nagyobb a veszélye a túlzott végrehajtásnak. Mindkét kérdés arra utal, hogy a végrehajtási képességek potenciális növekedése rávilágít arra, hogy a politikai döntéshozóknak magasabb szinten kell kidolgozniuk az állami szabályozási prioritásokat. Ez azt sugallja, hogy az SCSP tervezésének és végrehajtásának intézményi struktúrájára elkerülhetetlenül nyomás nehezedik majd a nagyobb fokú központosítás irányába.

---

²⁸⁵ Lásd például a 283. lábjegyzetet.

²⁸⁶ Lásd például a 284. lábjegyzetet.

²⁸⁷ Lásd George J. Stigler, *The Optimum Enforcement of Laws*, 3 J. POL. ECON. 526 (1970); Gary S. Becker & George J. Stigler, *Law Enforcement, Malfeasance, and the Compensation of Enforcers*, 3 J. LEGAL STUD. 1 (1974); A. Mitchell Polinsky & Steven Shavell, *The Economic Theory of Public Enforcement of Law*, 38 J. ECON. LITERATURE 45 (2000).

²⁸⁸ Vö. Julie E. Cohen, *What Privacy Is for*, 126 HARV. L. REV. 1904, 1918 (2013) (Az innovációhoz a barkácsoláshoz is szükség van térre, és ezért olyan környezetben virágzik a legjobban, amely értékeli és megőrzi a barkácsoláshoz szükséges tereket. Egy olyan társadalom, amely lehetővé teszi a felügyeleti infrastruktúrák ellenőrizetlen térnyerését, amelyek tompítják és modulálják a viselkedésbeli

változékonyságot, nem remélheti, hogy fenntartja a kulturális és technikai innováció élénk hagyományát).

²⁸⁹ A kínai internetpiac, mint korábban említettük, jól illusztrálja ezt a mintát. *Lásd a* 284. lábjegyzetet.

C. Kormányzati ügynökségen belüli ellenőrzés

A kínai nemzeti hatóságok egyik célja az SCSP bevezetésével az, hogy megerősítsék az alacsonyabb szintű kormányzati szervek és tisztviselők feletti ellenőrzésüket. Ezt a célt várhatóan megkönnyíti, ha a kormányzati rendszereken belül és kívül szisztematikusan nyomon követik az utóbbiak hírnevét, és korlátozzák a hatalomgyakorlásukat azáltal, hogy megkövetelik a hírnév felhasználását a döntéshozatali tevékenységük során.

Amint azt már korábban említettük, az SCSP által irányított egyes típusú nyilvánosságra hozatalok, például a kormányzati szereplők különleges "bizalomromboló magatartásáról" szólóak, a jelentések szerint jelentős nyomást gyakoroltak a helyi tisztviselőkre.²⁹⁰ Ám hacsak nem sürgetjük a jelenlegi nyílt információs rendszerben alkalmazottnál is általánosabb nyílt kormányzati adatok terjesztését, az SCSP fokozatos hozzájárulása a kormányzati átláthatóság javításához és a kormányzati magatartásra vonatkozó külső korlátok erősítéséhez önmagában nem biztos, hogy jelentős.

A kormányzati átláthatóság javítása mellett a hírnév azonban az ügynökségek ellenőrzésének eszközeként is szolgálhat, mivel a felsőbb hatóságok számára plauzibilis helyszínt teremt arra, hogy beavatkozzanak az alacsonyabb szintű ügynökök döntéseibe és tetteibe, és ellenőrzézik azokat. Feltéve, hogy a hírnév nagy mennyiségű viselkedési és körülményes információ összesítése és elemzése alapján jön létre, a legtöbb esetben a hírnév kevésbé önkényes döntéshozatali alap, mint mondjuk egy tisztviselő hirtelen ítélete, önző érdeke vagy személyes és családi kapcsolatokon alapuló kivételezése. A kínai kormányzati szereplők, különösen a helyi szinten tevékenykedő szereplők számára előírt követelmény, hogy a hírnévvel konzultáljanak, így hasznos korlátot jelenthet a hatalomgyakorlásukban, például annak meghatározásában, hogy a helyi lakosok közül ki juthat kormányzati ösztönzőkhöz, szerződésalkötési lehetőségekhez vagy a közigazgatási jóváhagyások gyorsított feldolgozásához. Ebben az értelemben az SCSP lényegében egy újabb fegyelmi réteget ad a kormánytisztviselők mérlegelési jogköréhez. És bár a jelenlegi intézkedések gyakran meglehetősen alacsony technológiai színvonalúak maradnak, a központi döntéshozók egyértelműen bizonyos szintű automatizálást képzelnek el a jövőben a kormányzati döntéshozatali folyamat során a hírnév generálására és felhasználására.²⁹¹ Amennyiben a hírnév automatikusan beépül a helyi kormányzati szereplők döntéshozatali folyamatába, jelentősen csökkenhet a helyi tisztviselők viselkedésében az önkény és a visszaélések tere, amire a kínai közvélemény régóta panaszkodik.

A nyugati kontextusokkal ellentétben, ahol az automatizált döntéshozatal elleni jogi korlátozások és társadalmi tiltakozások néha a méltóság, tisztesség és egyenlőség értékeinek érvényesítésére irányulnak,²⁹² realisan nézve nincs sok okunk azt gondolni, hogy a kínai kormányzati folyamatok progresszívebbek lennének, ha továbbra is egy kevésbé nyomon követett és automatizált üzemmódban működnének. Valójában, amint azt az e-kormányzati projektekből származó előzetes bizonyítékok mutatják, az ilyen irányú erőfeszítések pozitív hatást gyakorolnak a hivatalos viselkedés rendfenntartására.²⁹³

²⁹⁰ Hu Jinwu & Qin Hong (胡锦涛 秦宏), Liaowang Toushi Difang Zhengfu Shixin Beihou de Nanyan zhi Tong (瞭望: 透视地方政府失信背后的 "难言之痛") [*Perspectives on the Intricacies Underlying the Trust-Breaking Behaviors of Local Government*], Peng Pai (澎湃) [THE PAPER] (Apr. 10, 2017), http://www.thepaper.cn/newsDetail_forward_1658701 (megjegyezve, hogy néhány helyi tisztviselő panaszkodott arra, hogy feketelistára került).

²⁹¹ *Lásd pl. az ÁLLAM TANÁCS TUDOMÁNYA AZ ÚJ GENERÁCIÓS MŰVES INTELLIGENCIA FEJLESZTÉSÉRE VONATKOZÓ TERVEZÉSRŐL* (2017).

²⁹² Zarsky, *Supra* note 69, 1551-52; EUBANKS, *SUPRA* NOTE 71.

Ennek ellenére nem nehéz észrevenni a kormányzati reform és a hatékonyabb belső ellenőrzés megvalósítására irányuló, az SCSP technokrata megközelítésében rejlő korlátokat. Először is, mivel a kínai hatóságok fontolóra veszik, hogy a magán- vagy közforrásokból származó hírnevet bevonják a döntéshozatali folyamatokba, nyilvánvaló kihívást jelent számukra, hogy hatékonyan minimalizálják a diszkréció és a manipuláció lehetőségét az adatgyűjtés folyamatában. Még a szigorúbb digitalizált nyilvántartási rendszerekkel rendelkező ügynökségeknél is, mint például a rendőrség, mivel a rendszerbe bekerülő adatokat most sokkal nehezebb megváltoztatni vagy törölni, mint korábban, a politikai nyomás és a manőverek megfigyelhetően visszatolódtak az adatbevitel előtti pontra. Sőt, ahogyan az anekdotikus bizonyítékok is mutatják, a helyi önkormányzati hatóságoknak időről időre sikerült a bíróságokra gyakorolt befolyásukat felhasználni annak érdekében, hogy megakadályozzák, hogy a tisztviselők adatai egyáltalán bekerüljenek az ítéletet nem teljesítőket feketelistájára.²⁹⁴ És egyáltalán nem lenne meglepő, ha más kontextusokban is hasonló gyakorlatot találnánk a feketelisták létrehozásával és használatával kapcsolatban. Általánosságban, mivel a kínai kormányzati rendszer számos aspektusát, különösen a legfelsőbb szinteken, szándékosan átláthatatlanul vagy titokban tartják a nyilvánosság előtt, a folyamatos manőverezés arról, hogy mi kerül vagy nem kerül be a kormányzati folyamat digitalizáltabb és automatizáltabb részeibe, továbbra is mélyen politikai, nem pedig technikai jellegű.

Eközben, mivel a hírnév egyre inkább pontszámítási képletekkel vagy algoritmusokkal működik, a vonatkozó szabályok megtervezése bizonyára jelentős mennyiségű emberi mérlegelést és döntést igényel.²⁹⁵ Láttuk, hogy a kínai kormányzati szereplők, mint például Suining és Qingzhen, a jelenlegi szakaszban valójában nem képesek arra, hogy a tisztviselők preferenciáin és intuícióin alapuló hírnévrendszerek számára a nyers és önkényes pontozási szabályoknál többet tervezzenek. De még ott is, ahol a kormányzati szervek elég alázatosak ahhoz, hogy tartózkodjanak az optimális pontozási algoritmusok létrehozásának szinte sziszifuszi erőfeszítésétől, és ehelyett konzultálnak a magánhírnévvel, és azt beépítik, még mindig fontos döntéseket kell hozniuk arról, hogy mennyire megbízhatóak a magánszektorbeli hírnévszolgáltatók.²⁹⁶ A helyi szintű kormányzati szereplők ilyen ítéletei kétségtelenül továbbra is diszkrecionális jellegűek lehetnek, és potenciálisan magánérdekek, hibák és elfogultságok is befolyásolhatják őket.

Megjegyzendő, hogy Kína esetében az alacsonyabb szintű kormányzati ügynökök fent említett mérlegelési mozgástere technológiai megoldásokkal tovább csökkenthető. Például szigorúbb adatfelügyeletet lehet alkalmazni az adatgenerálási folyamatra arcfelismerő rendszerek és IoT-érzékelők nagyszabású telepítésével.²⁹⁷ A blokklánc-technológiák által lehetővé tett tárolási és hitelesítési funkciók egy részének az SCSP adatrendszeréhez való adaptálása potenciálisan csökkentheti az adatok manipulálhatóságát és javíthatja az adatok integritását.²⁹⁸ A gépi tanulási algoritmusok és intelligens szerződések használata - szemben a nagyrészt ember által tervezett és alkalmazott szabályokkal - a hírnév generálásában és a döntések meghozatalában részben szintén csökkentheti az emberi elfogultságok, hibák és manipulációk hatását. Mivel a vonatkozó ötleteket és javaslatokat a technológiai cégek most terjesztik elő, a kormányzati szereplők nagy vonalakban jelezték, hogy érdeklődnek e technikai megoldások átvétele iránt.²⁹⁹

²⁹⁴ A terepmunka során készített interjúkból származó anekdoták.

²⁹⁵ *Lásd* Citron & Pasquale, *Supra* 43. lábjegyzet, 5. pont.

²⁹⁶ Brauneis & Goodman, 71. lábjegyzet.

²⁹⁷ *Lásd pl.* Lubman, 176. lábjegyzet (az arcfelismerő technológiák szélesebb alkalmazási körének tendenciája).

²⁹⁸ *Digitális Blockchain alapú azonosítási és hírnév modellek*, A BLOCKCHAIN: A GUIDE FOR JOGI ÉS ÜZLETI SZAKEMBEREK 6:2. §.

²⁹⁹ *Lásd a 291. lábjegyzetet.*

Mindazonáltal világosnak kell lennie annak, hogy ezek a technológiai megoldások, még ha mindegyiket hatékonyan alkalmazzák is, önmagukban nem oldják meg azt az alapvető politikai döntést, amelyet itt meg kell hozni. E sorok írásakor még nem született hivatalos és koherens intézményi megállapodás az SCSP-re vonatkozóan azzal kapcsolatban, hogy a hírnév meghatározására, a hírnév ösztönzésére, valamint az adatok tárolásának és felhasználásának ellenőrzésére vonatkozó strukturális hatáskörök hogyan oszlanak meg a központi és a helyi hatóságok között. És mivel a kormányzati szereplők minden ága és szintje a kezdetektől fogva arra kényszerült, hogy az SCSP-projektek végrehajtása érdekében - a korábban leírtak szerint - először és gyorsan a saját útjukat járják, a különböző ágazati és helyi hírnévrendszerek közötti átjárhatóság általános hiánya nemcsak e rendszerek gyakorlati hasznosságát korlátozza, hanem potenciálisan félig-meddig fekete dobozokká is teszi őket, amelyek inkább megnehezítik, mint megkönnyítik a felsőbb hatóságok számára leányvállalataik ellenőrzését.

Az SCSP tehát a jövőben várhatóan új csataterként szolgálhat a kínai politikai rendszerben a centrum és a periféria közötti örökös hatalmi harcban.³⁰⁰ A központi kormányzat ismételt, de mindeddig eredménytelen sürgetései mellett, amelyek az ágazati és regionális hatáskörökön átívelő, nagyobb mértékű ügynökségek közötti információmegosztásra irányulnak, jelenleg nem világos, hogy a nemzeti kormányzat végül hogyan lesz képes központosítani a hírnév létrehozásának és felhasználásának ellenőrzését a leányvállalati szinteken és a kirendeltségeken. Bizonyos értelemben ez azt sugallja, hogy a kínai központi hatóságok számára a hírnévnek a kormányon belüli ügynökségi ellenőrzés megerősítésére való felhasználása során leküzdendő legfontosabb akadály valójában maga az ügynökségi probléma.

VI. KÖVETKEZTETÉS

Ez a cikk az első olyan tanulmányt mutatja be, amely átfogóan vizsgálja a kínai SCSP-t, amely a közelmúltban történt és figyelemre méltó eset, amely jól illusztrálja a hírnévmechanizmusok kormányzati szférában való alkalmazásának széles körű tendenciáját. Azáltal, hogy a kormányzati szereplőket magabiztosan az ország hírnévforradalmának vezetői székébe helyezi, az SCSP egyedülálló lehetőséget kínál számunkra, hogy megfigyeljük a felemelkedő hírnévállam ígéreteit és kihívásait. Jelenlegi formájában az SCSP-nek ésszerű esélye van arra, hogy elősegítse a kínai állam néhány fejlesztési célját, például egy kiterjedtebb és működőképesebb hírnévpiac kialakítását és a kormányzati adatszolgáltatási gyakorlatok modernizálását. A piaci és kormányzati intézményi hatékonyságot érintő átalakító változásokra való törekvés azonban olyan kihívásokkal néz szembe, amelyek nemcsak technikai megoldásokat, hanem nehéz szakpolitikai és politikai döntéseket is igényelnek.

Az óra ketyeg, hogy a kínai kormány elérje a 2020-as mérföldkövet, amelyet maga elé tűzött, amikor az SCSP-nek el kell érnie a hírnév alapú kormányzás alapvető infrastruktúrájának kiépítését gyakorlatilag az összes köz-, társadalmi és gazdasági szférában. Függetlenül attól, hogy mit sikerül ténylegesen összerakni kevesebb mint két év múlva, még sokáig sokat tanulhatunk az SCSP-ből a hírnévállam gyakorlati folyamatáról és hatásáról. Azok számára, akiket érdekel egy gyümölcsöző kutatási menetrend folytatása ebben a témában, több ígéretes útvonal is kínálkozik

---

³⁰⁰ Lásd általában ZHENG YONGNIAN, DE FACTO FEDERALISM IN CHINA: REFORMS AND DYNAMICS OF CENTRAL-LOCAL RELATIONS (2007); Wang Shaoguang, *The rise of the regions: fiscal reform and the decline of central state capacity in China*, in THE WANING OF THE COMMUNIST STATE: ECONOMIC ORIGINS OF POLITICAL DECLINE IN CHINA AND HUNGARY (Andrew G. Walder (szerk.), 1995). *Contra* Huang Yasheng, *Central-Local Relations in China During the Reform Era*:

a jövőbeli tanulmányok számára itt lehet azonosítani. Először is, az előrehaladás, az akadályok és az intézményi dinamika részletes dokumentálását érdemes elvégezni, hogy tovább gazdagítsuk az SCSP politikai kezdeményezések megértését operatív szinten. Másodsor, a jövőben megvalósíthatóvá válhatnak az egyes SCSP-programok tényleges magatartási és piaci hatásainak szisztematikus empirikus vizsgálatai. Harmadszor, a hírnévállamra vonatkozó normatív elméletek alaposabban kidolgozhatók, ahogy az SCSP társadalmi jólétre és elosztási igazságosságra gyakorolt tényleges hatása egyre világosabban megmutatkozik. Negyedszer, összehasonlító tanulmányok készíthetők a hírnév alapú kormányzási technikák és paradigmák alkalmazásával kapcsolatos hasonló fejleményekről több nyugati és fejlődő ország esetében egyaránt.